

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ
ORTAK YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN GÖREV VE
YETKİNLİKLERİ HAKKINDA YÖNETİCİ VE
ÖĞRETMEN ALGILARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Daniye DANIŞMAN

İstanbul
Haziran-2019

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ
ORTAK YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN GÖREV VE
YETKİNLİKLERİ HAKKINDA YÖNETİCİ VE ÖĞRETMEN
ALGILARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Daniye DANIŞMAN

DANIŞMAN
Dr. Öğrt. Üyesi Yusuf ALPAYDIN

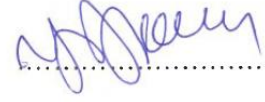
İstanbul
Haziran-2019

TEZ ONAYI

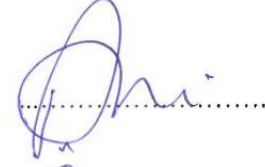
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

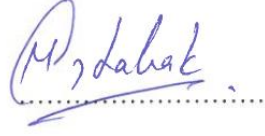
Danışman Dr. Öğr. Üyesi Yusuf ALPAYDIN

Üye Dr. Öğr. Üyesi Ali ÖZDEMİR

Üye Dr. Öğr. Üyesi Muhammet Übeydullah ÖZTABAK

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Omer ÇAHA

Enstitü Müdür V.

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığım “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Görev ve Yetkinlikleri Hakkında Yönetici ve Öğretmen Algıları” adlı çalışmamın öneri aşamasından, sonuçlandığı aşamaya kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

Daniye DANIŞMAN

ÖNSÖZ

Ülkemizde okul öncesi eğitim, gelişim dönemleri dikkate alındığında öğrenme açısından önemli bir yaş aralığı olan 3-5 yaş grubundaki çocukların eğitimini kapsamaktadır. Okul öncesi eğitiminden birinci derecede sorumlu olan grubun öğretmenidir. Okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin nitelikleri daha kaliteli bir eğitim yanında çocukların güvenliği ve sağlığının korunması açısından önemlidir. Öğretmenler okul öncesi öğrencisini okulu sevdirmek ve hayat becerilerini kazandırmak konusunda sorumluluklar taşımaktadırlar. Bu sorumlulukları öğretmenin eğitimci rolünün önüne geçmektedir. Bu tespitten yola çıkarak hazırlamış olduğum çalışmada okul öncesi öğretmenliği alanının da diğer tüm branş öğretmenleri gibi önemsenmesi ve bakış açısı olarak asıl amacın öğretmenin eğitimci rolünün öne çıkarılması gerektiğini düşünüyorum.

Öncelikle çalışmamda yakın ilgi ve desteğini gördüğüm değerli hocam Dr. Öğrt. Üyesi Yusuf ALPAYDIN'a teşekkür ederim. Ayrıca bu zahmetli süreçte bana hep anlayışlı davranarak, sabırları ve sevgileriyle destek olan canım aileme, sevgili eşime ve dünyalar tatlısı kızım Elif Sare'ye çok teşekkür ederim.

Daniye DANIŞMAN

İstanbul, 2019

ÖZET
OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN GÖREV VE YETKİNLİKLERİ
HAKKINDA YÖNETİCİ VE ÖĞRETMEN ALGILARI

Daniye DANIŞMAN

Yüksek Lisans, Eğitim Yönetimi ve Denetimi

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Yusuf ALPAYDIN

Haziran - 2019, 109

Bu araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin görev ve yetkinlikleri hakkında yönetici ve öğretmen görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda araştırma nitel desenlerden olgu bilim modeline uygun olarak tasarlanmıştır. Nitel araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Bahçelievler ilçesinde farklı okul türlerinde çalışan yönetici ve öğretmenlerden araştırmaya gönüllü katılan 20 kişi örnekleme oluşturmuştur. Araştırmada görüşmeler yarı yapılandırılmış sorularla sürdürülmüştür. Araştırma sonunda elde edilen verilerin çözümlenmesi aşamasında içerik analizi yapılarak temalar oluşturulmuş ve bu temalar betimsel olarak analiz edilmiştir.

Araştırma sonucunda okul öncesi öğretmenliği alanının önemli görüldüğü ve öğretmende farklı özelliklerin bulunması ve alana ilişkin öğretmenin eğitimci rolünün öne çıkarılması gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Öğretmenin yetkinlikleri ile ilgili oyunla öğretim, sınıf yönetim becerisi, el becerisi, planlı öğretimi sürdürebilme, öğrencilerin bireysel farklılıklarını tanıma, öğrencilere rehberlik edebilme, gelişim özelliklerini bilme, materyal geliştirebilme, özel eğitim öğrencileri ile çalışabilme, mesleğini sevme, çocukları sevme küçük yaşla çalışılıyor olmanın bilincinde olma yüksek veli beklentilerini yönetebilme, İletişim becerisine sahip olmak, Kişisel

gelişimine önem vermek, aktif ve enerjik ve duyarlı olmalı, bedensel ve ruhsal yönden sağlıklı olmak, kalabalık sınıflarda sınıf yönetimini sağlamak, farklı sosyo- ekonomik düzeydeki okullarda çalışabilmek, teneffüssüz çalışabilme zorunluluğun bulunduğu sonucuna ulaşmıştır. Görev ve sorumlulukları ile ilgili olarak ise okul kültürüne uyum sağlama, ortak materyalleri etkin kullanmak, zümre işbirliğine önem verme, öğretmenlerin eleştirel bakışları, ev ziyaretleri, olumlu olumsuz durumları paylaşmak, verilen görevleri yerine getirmek, mesai saatlerine uymak, problem durumlarında okul yönetimine bildirmek, gereksiz izin almamak, okul içinde belirli gün ve haftalar ile ilgili faaliyet hazırlamak, sınıfı amaca uygun düzenlemek, çocukların güvenliğine dikkat etmek, öğrencileri koordine edebilmesi, aile katılımını sağlamak, çocukların gelişimini izlemek, öz bakım becerilerini geliştirmek sorumluluğunun bulunduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi, Okul öncesi Öğretmeni, Okul öncesi öğretmenin yeterlikleri

ABSTRACT
DUTIES AND COMPETENCES OF PRESCHOOL TEACHERS FROM
SCHOOL MANAGEMENT POINTS OF VIEW

Daniye DANIŞMAN

Master's Degree, Educational Administration and Supervision

Thesis advisor: Dr. Öğr. Üyesi Yusuf ALPAYDIN

Jun- 2019, 109

In this research, it is aimed to specify the opinions of the managers at teachers about the duties and competences of pre-school teachers. This research has been designed from a qualitative figure in accordance with the fact science model. In this qualitative research, purposeful sampling method, maximum diversity sampling. The group of the research has been composed of 20 volunteer managers and teachers who have been working in different schools in Bahçelievler. Open-ended questions have been used in this research. Content analysis has been made and themes have been constructed in this process of data resolution and these themes are analyzed descriptively.

This research has the goal to understand that how seems important of pre-school teachers, different specifications of teacher, and put forward the teaching role. In this research, ideas on the points are collected, game teaching, classroom management skill, the ability to sustain teaching with plan, to know the individual differences of student and development characteristics, to improve material, to work with special education students, loving the profession and loving to work with children, be aware of working with little children, expectation of parents, to have communication skills, to value the personal evolution, to be active energetic and sensitive, to be healthy physical and mentally, to manage the crowded classes, to be able to work in different socio-economic grade schools, obligation to work without any break. It is found out that pre-school teachers' duties and responsibilities have accommodated to school culture, to use the effective of common material, pay attention to class collaboration, critical overview of teachers, home visits, fulfill a given task, to compliance with working hours, to inform the problems to the school management, to avoid from redundancy, be careful about safety of children, ensuring family involvement, to improve the children's self-care skills.

Key Words: Pre-School, Pre-School Teacher, Qualification of The Pre-School Teacher

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAYI	i
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
TABLO LİSTESİ	xi
KISALTMALAR LİSTESİ	xii
BİRİNCİ BÖLÜM	1
1.GİRİŞ	1
1.1.Problem Durumu	1
1.2.Problem Cümlesi	4
1.3.Araştırmanın Amacı.....	5
1.4.Araştırmanın Önemi	5
1.5.Sayıtlar.....	6
1.6.Sınırlılıklar	6
1.7.Tanımlar.....	6
İKİNCİ BÖLÜM	7
KURAMSAL ÇALIŞMALAR	7
2.1.Öğretmen Yeterlikleri	7
2.1.1.Öğretmen Yeterliklerinin Belirlenmesine Yönelik Çalışmalar	9
2.1.2.Öğretmenin Görevleri	11
2.2.Okul öncesi Eğitim Ve Okul Öncesi Öğretmeni	18
2.2.1.Okul Öncesi Eğitim.....	19
2.2.1.1.Okul Öncesi Eğitim Programı ve Öğretmen	21
2.2.1.2.Okul öncesi Eğitim Kurumları.....	22
2.2.2.Okul Öncesi Öğretmenin Görevleri.....	25
2.2.2.1.Okul Öncesi Öğretmenin Uyacağı İlkeler.....	26
2.2.2.2.Okul öncesi Öğretmenin Nitelikleri	30
2.3.Öğretmenlikte Meslek Etiği	37
2.4.İlgili Araştırmalar	39

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	43
YÖNTEM.....	43
3.1.Araştırmanın Modeli	43
3.2.Çalışma Grubu.....	44
3.3.Veritoplama Araçları	45
3.4.Verilerin Toplanması	47
3.5.Verilerin Analizi.....	47
3.6.Geçerlik ve Güvenirlik.....	48
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	
BULGULAR	49
4.1.Okul öncesi Öğretmenin Yetkinlikleri	51
4.1.1.Eğitim Öğretimle İlgili Yetkinlikler	51
4.1.1.1.Oyunla Öğretim.....	51
4.1.1.2.Sınıf Yönetim Becerisi.....	53
4.1.1.3.El becerisi	53
4.1.1.4.Planlı Öğretimi Sürdürebilme	54
4.1.1.5.Öğrencilerin Bireysel Farklılıklarını Tanıma	55
4.1.1.6.Öğrencilere Rehberlik Edebilme.....	55
4.1.1.7.Gelişim Özelliklerini Bilme	55
4.1.1.8.Materyal Geliştirebilme	56
4.1.1.9.Özel Eğitim Öğrencileri İle Çalışabilme	57
4.1.2.Mesleğe Yönelik Tutum.....	58
4.1.2.1.Mesleğini Sevmek	58
4.1.2.2.Çocukları Sevmek	60
4.1.2.3.Küçük Yaşla Çalışılıyor Olmanın Bilincinde Olma	60
4.1.2.4.Yüksek Veli Beklentilerini Yönetebilme.....	61
4.1.3.Kişisel Sosyal Yetkinlikler	62
4.1.3.1.İletişim Becerisine Sahip Olmak	62
4.1.3.2.Kişisel Gelişimine Önem Vermek	64
4.1.3.3.Aktif Enerjik Ve Duyarlı Olmalı	66
4.1.3.4.Bedensel ve Ruhsal Yönden Sağlıklı Olmak	68
4.1.3.5.Kalabalık Sınıflarda Sınıf Yönetimini Sağlamak	68

4.1.3.6.Farklı Sosyo Ekonomik Düzeydeki Okullarda Çalışabilmek.....	69
4.1.3.7.Tenefüssüz Çalışabilme Zorunluluğu.....	69
4.2.Okul öncesi Öğretmenin Sorumlulukları.....	71
4.2.1.Öğretmenlere Yönelik Sorumlulukları	72
4.2.1.1.Okul Kültürüne Uyum Sağlama	72
4.2.1.2.Ortak Materyalleri Etkin Kullanmak	73
4.2.1.3.Zümre İşbirliğine Önem Verme.....	73
4.2.1.4.Öğretmenlerin Eleştirel Bakışları	75
4.2.2.Velilere Yönelik Sorumlulukları.....	77
4.2.2.1.Ev ziyaretleri.....	77
4.2.2.2.Olumlu Olumsuz Durumları Paylaşmak	77
4.2.3.Okul Yönetimine İlişkin Sorumluluklar	79
4.2.3.1.Verilen Görevleri Yerine Getirmek	79
4.2.3.2.Mesai Saatlerine Uymak	80
4.2.3.3.Problem Durumlarında Okul Yönetimine Bildirmek	81
4.2.3.4.Gereksiz İzin Almamak	81
4.2.3.5.Okul İçinde Belirli Gün Ve Haftalar İle İlgili Faaliyet Hazırlamak	81
4.2.4.Öğrencilere İlişkin Sorumluluklar	82
4.2.4.1.Sınıfı Amaca Uygun Düzenlemek	82
4.2.4.2.Çocukların Güvenliğine Dikkat Etmek	83
4.2.4.3.Öğrencileri Koordine Edebilmesi	84
4.2.4.4.Aile Katılımını Sağlamak.....	85
4.2.4.5.Çocukların Gelişimini İzlemek.....	86
4.2.4.6.Özbakım Becerilerini Geliştirmek	86
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	88
SONUÇ VE ÖNERİLER	88
5.1. Sonuç lar	88
5.2. Öneriler	95
KAYNAKÇA.....	97
Ekler.....	107
Ek.1 Yönetici ve Öğretmenlere Yönelik Kişisel Bilgi Formu	107
Ek.2 Yönetici ve Öğretmenlere Yönelik Görüşme Soruları.....	107

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 3: Katılımcıların Kişisel Özellikleri.....	44
Tablo 4.1: Temalar, Alt Temalar ve Kodlar	50
Tablo 4.2: Okul öncesi Öğretmenin Yetkinlikleri ve Alt Temaları.....	52
Tablo 4.3: Okul öncesi Öğretmenin Sorumlulukları ve Alt Temaları.....	72

KISALTMALAR LİSTESİ

MEB :Milli Eğitim Bakanlığı

Akt : Aktaran

Çev : Çeviren

Ed : Editör

sf : Sayfa

vd : Ve Diğerleri

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Araştırmanın giriş kısmında çalışmanın hangi düşünceler bağlamında yapıldığına ilişkin açıklamalarda bulunulmuş, araştırmanın problemine amaçlarına, sayıtlarına, sınırlılıklarına ve tanımlarına yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Okul öncesi eğitim gelişim dönemleri dikkate alındığında öğrenme açısından önemli bir yaş aralığı olan 3-5 yaş grubundaki çocukların eğitimini kapsamaktadır. Bağımsız olarak hizmet veren anaokulların yanında diğer eğitim kademeleri bünyesinde yer alan anasınıfları ve kız meslek liselerine bağlı uygulama sınıfları da okul öncesi alanında hizmet vermektedir. Ayrıca kreş, yuva, gündüz bakımevi, çocuk bakımevi ve çocuk bakım yurtlarında da okul öncesi eğitim hizmetleri verilebilmektedir (Turhan, 2011, s. 53). Okul öncesi eğitimin önemi her geçen gün fark edilmekte ve buna ilişkin bilinçlendirici çalışmalar yapılmakta yatırımlar artırılmaktadır.

Geçirdiğimiz son yüzyılın ikinci yarısında, eğitim alanında gerçekleştirilen en belirgin atılımlardan birinin, okul öncesi eğitim alanına yöneltilmiş olduğunu belirtmek yanlış olmaz. Özellikle son kırk yıldan bu yana, okul öncesi döneme ilişkin eğitimin amaçları ve programlar, birçok kez gözden geçirilmiş; yuvalar, anasınıfları ve anaokulları yurt çapında olabildiğince yaygınlaştırılmış; anne baba eğitimi konusunun önemi zaman içinde daha iyi anlaşılacak bu yöndeki çabalar daha da yoğunlaştırılmıştır (Sözer, 2008, s. 103). Okul öncesi eğitiminden birinci derecede sorumlu olan grubun öğretmenidir. Okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin nitelikleri daha kaliteli bir eğitim yanında çocukların güvenliği ve sağlığının korunmasında açısından önemlidir. Öğretmenler okul öncesindeki öğrencisini okulu sevdirmek ve hayat becerilerini kazandırmak konusunda sorumluluklar taşımaktadırlar.

Çocuğu, içinde bulunduğu sosyal çevresi ile bir bütün olarak görmek gerekir. Pek çok çocuk, çevresinde güvенеbileceđi insanlar olduğu zaman daha iyi öğrenmektedir (Oktay, 2008, s. 76). Okullar öğrencilere yaşam becerisi kazandırmada, başarılı olmada, öğrenme becerilerini kazandırma hususunda anahtar rol oynamaktadır (Bakioğlu, 2009). Erken yaşlardan başlanarak öğrenmeye ve gelişmeye gereken ilginin gösterilmesi durumunda, çocuğun ilköğretimde ve sonraki eğitim basamaklarında daha büyük başarılar sağladığını ve öğrenme güçlüklerini, gecikmelerini ve engellerini azaltabildiğini ortaya koymuştur. Bunun yanı sıra nitelikli bir okul öncesi deneyimi yaşayan çocukların okula devam, okulda başarılı olma ve topluma katkıda bulunma olasılıklarının yüksek olduğu ortaya çıkmıştır (Güneysu, 2005, s. 61-62). Sağlıklı bir gelişim açısından okul öncesi yıllarda çocuklara verilecek eğitim oldukça değerlidir. Bu nedenle, günümüzde genel olarak 0-8 yaş aralığındaki erken çocukluk yıllarında çocukların eğitime büyük önem verilmektedir (Ceyhan, 2011, s. 10). Bu süreçte eğitimden sorumlu birinci kişi öğretmen olduğundan öğretmenin alan hakimiyeti ve alanının gerektirdiği yeterli donanım ve niteliklere sahip olması eğitimsel amaçların gerçekteşmesinde gerekli ve zorunlu olduğu düşünölmektedir.

Öğretmen yeterlikleri öğretmenlik mesleğinin etkili ve verimli olması için öğretilerde bulunması gereken bilgiler, beceriler ve tutumlar olarak tanımlanmıştır (MEB, 2008, s. 8). Eğitim kurumlarının ve eğitim çalışanlarının eğitimsel amaçları gerçekteşirmek için daha etkin olmaları ve yeterliliklerinin yüksek olması, eğitim verimini artıracak faktörlerden biridir (Bakioğlu, 2016, s. 18). Öğretmenler öğrencilerle daha sık iletişim içinde olduklarından onların gereksinim ve sorunlarını en iyi bilen kişilerdir (Sözer, 2008, s. 104). Diğer eğitim kademelerinde olduğu gibi eğitimin amaçlarına ulaşması öğretmenin yeterlikleri ile orantılıdır. Okul öncesi eğitim öğretmeni alanının özellikleri gereği diğer branşlardan ayrılmaktadır. Bu alanda görevli olan öğretmenlerden beklenenler farklı olduğu gibi alana ilişkin sorumlulukları açısından da farklılaşmaktadır. Okul öncesi öğretmeni beklenen sorumluluklarını yerine getirmesi için alana ilişkin yeterli bilgi ve donanım yanında kişisel yeterliklerinin de olması gerekmektedir. Okul öncesinde eğitimin başarıya ulaşmasının ön koşullarından biri öğretmenlerin mesleki yetkinliğe sahip olmasıdır. Öğretmen, eğitim sisteminin temel

yapı taşlarından biri olarak kabul edilmekte ve bu yetkinliklerin geliştirilmesi önerilmektedir.

Sürekli öğrenen, sürekli araştıran, sorgulayan, düşünen, inisiyatif alan, yaratıcı düşünebilen, problemlere farklı çözümler üretebilen öğretmenlere ihtiyaç duyulmaktadır (Jackson, 2013, s. 5). Öğretmenlerin niteliklerini kişisel nitelikler ve mesleki nitelikler olmak üzere iki ana başlık altında toplamak olanaklıdır. Öğretmen mesleki nitelikleri ile eğitim süreçlerini başarıyla sürdürdüğü gibi, kişisel nitelikleri ile çocukların kişilik gelişimi üzerinde etkili olur. Öğrencilerin okula ve öğrenmeye ilişkin tutumları üzerinde de öğretmenin yaklaşımları etkili olmaktadır (Yaşar, 2008, s. 193). Bu bağlamda öncelikli olarak öğretmenlerde bulunması gereken genel ve özel alan yeterliklerinin belirlenmesi gerekir. Sonrasında ise bu yeterlik alanlarını geliştirmeye yönelik, hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim programlarının düzenlenmesi gerekmektedir. Eğitimin dinamik bir süreç olduğu düşünüldüğünde öğretmenin de niteliklerinin sürekli olarak geliştirmeyi hedeflemek gerekmektedir (MEB, 2008). Öğretmenlerin niteliklerini artırmak için mesleki yaşamlarında eğitim ve gelişme fırsatlarını kullanmaları beklenir. Bu süreçte öğretmenin teknolojik gelişimin hızına ayak uydurması, güncel öğretme etkinlikleri ve yöntemlerini kullanması gerekir (Bakioğlu, 2009). Tüm bunlar düşünüldüğünde öğretmenin niteliği ve yeterliğinin önemi ortaya çıkmakta eğitim sisteminin değişik basamaklarında görev yapan öğretmenlerin nitelikleri üzerinde durulması gerekmektedir. Çünkü öğretmenlerin nitelik düzeyi eğitimin niteliğini olumlu ya da olumsuz yönde etkilemektedir.

Çağın getirdiği tüm teknolojik olanaklar, eğitim çabalarına, ancak, öğretmenin canlı kişiliği ile umulan katkıyı sağlamakta ve yararlı olmaktadır. Bu noktada, öğretmenin kişiliği, nitelikleri, meslekî yeterliği ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumu büyük önem taşımaktadır (Sözer, 1996, s. 113). Öğretmen yeterliklerinin geliştirilmesi ulusal bir önceliktir. Her davranışı ile örnek olan, model olma vasfını her daim üzerinde bulunduran, bilgi ve beceri yanında erdem ile de donanmış öğretmenler yetiştirmek Türkiye'nin önemli meselelerinden biri olmalıdır. Son yıllarda, eğitim alanında görülen gelişme ve yenileşmeler, doğal olarak öğretmenin görev ve sorumluluklarına da yeni boyutlar getirmekte; öğretmen yetiştirme sistem ve programlarının daha işlevsel bir

çerçevede, gereksinimlere uygun, daha nitelikli öğretmenler yetiştirme zorunluluğunu da gündeme getirmektedir. Yeni neslin sağlıklı üretken bir nesle dönüşmesi bu öğretmenlerin yetişmesine bağlı olacaktır. Bu amaçla resmi okullarda çalışan okul öncesi öğretmenlerin mesleki yeterlik ve görevlerine ilişkin öğretmenlerin ve yöneticilerin görüşlerinin tespit edilmesi ve bu doğrultuda okul öncesi öğretmenlerinin mesleki yeterliklerine yönelik çıkarımlarda bulunulması hedeflenmiştir.

Okul öncesi öğretmenlerinin bir çok sorumluluğu olmasına rağmen bakıcılık rollerinin daha öncelikli olduğuna ilişkin algıların olduğu bilinmektedir. Oysaki okul öncesi öğretmeni öğrencilere yaşam becerileri ve öz bakım becerileri kazandırmanın yanında onlara Türkçeyi doğru kullanma, temel kavramları anlama, sağlıklı iletişim ve sosyal beceriler kazandırma, ilkokula hazırlama gibi sorumluluklarını da yerine getirir. Buradan hareketle okul öncesi öğretmenlerinin görev ve yetkinlikleri hakkında yönetici ve öğretmen görüşleri ortaya konulması okul öncesi öğretmenlerinin görev ve yetkinliklerine ilişkin olarak bakıcılık rolü mü eğitimcilik rolü mü ön planda olduğunu tespit edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca okul öncesi öğretmenlerinin sorumluluklarına ilişkin yöneticilerin ve diğer alan öğretmenlerinin neler düşündüğü ve beklentilerinin neler olduğu belirlenmiştir. Bu çerçevede okul öncesi öğretmenleri kendilerine ilişkin algılarla ilgili öngörü kazanması ve mevcut olumlu algıların gelişmesi olumsuz algıların giderilmesi için davranış düzenlemesi yapabilmeleri adına öneriler getirilmiştir. Algıların oluşmasında tek etken okul öncesi öğretmeni olmadığı bir gerçektir. Eğitim sistemi, yapılanması, Bakanlık politikaları, basın yayın kurumları velinin eğitim seviyesi ve bilinç düzeyi ile diğer çevresel koşullar düşünceleri etkileyen faktörlerden bazıları olduğu düşünülmektedir.

1.2. Problem Cümlesi

Araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin görev ve yetkinlikleri hakkında yönetici ve öğretmen algılarının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın problem cümlesi ‘Okul öncesi öğretmenlerinin görev ve yetkinlikleri hakkında yönetici ve öğretmen algıları nasıldır?’ şeklinde belirlenmiştir.

Bu araştırmada bu yönüyle nitel araştırma yöntemi ile konunun derinlemesine incelenmesi hedeflenmiştir. Okul öncesi öğretmeninin görevleri sorumlulukları rolleri nelerdir, Okul öncesi öğretilerde bulunması gereken mesleki yetkinlikler nelerdir, Okul öncesi öğretmenleri ile sınıf yada diğer branş öğretmenleri arasındaki mesleki yeterlilik ve çalışma açısından farklılıklar neler olabilir, Okul öncesi öğretmeni olmanın kolay veya zor yönleri sizce nelerdir? Gibi sorularla yönetici ve öğretmenlerin düşünceleri alınmıştır.

1.3. Araştırmanın Amacı

Dünyadaki hızlı değişim eğitim sistem ve programlarının değişimini de zorlamaktadır. Okul öncesi eğitim çağdaş eğitim anlayışında gelişimsel kuramlar dikkate alındığında en önemli eğitim basamağı olarak düşünülebilir. Bu açıdan okul öncesi eğitim kurumunun verimliliği ve etkinliği önemlidir. Okul öncesi eğitim kurumunun verimliliğinde en etkin olan öğretmenin görevini hassasiyetle yerine getirmesi ve mesleğin gerektirdiği yetkinliğe sahip olmasıdır. Bu araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin görev ve yetkinlikleri hakkında yönetici ve öğretmen görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Okul öncesi öğretmenlere ilişkin algıların eğitimcilik rolünün yoksa bakıcılık rolünün mü etkili olduğunun tespit edilmesi, görev ve sorumluluklarına ilişkin ve yeterliliklerine ilişkin yönetici ve öğretmenlerin düşüncelerinin neler olduğunun tespit edilmesi hedeflenmiştir.

1.4. Araştırmanın Önemi

Okul öncesi eğitim, eğitim sisteminin temelini oluşturmakta dönemsel olarak ise insan yaşamının hızlı gelişim gösterdiği bir dönemi kapsamaktadır. Bu dönemde çocukların okul öncesi eğitimden yararlanması, onların gelişimleri açısından çok önemlidir. Ayrıca bu eğitimden yararlanmak temel insan haklarından biri olarak görülmektedir (Gültekin, 2008, s. 175). Okul öncesi eğitimde görevli bir öğretmen, bilgi ve becerileri öğrencilerine kazandıracak becerilere sahip olmalıdır. Çünkü öğrenci ile sürekli olarak etkileşim içinde bulunacak olan öğretmen, öğrencide işlenen konunun (dersin), okulun ve Milli Eğitimin amaçları yönünde davranış değiştirmekle sorumludur (Sözer, 2008,

s.106). Okul öncesi eğitim gruplarından sorumlu olan öğretmendir. Öğretmenin meslekî açıdan niteliklerinin üst düzeyde olması onu verimli kılacak bir özelliktir. Okul öncesi eğitimde çalışan okul öncesi ve anasınıfı öğretmenleri hem çalıştıkları yaş grubunun hassasiyeti hem de yapılan işin niteliği açısından ayrı bir öneme sahiptir. Okul öncesi öğretmeni sınıfında öğrencilerin hayata hazırlanması temel yaşam becerilerine sahip olmaları konusunda destekleme yanında öğrencilerini okulu ve öğrenmeyi sevdirmeye gibi sorumlulukları da taşımaktadır. Bu açıdan araştırma konusu ve yöntemi itibarıyla önemlidir. Aynı zamanda okul öncesi öğretmenlerinin görevleri hakkında farkındalık oluşturma, okul öncesi öğretmenlerinin görevleriyle ilgili yanlış algıların düzeltilmesi, okul öncesi öğretmenlerinin materyal hazırlama, öğrenci ile yakından ilgilenme ve fiziksel aktivitelerin fazlalığına dikkat çekme ve mesleğin özelliklerinin ve sınırlarının belirlenmesi gibi sorumluluklarının da fark edilmesi açısından bu araştırmanın önemli olduğu düşünülmektedir.

1.5. Sayıtlar

- 1.Yönetici ve öğretmenler görüşmelerde gerçek düşüncelerini ifade etmişlerdir.
2. Seçilen ölçme araçları amaca uygun olacak şekilde belirlenmiştir.

1.6. Sınırlılıklar

- 1-Araştırma 2018-2019 öğretim yılı ile sınırlıdır.
- 2-Araştırma Bahçelievler ilçesindeki okullar ile sınırlıdır.
- 3-Araştırma yönetici ve öğretmenlerden toplanan verilerle sınırlıdır.
- 4- Görüşme formlarıyla sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Öğretmenlik: Öğretmenlik özel bir ihtisas mesleği olarak Türk Milli Eğitimi'nin amaçları doğrultusunda devletin eğitim, öğretim ve yönetim görevlerinin sürdürülmesidir (Yaşar, 2008, s. 193).

Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri: Öğretmenlik mesleğini etkili ve verimli biçimde yerine getirebilmek için sahip olunması gereken genel bilgi, beceri ve tutumlardır (MEB, 2008).

Öğretmen yeterlikleri: Öğretmen yeterlikleri, öğretmenlik mesleğinin etkin verimli olarak sürdürülmesinde mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve tutumlara sahip olmasıdır (MEB, 2008, s. 8).

Okul öncesi eğitim: İlkokul döneminden önceki 0-6 yaş grubunu kapsayan eğitim sürecidir (Erdoğan, 2015, s.139).

Yetkinlik: İnsanların organizasyonda üstlendikleri işleri tanımlanan amaca uygun performansla yapabilmeleri için gereken unsurlardır (Öztürk, 2009).

Yeterlik: Bir meslek alanına özgü görevlerin yapılabilmesi için gerekli olan mesleki bilgi, beceri ve tutumlara sahip olma durumudur (TEDPR, 2005).

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇALIŞMALAR

Bu bölümde öğretmen yeterliklerine ilişkin literatür taraması yapılmış, okul öncesi öğretmenin yeterlik alanları ile okul öncesi eğitimin önemi bağlamında öğretmen yeterlikleri ilgili araştırmalarla desteklenerek verilmiştir.

2.1.Öğretmen Yeterlikleri

Öğretmen yeterliklerinin geliştirilmesinin ulusal bir öncelik olması beklenir. Tüm dünyada olduğu gibi örnek davranışlar sergileyen, bilgi ve beceri yanında erdemli davranışlarıyla da model olan öğretmenler yetiştirmek Türkiye'nin önemli meselelerinden biri olmalıdır. Değişen Dünya gelişen öğretmen demektir. Çağın gerektirdiği değişimi ve gelişimi gösteremeyen eğitim sistemleri ülke gelişmişliğine yeterince katkı sağlayamazlar. Eğitim sisteminin en önemli unsuru öğretmendir. Öğretmenin mesleki ve kişisel yeterliği eğitimin kalitesi ve verimliliğinin ölçüsüdür.

Eğitimin dinamik bir süreç olduğu düşünüldüğünde, öğretmenin de niteliklerinin sürekli olarak geliştirmesinin hedeflemesi gerekmektedir (MEB, 2008). Son yıllarda, eğitim alanında görülen gelişme ve yenileşmeler, doğal olarak öğretmenin görev ve sorumluluklarına da yeni boyutlar getirerek öğretmen yetiştirme sistem ve programlarının daha işlevsel bir çerçevede, gereksinimlere uygun, daha nitelikli öğretmenler yetiştirme zorunluluğunu da gündeme getirmiştir.

Öncelikle kavram olarak “yeterlik” tanımlamasına bakmak gerekir. Mesleki açıdan yeterlik, o mesleğin gerektirdiği niteliklere ve özelliklere sahip olmak demektir (Şişman, 2000, s. 9). Bir kişinin o işi yapabilme kabiliyeti açısından belirli bir meslek dalında istenilen düzeye ulaşmasıdır (TDK, 2005). Bandura (1977) ise bireysel yeterliği, başarılı olmak için gerekli olan becerileri taşımayı ve bu becerilerle zorlukların üstesinden gelmeyi sağlayan donanım olarak düşünmüştür (Akt. Senemoğlu, 1997).

Yeterlik, bireylerin bir görevi başarı ile yerine getirebilmesi için, gerekli bilgi, beceri, nitelik, tavır, değer ve tutumlara sahip olmasıdır (Deakin Crick, 2008). Öğretmen yeterliklerini MEB (2008) öğretmenlik mesleğinin etkili ve verimli olması için öğretmende bulunması gereken bilgiler, beceriler ve tutumlar olarak tanımlanmıştır (MEB, 2008, s. 8). Öğretmenin mesleki yeterliklerini standart davranışlar olarak değil, olması gereken standartlar şeklinde tanımlamak gerekir (TED, 2009, s. 3).

Öğretmen yeterliği üzerinde hem toplumun beklenti ve taleplerine hem de kişinin kendi yeterliliklerine / koşullarına ilişkin kendini tanımlama yeteneği ile ilişkilidir (Garbarino ve Scott, 1992). Öğretmenler mesleki anlamda genel kültür, alan bilgisi ve genel yetenek bilgisi olmak üzere üç ana alanda yeterli bilgi ve becerilere sahip olmalıdır (Demirel, 1999: 192). Bu bağlamda yeterlik mesleğin gerektirdiği asgari düzeyde beceriye sahip olmaktır. Öğretmen yeterliği ise öğretmenin sahip olması gereken standart bilgi, beceri, tutumlar ve davranışlar olarak düşünülebilir. Öğretmen mesleki yeterliklerinin bu boyutları gerçekleştirilen uluslararası çalışmalar, projeler ve araştırmalarda da vurgulanmaktadır (Feiman-Nemser, 2001; Williamson McDiarmid & Clevenger Bright, 2008).

Bu konuyla ilgili olarak MEB'nca yayımlanan "Öğretmen Yeterlilikleri" başlıklı kitapta (MEB, 2002) bu yeterlilikler listesinde, çeşitli kurumların görüşleri doğrultusunda gerekli bulunan bir takım değişikliklerin yapıldığı belirtilmektedir. 12 Temmuz 2002 tarihinde yürürlüğe konulan bu yeterliliklerin aşağıdaki amaçlarla kullanılacağı ifade edilmektedir.

- Öğretme yetiştirme politikalarının belirlenmesi,
- Öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimi,
- Öğretmenlerin seçimi,
- Öğretmenlerin denetlenmedi ve performanslarının değerlendirilmesi,
- Öğretmenlerin hizmet-içi eğitimleri,
- Öğretmenlerin kendilerini geliştirmesi (MEB, 2002, s. 4).

Bu yeterlilikler Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğüne öğretmen yetiştiren fakülte ve yüksek okullara gönderilerek, öğretmenlerin belirtilen yeterliliklere sahip olacak şekilde yetiştirilmesi istenmiştir

(Mahiroğlu, 2004). Milli Eğitim Bakanlığınca saptanan օđretmen yeterlilikleri “Eğitme-օđretme Yeterlilikleri”, “Genel Kültür Bilgi ve Becerileri” ve “zel Alan Bilgi ve Becerileri” alt başlıklarından oluşmaktadır (MEB, 2002). Bu yeterlilik gruplarından “Eğitme ve օđretme Yeterlilikleri” 14 alt bölüm ve 206 yeterlilik maddesinden oluşmaktadır.

Eğitme ve օđretme yeterliliklerinin alt bölümleri şunlardır:

1. օđrenciyi tanıma
2. օđretimi planlama
3. Materyal geliştirme
4. օđretim yapma
5. օđretimi yönetme
6. Başarıyı օlme ve değerlendirme
7. Rehberlik yapma
8. Temel becerileri geliştirme
9. ֖zel eğitime gereksinim duyan օđrencilere hizmet etme
10. Yetişkinleri eğitme
11. Ders dışı etkinliklerde bulunma
12. Kendini geliştirme
13. Okulu geliştirme
14. Okul-evre ilişkilerini geliştirme (Seferoğlu, 2004).

2.1.1. օđretmen Yeterliklerinin Belirlenmesine Yönelik alışmalar

օđretmenlerin mesleki yeterliklerini belirlemek üzere MEB (2002) ilgili Genel Müdürlük koordinasyonunda bakanlık temsilcileri ile yükseköğretim kurumlarından temsilcilerin oluşturduğu komisyonca çalışmalar yapılmış ve օđretmenlik mesleğini yapanlarda bulunması gereken asgari yeterlik alanları belirlenmiştir (MEB, 2002). Bu alışmalar sonucunda օđretmenlik mesleğinin yeterlik alanları genel kültüre ilişkin yeterlikler, ֖zel alan yeterlikleri olarak açıklanmıştır. օđretmenlerin eğitim ve օđretim yeterliklerine ilişkin 14 ana yeterlik alanı 206 alt yeterlikler belirtilmiştir. Belirlenen ana yeterlik alanları şunlardır;

- A. Kişisel ve Mesleki Değerlere İlişkin Yeterlikler,-Mesleki Gelişim
- B. Programın İçeriğine İlişkin Yeterlikler
- C. Öğrencilerini Tanımaya İlişkin Yeterlikler
- D. Öğretim ve Öğrenim Süreçlerine İlişkin yeterlikler
  - Öğretme ve Öğrenme Sürecini Planlama
  - Öğretme ve Öğrenme Sürecini Uygulama
- E. Öğrenme sürecini, Öğrenci Gelişimini İzleyip ve Değerlendirebilme
- F. Okulla, Ailelerle ve Toplumla İlişkilere İlişkin Yeterlikler

Bu alanlarla ilgili 39 alt yeterliğe ilişkin toplam 244 performans göstergesi olarak düzenlendiği görülmektedir (MEB, 2002). Eğitimden sorumlu birinci kişi öğretmendir. Öğretmenin alan hakimiyeti ve alanının gerektirdiği yeterli donanım ve niteliklere sahip olması eğitimsel amaçların gerçekleşmesinde en önemli unsurdur. Bu açıdan bu çerçevede sürdürülen çalışmalar önemlidir. MEB 2002'den beri sürdürdüğü çalışmalar yanında diğer resmi kurum ve kuruluşlar yanında sivil toplum kuruluşlarının da öğretmenlerin yeterliklerini belirlemeye yönelik çalışmaları bulunmaktadır. YÖK (2004) "öğretmen yetiştirme programlarına uygulanabilir nitelikte" Öğretmen Yeterlikleri listesi belirlemiştir. Bu yeterliklerin öğretmen yetiştirme sürecinde kuramsal ve uygulamaya dönük çalışmalarla öğrenciye kazandırılması amaçlanmıştır. Bu yeterlik alanları ise;

- Konu Alanına ve Alan Eğitimi İle İlgili Yeterlikleri
- Öğretim-Öğrenim Süreçlerine İlişkin Yeterlikleri
- Öğrenme sürecini, Öğrenci Gelişimini İzleyip ve Değerlendirebilme Bunlara İlişkin Kayıt Tutabilme Yeterlikleri
- Diğer Mesleğiyle İlgili Yeterlikleri

olarak 4 ana başlıkta toplanmış öğretmenlik eğitimi alan üniversite öğrencilerine ve öğretmen adaylarına bu standartların aktarılması hedeflenmiştir.

Öğretmen yeterliklerine ilişkin ilgili alan yazında, okul öncesi öğretmeni enerjisiyle, verdiği güvenle, bağımsız karar verebilmesi ile, karşılaştığı problemleri çözmesi ile, duygusal algılarının gücü ile kendini gösterir. Öğretmenin çocukların yeteneklerinin ve kişilik özelliklerinin farklılıklarının bilincinde olması beklenir. Çocukların benlik

gelişimlerini destekleyici davranması kendilerini ifade etmesini desteklemesi, öğrencilerin bağımsız hareket etmesine olanak tanınması ve öz denetim becerilerini geliştirmesi beklenmektedir. Öğretmen tüm yaklaşımlarında yeniliklere açık olmak durumundadır. Türkçeyi doğru ve güzel kullanmalıdır (İnanlı, 2003, s. 10-11; Sünbül (2001: 236), meslekle ilgili yeterlikleri kişisel yeterlik, alanına ilişkin yeterlik ve eğitime ilişkin yeterlik olarak üç öge belirtmiştir. Öğretmen yeterlikleri konusunda yurt dışında ve ülkemizde çok sayıda çalışmaya rastlamak olanaklıdır. Öğretmen yeterliklerine ilişkin olarak programla ilgili yeterlikler, öğrenme konusu ile ilgili yeterlikler, planlama yapabilme ve uygulamaya ilişkin yeterlikler, ölçme ve değerlendirmeye ilişkin yeterlikler, öğretim süreçlerini ve sonuçların değerlendirmeye ilişkin yeterlikler ve meslektaşları ile ve diğer mesleki paydaşlar ile ilgili yeterlikler ifade edilmiştir.

2.1.2.Öğretmenin Görevleri

Her mesleğin gerektirdiği asgari standartlar vardır. Öğretmenlik profesyonel meslekler arasında sayılmakta ve çalışanlara görev ve sorumluluklar yüklemektedir. Öğretmenlerin mesleklerini icra ederken yapmaları gereken yasa ve yönetmeliklerle belirlenmiş görevleri bulunmaktadır. Bunun dışında öğretmenlik mesleğinin özelliği gereği öğretmenin kişisel yeterliklerinin de olması beklenmektedir.

Öğretmen, birçok özelliklerinin yanında öğretimin planlayıcısı, öğrenme ortamının hazırlayıcısı, aktif öğrenmeyi gerçekleştirme rolünü üstlenen, eğitim-öğretim sürecini izleyen ve değerlendirme rolünü üstlenen kişidir (Yaşar, 2008, s. 193). Öğretmenlerin de öğretmen yetiştiren kurumlarda yetiştirildikleri düşünüldüğünde bu kurumlara büyük sorumluluklar düşmektedir (Okçabol, 2000; Türkoğlu, 1991). Öğretmenler öğrencilerle daha sık iletişim içinde olduklarından onların gereksinim ve sorunlarını en iyi bilen kişilerdir. O nedenle, öğretmenlerin, öğrencilerini karşılıklı saygı ve güven esasına dayalı bir ilişki çerçevesinde dinlemek ve yönlendirmek; bazı özel yeteneklerinin ortaya çıkması için onlara yardımcı olmak; her konuda olumlu tutum geliştirmelerine yardım etmek; sağlıklı insan ilişkileri kurmalarına katkıda bulunmak; aileyi ve çevreyi bu ve benzeri konularda hazırlamak gibi görevleri vardır (Sözer, 2008, s. 104).

Eğitimin geliştirilmesinde öğretmenin rolü yadsınmaz. Bu nedenle, bir toplumun kalkınması için öncelikle yetişmiş insan gücüne gerek vardır. Yetişmiş insan gücünü sağlayacak kurumlar ise okullardır. Bir okulun iyi olabilmesi de okul öncesinden yükseköğretime değin büyük ölçüde eğitici ve öğreticiler tarafından verilen eğitimin niteliğine bağlıdır. Öğretmenin mesleki yeterliklere sahip olması eğitimin kalitesini artıracak önemli bir unsurdur. Bunun sağlanmasının yolu meslek eğitimi aldığı eğitim fakülteleri yanında mesleğini icra ederken kendisini geliştirmesine bağlıdır (Seferoğlu, 2001, s. 12-18). Yeni yetişen nesilleri, geleceğe hazırlamak üzere, eğitim- öğretimden ve öğretmenlerden beklentiler artık eskisi gibi değildir. Sürekli öğrenen, sürekli araştıran, sorgulayan, düşünen, inisiyatif alan, yaratıcı düşünebilen, problemlere farklı çözümler üretebilen öğretmenlere ihtiyaç duyulmaktadır (Jackson, 2013, s. 5).

Öğretmenler öğrencilerini daha kapsamlı bir eğitim verebilmeleri için vermeleri gereken çaba günden güne artmaktadır. Eğitimde sektöründeki bu değişimler, toplumun değişen gereksinimleri, bilgi ve iletişim teknolojilerindeki değişiklikler, öğrenci profilindeki değişim ile öğretme ve öğrenmede değişen paradigmlar öğretmenlerin mesleki gelişim gereksinimlerinin temelini oluşturmaktadır (Odabaşı & Kabakçı, 2007).

Öğretmenlerin büyük çoğunluğunu çalıştıran Milli Eğitim Bakanlığı, özellikle eğitim ve öğretim konusunda, öğretmenden beklediği görevleri şöyle saptamıştır (MEB, 1993; Sözer, 2002, s. 121):

- Mesleği ile ilgili yayınları okur.
- Yeni öğretim yöntem ve tekniklerini bilir ve izler.
- Araştırma, uygulama ve deney yapar.
- Okul ve çevre arasında verimli ilişkiler kurar.
- Her türlü araç ve gereçten yararlanır.
- Toplumsal etkinlikleri düzenler.
- Eğitim, öğretim ve üretim yapar.

Öğretmenin yukarıdaki görevleri yerine getirecek biçimde yetiştirilmesi öğretmen yetiştiren kurumların önemli görevleri arasındadır. Öğretmen eğitimi programlarının

öğretmen adaylarına bu becerileri kazandırmak ve onları bu niteliklerle donatmak gibi yükümlülükleri bulunmaktadır (Sözer, 2008, s. 105). Türkiye’de öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır (MEB, 2017):

Genel kültür: Öğretmenin ana dilini doğru kullanması kendi branşı olmasa bile matematik, fen bilimleri ve bilgisayar teknolojileri gibi temel bilgilere sahip olması beklenir (Özdemir ve Özcan, 2011, s. 150). Öğretmenler eğitimcilik mesleğini yerine getirirken kullandığı becerileri bulunduran teknik elemanlar değildir, genel kültür becerilerine sahip kişilerdir (MEB, 2017). Bu özellik öğretmenin çok yönlülüğe işaret etmektedir. Genel kültür becerisine sahip olmak için bol okuma yapmalı sosyal etkinliklere katılmalı, güncel haberleri takip etmeli gezi ve gözleme önem vermelidir.

Alan bilgisi: Öğretmenlik belli alanlara ayrılan meslek özelliği göstermektedir. Öğretmen kendi alanına ilişkin bilgi ve becerilere sahip olmak durumundadır (Özdemir ve Özcan, 2011, s. 150). Yeterliklere ilişkin çalışmalarda her alana ilişkin yeterlik alanı belirlemek yerine genel yeterliklere alan bilgisi ve alan eğitimi bilgisi yeterliği eklenerek her öğretmenin kendi alanıyla ilgili yeterliklere sahip olması gerektiği belirtilmiştir (MEB, 2017). Bu çalışma ile öğretmenlerin alanlarına ilişkin asgari standarttaki yeterlikler belirlenmiştir.

Öğrencinin gelişimi ve öğrenmesi: Öğretmenler öğrencilerin gelişimini destekleyen eğitim etkinliklerine yer vererek onların fiziki, zihni, sosyal ve duygusal yönden gelişmesine yönelik öğrenme olanakları sağlarlar (Özdemir ve Özcan, 2011, s. 150). Öğretmenin öğretim etkinliklerinin seçiminde kullanacağı bilgi öğrencinin gelişimi ve öğrenmesine ilişkindir. Öğrencilerin gelişimsel özelliklerine göre seçtiği etkinlikler öğrenciye hitap etmelidir (Sönmez, 2015, s.101-102). Öğretmen bu yönüyle öğrencinin gelişimsel alanlarını bilmek durumundadır. Onların yaşlarına göre öğrenme seviyelerini gözетerek eğitimsel çalışmalarını düzenlemeli ve onları çok yönlü olarak desteklemelidir.

Öğrenciler arasında farklılıklar: Öğretmenin yeterliklerinden biri öğrencilerin bireysel farklılıklarına dikkat edebilmesidir. Bu farklılıklar sosyal çevre kaynaklı

olabileceği gibi ekonomik ve kültürel dokuya ilişkin de olabilir. Öğretmen tüm bu farklılıkları göz önüne alarak eğitim süreçlerini planlar ve uygular (Özdemir ve Özcan, 2011, s. 150). Öğrencilerin farklı özellikleri vardır. Bu özellikler bireysel öğrenme farklılıkları yanında sosyo-ekonomik farklılıklardan da kaynaklanabilir. Öğretmen tüm bu farklılıkları gözleterek eğitimsel faaliyetlerini düzenler.

Öğretim stratejileri: Öğretmenin görevlerinden biri de öğretim stratejilerini belirlerken öğrenmeyi destekleyicilik ilkesine, eleştirel düşünme becerisini geliştirmeye, problem çözme ve uygulama becerilerine ilişkin öğrenme merkezlerini düzenlemeye dikkat etmesidir (Özdemir ve Özcan, 2011, s. 150). Bu yönüyle öğretmen sadece bilgiyi aktaran değil düşünmeyi ve araştırmayı öğreten bir rolü üstlenmiş olur. Günümüz eğitim modeli düşünmeyi öğrenme ve araştırma becerisi kazanma temeline dayanmış bilgiyi yapılandırma anlayışını benimsemiştir.

Öğrenme ortamları: Öğretmen öğrenme ortamlarını öğrencinin aktif katılımını destekleyecek şekilde düzenler (Özdemir ve Özcan, 2011, s. 150). Bu süreçte öğrenme ortamının sağlıklı ve güvenli olmasına, dersin kazanımlarına ilişkin öğretim materyallerinin uygunluğuna dikkat eder (MEB, 2017). Öğrenme ortamlarında çocuğun merak duygusunu destekleyecek düzenlemeler yapılır (Soydan, 2013, s. 270-271). Öğrenme ortamları öğrencinin kendini ifade etmesine olanak veren şekilde düzenlenmeli aktif katılımı desteklemelidir.

İletişim bilgi ve becerisi: Öğretmenin önemli bir yeterlik alanı iletişim becerisine sahip olmasıdır. Öğretmen meslektaşlarıyla, öğrenci ve velileriyle sosyal etkileşiminde iletişim becerilerini kullanır (Özdemir ve Özcan, 2011, s. 150). Öğretmen bu özellikleriyle öğrencilerine rol model olur (MEB, 2017). Etkileşim içinde bulunduğunuz insanların doğruluğundan emin olmanızdır. İlişkilere destek sağlayan bir unsurdur. Başarılı olarak nitelendirilebilecek ilişkilerde güven unsurunun çok etkili olması gerekmektedir. Bir ilişkiyi başarılı kılmamızın pek çok yolu vardır ancak ilişkiyi ayakta tutabilmenin olmazsa olmazı güvendir (Türkmen, 2011, s. 30).

Öğretimin planlanması: Öğretmenin öğretim sürecini planlaması beklenir. Planlarda müfredat dikkate alınır. Çalışma takvimi doğrultusunda konu dağılımları ve etkinlikler belirlenir (Özdemir ve Özcan, 2011, s. 150). Planda dikkat edilecek konulardan biri öğretim sürecini etkileyen çevresel şartlardır. Öğrencilerin gelişimsel özellikleri sosyokültürel yapı ve çevresel olanaklar dikkate alınarak planlamada esneklik sağlanır. Müfredata dayanarak milli değerlerin ve manevi değerlerin eğitim süreçlerine dâhil edilmesi sağlanır (MEB, 2017). Planlarda kazanımların öğrencilere nasıl aktarılacağı düşünülür. Belirlenen stratejiler, yöntemler ve teknikler uygulanır. Öğretmenler kazanımların niceliği ve niteliğini düşünerek; kazandırılmak istenen davranışı ve tutumları aktarmaya çalışmalıdırlar (Tan ve Erdoğan, 2004, s.54). Planlama ve organizasyon düşünme becerileri ile ilgili olgulardır. Eğitim ortamında öğretmenin kullandığı planlama ve organizasyon becerisi hayati öneme sahiptir. Planlar kişilerin amaçlarına götüren en etkili ve kısa yoldur.

Değerlendirme bilgi ve becerisi: Öğretim süreçlerinin değerlendirilmesi öğrencinin gelişimi fark etmek açısından önemlidir. Öğretmen değerlendirmelerinde öğrencinin yararını gözeterek farklı ve yaygın değerlendirme yöntemlerini kullanabilir (Özdemir ve Özcan, 2011, s. 150). Değerlendirmede öğretmenin mesleki alanının özellikleri önemlidir. Dersin özellikleri gereği farklı değerlendirme yöntemleri kullanılır. Bu değerlendirmelerde öğrenci gelişimi izlenir. Adillik ilkesi ile diğer öğrencilerle karşılaştırmalar yapılır. Geri bildirimlerle süreç denetlenir. Bu süreçler sonunda öğretim gerektiğinde yeniden planlanır veya değişiklikler yapılır (MEB, 2017).

Deneyimlerinden ders alarak gelişme: Öğretmenin bir yönü de deneyimlerinden istifade etmesidir. Öğretmen deneyimleri sayesinde kendisini geliştirir. Geliştirdiği ölçüde de öğrencilerine faydası olur (Özdemir ve Özcan, 2011, s. 150). Öğretmenin mesleğini sevmesi gereklidir. Meslektaşlarının değerlendirmelerinden ve deneyimlerinden faydalanır. Kendisini geliştirmek için sunulan imkânları değerlendirir. Kültür ve sanat etkinliklerine katılır. Mesleğinin gerektirdiği etik ilkeleri benimser ve uygular (MEB, 2017). Öğretmenin plan ve organizasyon yapması düşünme becerisi de geliştirici bir özellik taşır (Dağhoğlu ve Çakır, 2007).

Toplumsal ilişkiler, çevreyle iş birliği ve meslek ahlakı: Öğretmenin meslek ilkelerine uyması gereklidir. Toplumsal ilişkilerinde bunun yansımaları görülür. Bu yönüyle öğretmenin rol model olması beklenebilir (Özdemir ve Özcan, 2011, s. 150). Öğretmenin bulunduğu çevre ile sağlıklı ilişkiler kurması mesleki yeterliklerden sayılmıştır. Öğretmenlik mesleği diğer mesleklerden farklı olarak, mesleğin icra edildiği okul ortamı dışında da mesleğin gereğini yapma sorumluluğunu vermektedir.

İdealizm, çalışkanlık ve fedakârlık: Öğretmenin mesleği sürecinde idealizmden uzaklaşmaması beklenir. Çalışkanlık ve fedakârlık erdemlerini üzerinde bulundurması istenir. Mesleğin gerektirdiği tüm işleri yapması yanında öğrencilerini çok yönlü geliştirmesi ve Milli Eğitimin amaç ve ilkelerini benimsemesi de beklenir (Özdemir ve Özcan, 2011, s. 150).

Demokrasi kültürü ve insan hakları: Öğretmen insan haklarına saygılıdır. Bunların kazanılması ve yaşatılması konusunda sorumluluklarını yerine getirir Öğrenciler millî ve manevi değerler kazandırmaya çalışır. Doğal çevrenin ile tarihsel ve kültürel mirasın korunmasını sağlamayı hedefler (MEB, 2017).

Eleştirel düşünce: Hem bireyin hem de toplumun gelişimini sağlayan en önemli kaynaklardan birisi eleştirel düşünce olduğu belirtilmektedir. Eleştirel düşünce yanlışlıkların fark edilmesini sağlar. Öğretmen öğrencilerinin eleştirel düşünce becerisini desteklemesi gereklidir (Özdemir ve Özcan, 2011, s. 150). Öğretmenin öğrencilerin problem çözme alıştırmalarında fikirleri değerlendirmeye de yer vermesi beklenir. Öğretmen öğrencilerine eleştirel düşünmede farklı yöntemleri kullanmalarını düşünce ve değerlendirme aşamasında özgürce fikirlerini savunmalarını istemelidir (Dirik, 2014, s.159).

Çevre bilinci ve değeri: Doğal kaynakların korunması gerekli olan insanlığın devamı için tüketiminin bilinci yapılması gereken önemli olgulardandır. Öğretmenin hem kendi yaşantısında örnek olması hem de öğrencilerine bu bilinci aşılaması beklenmektedir (Çelik, 2003, s. 169).

Bu bağlamda öncelikli olarak öğretmenlerde bulunması gereken genel ve özel alan yeterliklerinin belirlenmesi gerekir. Sonrasında ise bu yeterlik alanlarını geliştirmeye yönelik, hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim programlarının düzenlenmesi gerekmektedir. Eğitimin dinamik bir süreç olduğu düşünüldüğünde öğretmenin de niteliklerinin sürekli olarak geliştirmeyi hedeflemek gerekmektedir (MEB, 2008).

2.2. Okul öncesi Eğitim ve Okul Öncesi Öğretmeni

Okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin nitelikleri daha kaliteli bir eğitim yanında çocukların güvenliği ve sağlığının korunmasında açıısından önemlidir. Öğretmenler okul öncesindeki öğrencisini okulu sevdirmek ve hayat becerilerini kazandırmak konusunda sorumluluklar taşımaktadırlar. Gerçekten 21. yüzyılın insanını yetiştirecek öğretmenlerin sahip olması gereken yeterliklerin, geleneksel öğretmen modelinde yer alan bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıklara oranla, çok farklı olması gerektiği düşüncesi giderek değer kazanmaktadır. Yetkin bir öğretmen, tüm öğrencilerin öğrenebileceğine inanarak öğrenmeyi teşvik etmek için her fırsatı değerlendirebilir.

Bir eğitim sisteminin kendisinden beklenen sorumluluğu istenen düzeyde yerine getirmesi ve başarılı olabilmesi, önemli ölçüde öğretmenin niteliği ve meslekte gösterdiği başarı ile doğru orantılıdır. Dünyadaki bilimsel ve teknolojik ilerlemeler, okul öncesinden başlayarak, bütün eğitilen kesime öğrenmeyi kolaylaştırıcı olanaklar sunmakla birlikte, öğretmen ögesi, eğitim öğretim etkinliklerinde yeri doldurulamayan birincil öge olma özelliğini her zaman sürdürmüştür. Çağın getirdiği tüm teknolojik olanaklar, eğitim çabalarına, ancak, öğretmenin canlı kişiliği ile umulan katkıyı sağlamakta ve yararlı olmaktadır. Bu noktada, öğretmenin kişiliği, nitelikleri, meslekî yeterliği ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumu büyük önem taşımaktadır (Sözer, 1996, s. 113). Yetkin bir öğretmen, öğrencilerin kalplerini ve zihinlerini kazanan bir liderdir. Böyle bir öğretmen, ebeveynler ve meslektaşları da dahil olmak üzere, başkalarıyla birlikte gelişmekte ve çalışmakta olan değeri görür ve okul içinde ve dışında mesleki işbirliğine yönelik fırsatları aktif olarak araştıracaktır.

2.2.1. Okul öncesi Eğitim

Okul öncesi eğitim, özünde 0-72 aylık çocukların gelişim dönemleri göz önünde bulundurularak, fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal yönden gelişmelerini, kültürel ve toplumsal değerleri özümseten, temel eğitime başlamadan önce onlara zengin bir çevre uyarıcıları sunan sistemli bir eğitim sürecidir (Dinçsoy, 1995, s. 69). Okul öncesi kendini ifade etmesini ve özdenetimlerini kazanmasını sağlayan sistemli bir eğitim sürecidir (Sevinç, 2005). Erken çocukluk dönemi, genellikle doğumla başlayan kimi ülkelerde ilköğretime kadar süren kimi ülkelerde ise, ilköğretimin iki ya da üç yılını da kapsayan bir dönem olarak tanımlanmaktadır (Gürkan, 2008, s. 4). Doğumdan ilköğretim çağına başlangıcına kadar olan süreyi kapsayan okul öncesi dönem, çocuğun karşılanması gereken pek çok gereksiniminin bulunduğu ve bunların da bizzat çocuk tarafından değil; yetişkin tarafından karşılanmak zorunda olduğu bir dönemdir (Oktay, 2008, s. 67).

Doğumu izleyen ilk günler, ilk aylar ve ilk yıllarda temel gereksinimleri uygun bir biçimde karşılanmayan çocuklar, hem bu dönemde hem de ileriki yıllarda sağlıklı bir gelişme için gerekli temelden yoksun kalırlar (Oktay, 2008, s. 67). Okul öncesi dönem bireyin gelişiminin ve eğitiminin en hızlı olduğu bir dönemdir. Okul öncesi dönemde çocuğun kazanmış olduğu alışkanlıklar, beceriler ve bilgiler onun ileri yıllarda başarılı kılacaktır. Çocuklar, ilk kez, okul öncesi eğitim kurumlarında planlı ve programlı olarak toplumsallaşma sürecini yaşarlar. Bu süreçte çocuklar, topluma uyum için gerekli olan bilgi ve becerilerin yanı sıra, demokratik tutum ve davranışlar kazanmaya çalışırlar (Yaşar, 2008, s. 163). Okul öncesi eğitim, 0-72 aylık çocukların tüm gelişimlerini, toplumun değer yargılarına göre yönlendiren, onların duygularının gelişmesine ve algılama gücünün de artmasına yardımcı olarak yaratıcılığının gelişmesini sağlayan, oto kontrol sahibi ve kendisini ifade edebilen bireyler olmaları için uygulanan planlı bir eğitim sürecidir (Haktanır, 2014, s. 2). MEB, 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda okul öncesi eğitim; "isteğe bağlı olarak zorunlu ilköğretim çağına gelmemiş 3-5 yaş grubundaki çocukların eğitimini kapsar." ifadesiyle tanımlanmıştır.

Okul öncesi dönem, çocukların bedensel, zihinsel ve sosyal alanlarda gelişiminin en hızlı olduğu dönemlerdendir. Doğuştan gelen kapasite ve potansiyelin en iyi şekilde kullanılması ve geliştirilmesi, küçük yaşlarda çocuklara sunulacak olan imkânların fazlalığı ve azlığına göre değişir. Çocukların gelişiminde yaşamın ilk yıllarında içinde bulunduğu fiziki ve sosyal çevrenin önemi çok büyüktür. Bu dönemde çocuğa sunulan ile sunulmayan her şey çocuğun hayatının belirleyicisidir (Haktanır, 2015, s. 6). Çocuk okul öncesi yıllarda temel bilgi ve beceriler kazanır. Bu dönemde çocuktaki değişim çok hızlıdır ve çocuğun gelişimine ve eğitime etkisi olan faktörler de oldukça kapsamlı ve çok yönlüdür (Balat, Bilgin vd., 2010, s.1). Bu alanda çalışan uzmanların görüşlerine göre okul öncesi çağı çocuklarının karşılanması gereken temel gereksinimleri çeşitlenmektedir. Oktay (2007, ss. 124-131) bu gereksinimleri şöyle belirtmektedir:

- İyi bakım, beslenme, sevgi ve şefkat
- Güven
- Hareket
- Yetişkin desteği
- Yaratıcılığı destekleyici ve estetik duygusunu geliştirici ortam
- Kendini tanıma, kanıtlama ve özgürlük
- Diğer çocuklarla birlikte olma ve oyun

Çocukların vatandaşlık bilincini geliştirmede, diğer etmenlerin yanı sıra, okul öncesi eğitim kurumlarında kazandırılmaya başlanan sosyal beceriler önemli rol oynar (Yaşar, 2008, s. 163). Bu dönemde temel gereksinimleri doğru olarak karşılanmayan çocuğun bir sonraki döneme sağlıklı bir birey olarak ulaşması çok güçtür (Oktay, 2008, s. 67).

Günümüz çağında okul öncesi eğitim dünya ülkelerinin tamamında ve ülkemizde her geçen gün daha da yaygınlaşmaya başlamıştır. Dünyada ve Türkiye'de gelişmekte olan günümüz koşullarına göre eğitim ile ilgili teorik bilgi ve uygulama alanlarında yenilenme gerekmektedir (Çakır, 1999, s. 4). Toplamların sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasi özelliklerini ortaya çıkaran tüm değişkenler eğitimle aktarılır ve kazandırılır. Bireylerin her yönden nitelikli, sağlıklı ve toplumun istediği davranışları kazanması isteniyorsa; küçük yaşlarda eğitime başlanması şarttır (Yılmaz, 2003, s. 17).

2.2.1.1. Okul öncesi Eğitim Programı ve Öğretmen

Okul öncesi eğitim programının hangi yeterlikleri kazandırması gerektiği konusunu tartışan Senemoğlu'na göre (1994, s. 21-30), bir okul öncesi eğitim programıyla kazandırılacak yaşantıların, çocuğun kendini tüm özellikleriyle tanımasını ve kabul etmesini, başkalarıyla dostluk kurmasını, iş birliği yapmasını; bir başka deyişle, sosyalleşmesini; kendi kültürünün ve diğer kültürlerin özelliklerinin farkında olmasını; dil, müzik, hareket, dans ve resim yoluyla etkili iletişim kurmasını sağlayabilmesi; devinimsel becerileri, çok yönlü düşünme ve sorun çözme becerilerini; estetik ve yaratıcılık becerilerini geliştirebilmesi büyük önem taşımaktadır.

Okul öncesi öğretmeni diğer gruplardan farklı olarak küçük yaş grubunda çalışır. Bu yönüyle aşağıdaki yeterliklerinin bulunması beklenir (İnanlı, 2003, s. 10-11):

- Öğretmen enerjisiyle, verdiği güvenle, bağımsız karar verebilmesi ile, karşılaştığı problemleri çözmesi ile, duygusal algılarının gücü ile kendini gösterir.
- Öğretmenin çocukların yeteneklerinin ve kişilik özelliklerinin farklılıklarının bilincinde olması beklenir.
- Çocukların benlik gelişimlerini destekleyici davranması kendilerini ifade etmesini desteklemesi, öğrencilerin bağımsız hareket etmesine olanak tanınması ve öz denetim becerilerini geliştirmesi beklenmektedir.
- Öğretmen tüm yaklaşımlarında yeniliklere açık olmak durumundadır.
- Türkçeyi doğru ve güzel kullanmalıdır.

Öğretmenin meslekî açıdan niteliklerinin üst düzeyde olması onu verimli kılacak bir özelliktir. Okul öncesi eğitimde çalışan okul öncesi ve anasınıfı öğretmenleri hem çalıştıkları yaş grubunun hassasiyeti hem de yapılan işin niteliği açısından ayrı bir öneme sahiptir. Okul öncesi öğretmeni sınıfında öğrencilerin hayata hazırlanması temel yaşam becerilerine sahip olmaları konusunda destekleme yanında öğrencilerini okulu ve öğrenmeyi sevdirmeye gibi sorumlulukları da taşımaktadır.

Çocuğu merkeze alan gelişimsel okul öncesi eğitim programları, çocukları destekleyen ve onların etkin oldukları nitelikli eğitim ortamının olması gerekliliğini vurgulamaktadır. Okul öncesi eğitim programları incelendiğinde, çocukların

yeteneklerini geliştirmelerine destek olmak için öğretmenlerin geliştirdiği etkinlikler, fırsatların hazırlanması ve çocuklar için tasarlanan programın süreç içerisinde ortaya çıkan her Şeyi kapsadığını belirtmektedir. Program bu süreç içerisinde çocukların gereksinimleri hakkında bilgi sahibi olmada, eğitime uygun ve uyarıcı eğitim tecrübesi sağlamaktadır (Güler, 2004, Lawrence, 2010, Zembat, 2007).

Okul öncesi öğretmenin alan bilgisinin yanında öğretmenliğe ilişkin genel becerisine ilaveten kişisel becerilere de sahip olmalıdır. Bu özellikler (Öztürk, 2006, s.14):

- Okul öncesi öğretmeni çalıştığı grup nedeniyle çok sabırlı olmalıdır.
- Gelişim psikolojisiyle ilgili olmalı ve bu alandaki bilgisi yeterli olmalıdır.
- Çocukları sevmeli onlarla birlikte olmaktan mutluluk duymalıdır.
- Çocukların duygusal yönlerini anlayabilmeli sınıf hâkimiyet becerisi iyi olmalıdır.
- İfade dili güçlü olmalı çocukların anlayabileceği şekilde konuşmalıdır.
- Öğretme ortamını uygun şekilde dizayn etmelidir.
- İletişimi güçlü, sepatik, hoşgörülü, kendini geliştirmeye istekli ve coşku olmalıdır.
- Girişimcilığe önem vermeli yaratıcı ve üretken olmalıdır.

İyi bir öğretmen, başkalarına destek vermeden önce kendini geliştirmenin önemini anlar. Bir profesyonel olarak, bu öğretmen tüm görev ve sorumluluklarını yerine getirirken yüksek standartlarda kişisel ve mesleki gelişimini sağlayacaktır.

2.2.1.2. Okul öncesi Eğitim Kurumları

Okul öncesi dönemin bireyin hayatının en önemli yaş grubunu kapsadığı söylenebilir. Bu dönem çocuğun çevre koşullarının etkisiyle şekillendiği bir dönemdir. Çocuğun toplumsal değerleri kazanmasında temel yaşam becerileri ile öz bakım becerilerinin kazandırılmasında bu dönem önemlidir. Gelişiminin hızı düşünöldüğünde bu dönemdeki eğitim diğer kademelerden ayrışır (Oğuzkan ve Oral, 2001, s.2). Çocuklara verilecek temel eğitim onların yaşamları boyunca kullanacakları becerileri kazandırmak olarak düşünölebilir. Çocuk gelişiminde planlama ve organizasyon düşünme becerileri

ile ilgili olgulardır. Bu beceriler çocuğun sosyal hayatından akademik yönüne kadar bir çok alanı etkiler. Çocuğun çevreyle kuracağı ilişkilerde günlük yaşamını sürdürme sürecinde kullandığı planlama ve organizasyon becerisi hayati öneme sahiptir. Bu açıdan okul öncesi kurumları önemlidir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda ve eğitimle ilgili diğer yasalarda eğitim sisteminin düzenlenmesi, yürütülmesi ve denetlenmesi görev ve sorumluluğu Milli Eğitim Bakanlığına verilmiştir. Bu nedenle, okul öncesi eğitim işleri de Milli Eğitim Bakanlığının yetki ve sorumluluğundadır. Türkiye'de okul öncesi eğitim hizmeti veren kurum ve kuruluşlarda çeşitlilik egemendir. Milli Eğitim Bakanlığı içinde ağırlıklı olarak üç farklı genel müdürlük okul öncesi eğitim hizmeti vermektedir. Bunlar; Okul öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü, Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü, Kız Teknik Eğitim Genel Müdürlüğüdür (Gürkan, 2008, s. 14). Okul öncesinde eğitim veren kurumlar, ilköğretim okullarına bağlı olanlar anasınıfları, devlet veya özel olarak açılan bağımsız anaokulları şeklindedir. Ayrıca bu alanda eğitim veren mesleki öğretim ortaöğretim kurumlarına bağlı uygulama okulu veya sınıfları da faaliyet göstermektedir (Erdoğan, 2015, s. 139). Ayrıca farklı bakanlıklara bağlı olarak bünyesinde de okul öncesi eğitim hizmeti veren kurumlar açılabilir (TÜSİAD, 2005, s. 79).

Milli Eğitim Bakanlığının dışında, okul öncesi dönem çocuklarına hizmet sunan diğer kurum ve kuruluşlar şunlardır: Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, Çalışma Bakanlığı (1475 Sayılı İş Kanunu ile açılan kurumlar), Silahlı Kuvvetler, Büyük Millet Meclisi, Üniversiteler, yerel idareler, diğer devlet kuruluşları, özel kişiler, sivil toplum kuruluşları (Gürkan, 2008, s. 14).

Okul öncesi dönem ve okul öncesi eğitim konusunda dünya ülkeleri hızlı bir gelişme kaydederken; ülkemizde de okul öncesi eğitimin önemi artık yadsınamaz hale gelmiştir. Geride bıraktığımız son yılda okul öncesi eğitimi yaygınlaştırma kapsamında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından birçok kez genelgeler çıkarılmış ve bu kapsamda defalarca projeler gerçekleştirilmiştir. Bu durum ülkemizi yönetenlerin okul öncesi eğitimin önemi konusunda bilinçli olduğu ve halkı da bu bilinçlendirmeye çalıştığının bir göstergesidir. 2023 yılında 36-60 aylık çocuklar için okullaşma oranının % 80'e ulaştırılması hedeflenmiştir (Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı-TTKB, 2006). Çeşitli

bakanlık, kurum ve kuruluşlar tarafından sağlanan okul öncesi eğitim hizmetleri, “kurum temelli hizmetler” ve “aile ve toplum temelli hizmetler” olmak üzere iki temel model doğrultusunda yürütülmektedir. Kurum temelli modeller, Milli Eğitim Bakanlığı ile Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından uygulanmaktadır (Gürkan, 2008: 14).

1. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı kurum temelli modeller

a. Özel ve resmi bağımsız anaokulları: 3-6 yaş çocuklarına yönelik, çoğunlukla tam günlük, kendine ait binasında eğitim veren kurumlardır.

b. Özel ya da resmî anasınıfları: 5-6 yaş çocuklarına yönelik, çoğunlukla ilköğretim okullarında tam ya da yarım günlük eğitim veren kurumlardır. Yaygın olarak devlet ilköğretim okullarında açılmakla birlikte özel ilköğretim okullarında da açılmaktadır,

c. Uygulama anaokulları ve anasınıfları: 3-6 yaş çocuklarına yönelik, genellikle Milli Eğitim Bakanlığının diğer genel müdürlüklerine bağlı tam ya da yarım günlük kurumlardır. Bu kurumların en yaygın olanları kız meslek liselerinin bünyesinde açılanlardır.

2. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna bağlı kurum temelli modeller

a. Kreş ve gündüz bakımevleri: 0-6 yaş çocuklarına bakım ağırlıklı olmak üzere bakım ve eğitim hizmeti sunan kurumlardır. Kreş bölümleri 0-3 yaş grubuna, gündüz bakımevi bölümleri 3-6 yaş grubuna yöneliktir.

b. Çocuk yuvaları: 0-12 yaş çocuklarından korunmaya muhtaç olanlara bakım ve eğitim hizmeti sunan yatılı kurumlardır.

Aile ve toplum temelli modellere göre verilen okul öncesi eğitim hizmetleri, başta Milli Eğitim Bakanlığı olmak üzere bakanlıklar, sivil toplum kuruluşları, yerel yönetimler, üniversiteler, uluslararası yardım kuruluşları, özel kurum ve kuruluşlar gibi pek çok paydaşın iş birliği ile sağlanmaktadır. Bu hizmetlerin bir kısmı projeler biçiminde sürdürülmektedir. Aile ve toplum temelli okul öncesi eğitim modeline göre yürütülen hizmetler ile ilgili olarak şunlar sıralanabilir (Gürkan, 2008, s. 15):

Anne-çocuk eğitim programı (AÇEP, 2007a)

Baba destek programı (BADEP, 2007d)

Ana baba okulu

AÇEV aile çocuk eğitimi projesi

TÜSİAD okul öncesi eğitimi pilot projesi

“7 çok geç” kampanyası Mobil anaokulları (gezici anaokulu) projesi

AÇEV yaz okulları programı

Çağdaş yaşamı destekleme derneği (ÇYDD) tarafından yapılan okul öncesine yönelik çalışmalar AÇEV aile mektupları projesi

AÇEV tarafından hazırlanan “Benimle Oynar Mısın?” TV programı MEB-UNICEF “Video ile Anne Baba Eğitim Programı”

Yukarıda sıralanan bu hizmetlerin kimileri, Milli Eğitim Bakanlığı, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve UNICEF gibi uluslararası kuruluşların birlikte yürüttükleri ortak çalışmalardır. Okul öncesi eğitimde daha çok sayıda çocuğa ve aileye ulaşmada kurumsal okul öncesi eğitim hizmetlerinin yaygınlaştırılması kadar bu ve benzeri aile-toplum temelli uygulamaların yaygınlaşması da önem taşımaktadır.

Türkiye’de okul öncesi eğitim hizmetlerinin sunumunda uzun süre kurumsal modele bağlı kalınmıştır. Farklı yeni modellerin denenerek uygulanmaya başlanması son on yılda hız kazanmıştır (Gürkan, 2007, s. 31). Türkiye’de eğitimden beklentilerin karşılanması kapsamında, öncelikle, sistemin temelini güçlendirerek eğitimin niteliğini artırmak gerekmektedir. Bir başka deyişle, eğitimin niteliğini artırmanın yolu, okul öncesi eğitim hizmetlerinin tüm çağ grubuna yaygınlaştırılmasından geçmektedir. Oysa Türkiye’de okul öncesi eğitimden yararlanan çocukların oranı gelişmiş ülkelerle kıyaslanmayacak derecede düşüktür. Bu nedenle, çeşitli yaklaşım ya da modeller kullanılarak okul öncesi eğitimdeki okullaşma oranının hızla artırılması gerekmektedir, (Gültekin, 2008, s. 180).

2.2.2. Okul öncesi Öğretmenin Görevleri

Okul öncesi eğitimde görevli bir öğretmen, bilgi ve becerileri öğrencilerine kazandıracak becerilere sahip olmalıdır. Çünkü öğrenci ile sürekli olarak etkileşim içinde bulunacak olan öğretmen, öğrencide işlenen konunun (dersin), okulun ve Milli Eğitimin amaçları yönünde davranış değiştirmekle sorumludur (Sözer, 2008, s.106). Çoğu ebeveyn anaokulunu çocuğun eğitiminin resmi başlangıcını düşünürken, bu dönüm noktasından önceki yıllar da öğrenme için önemli bir zamandır. Çocuklar

yaklaşık beş yaşında anaokuluna girerler - ama hayatın ilk beş yılı, öğrenmenin temellerini belirleyen kritik bir dönemdir. Aslında, okul öncesi yılları herkesin en önemli öğrenme zamanı olabilir. Erken çocukluk dönemi yaşamın en önemli ve kritik dönemidir. Bu dönemde çocuklar, oyun yoluyla pek çok bilgi ve beceri kazanarak geleceğe hazırlanırlar. Okul öncesi eğitim bu hazırlığa nitelik kazandırır.

Genelde, öğretmenin görev ve sorumluluklarını sınıf içi ve sınıf dışı olmak üzere iki kümede belirleyen Gürkan (2006, s. 35), okul öncesi öğretmenin görevlerini ise şöyle dile getirmektedir:

- Eğitim programına uygun olarak düzenlemekle yükümlü olduğu planları hazırlama ve uygulama.
- Kişisel gelişim raporlarını doldurma ve ilgili kayıtları tutmak,
- Aile katılımlarını planlamak ve uygulamak.
- Mesai saatlerinin gerektirdiği şekilde okulda bulunmak.
- Özel eğitim öğrencilerine gereken ilgi ve özeni göstermek.
- Kendisine görevi dâhilinde tebliğ edilenleri yapmak.
- Okul müdürünün verdiği eğitim ve öğretimle alakalı diğer görevlerini yapmak.

Çocuklar için, anaokuluna gitmek önemlidir. Çünkü aynı zamanda bu yapılandırılmış bir ortamdaki ilk deneyimleridir, çocuklar ve öğretmen grupları ile serbestçe etkileşime girebilirler. Yeni şeyler öğrenmek, paylaşmanın önemini bilmek İnsan yaşamının temelini oluşturan okul öncesi dönemde, eğitimin nasıl verildiği, çocuğun sağlıklı gelişimi bakımından önemlidir (Oktay, 2008, s. 72).

2.2.2.1. Okul öncesi Öğretmenin Uyacağı İlkeler

Okul öncesi öğretmeni üstlendiği görev ve sorumlulukların gereği olarak çalıştığı yaş grubunun gelişimsel özelliklerine dikkat etmek durumundadır. Bu açıdan okul öncesi öğretmenin bilmesi ve uygulaması gerekli branşına has ilkeler bulunmaktadır. Bu ilkelerin bazıları aşağıda verilmiştir:

Her Çocuk Farklı Bir Bireydir: Her çocuğun aileden getirdiği kalıtım özellikleri farklı olduğu gibi, içinde yaşadığı aile ortamındaki deneyimleri de birbirinden farklıdır. Kısaca, her çocuk bir diğerinden farklıdır. Bu nedene, çocuğa verilecek eğitim onun gereksinimlerini karşılayacak nitelikte olmalıdır. Ayrıca, çocuğa onun bireysel farklılıklarını göz önünde bulunduran bir rehberlik hizmeti de verilmelidir (Oktay, 2008, s. 72).

Okul öncesi Dönem Yaşamın Temelidir: Doğum öncesi aylar ile 0-6 yaş arasındaki dönem, insan yaşamının temelidir. Anne ve baba tarafından istenen sağlıklı bir bebek olarak dünyaya gelmek kadar, doğumu izleyen ilk saatler, ilk aylar ve ilk yıllardaki beslenme ve bakımın da önemli olduğu, günümüz çocuk sağlığı ve gelişimi uzmanları tarafından sık sık vurgulanmaktadır. Özellikle beyin gelişimi ile beslenme ve uyaranların çeşitliliği arasında kurulan ilişkiler, bu konudaki bilgileri her gün daha fazla artırmaktadır. En az bunlar kadar önemli bir başka nokta da çocuğa verilen sevgi ve güvendir (Oktay, 2008, s. 73).

Çocuğun Gelişiminde Özel Alıcı Dönemler Vardır: İnsan gelişiminin belirli dönemlerinde, özel alıcı dönemlerin var olduğu ve nitelikli bir eğitim için bu dönemlerin iyi bilinmesi gerektiği uzmanlar tarafından vurgulanmaktadır. Bu dönemlerin bilinmesi, çocuğun yetenek ve gereksinimlerine uygun desteğin sağlanması gerekir. Bu da ancak çocuğun iyi tanınmasıyla olanaklıdır. Bu dönemin en önemli özelliği sembolik fonksiyonun ortaya çıkmasıdır (Oktay, 2008, s. 73; Aral vd, 2000: 14).

Eğitim çocuğun gereksinimlerine duyarlı olmalıdır: Okul öncesi eğitimde öncelikleri çocuğun gereksinimleri belirler. Bunların anında ve uygun bir biçimde karşılanması gerekir (Oktay, 2008: 74). Okul öncesi eğitim, özelliği gereği yalnızca kurumlarda değil, ailede de gerçekleştirilebilecek bir eğitimidir. Aile merkezli eğitim modelinde, annelerin bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi büyük önem taşımaktadır. Aile içi eğitimin niteliği okul öncesi eğitim kurumlarında verilen eğitimin niteliği ile birleştirildiğinde olumlu sonuçlar vermektedir. Bu nedenle, ailelerin eğitimi kurum

merkezli eğitim kadar hatta ondan daha fazla önemli ve gereklidir (Gürkan, 2007, s. 31; Oktay, 2007, ss. 92-93).

Eğitim Çocuğun Bütünlüğünü Gözetmelidir: Okul öncesi dönemde gelişimin her yönü birbiri ile ilişkilidir ve birbirini etkiler. Çocuğun bu dönemdeki hareket, zekâ ve duygusal gelişim yönleri birbirinin ayrılmaz bir parçası olarak görülmelidir (Oktay, 2008, s. 74).

Eğitimde Çocuğun Etkin Katılımı ve İlgisi Önemlidir: Öğrenme ve öğretme süreçleri üzerinde yapılan araştırmalar, çocukların eğitim etkinliklerine etkin olarak katıldıkları ve ilgi duydukları konuları daha iyi öğrendiklerini göstermektedir. Çocuğun güdülenmesi, başka bir deyişle herhangi bir konuyu öğrenmek için içten ilgi duyması, öğrenmek istemesi, öğrenmenin en önemli ön koşullarından biridir. Ancak, çocuğun gerçekten gereksinimi olan konulara ilgi duyabilmesi için gerekli ön hazırlığı yapmak da anne, baba ve öğretmenlerin görevidir (Oktay, 2008, s. 75).

Öğrenme Çocuğun Bildiklerinden Başlamalı ve Kendi Kendine Öğrenme Desteklenmelidir: İster çocuk ister yetişkin olsun, insan yeni öğrendiklerini daima önceki yaşantıları ile ilişkilendirme eğilimindedir. Geçmişte öğrenilen bilgiler ile kazanılan yaşantılar yeni öğrenilecekler için temel oluşturur. Bunun başarılması, olgunlaşmaya olduğu kadar, verilecek eğitime de bağlıdır (Oktay, 2008, s. 75).

Eğitim Çocuğun Kendi Kendini Denetlemesine Olanak Sağlamalıdır: Bu da çocuğa, her yaşta yapabilecekleri konusunda kendisine ve çevresine zarar vermemek koşulu ile özgürlük tanımak, davranışlarına sınırlama getirmek ve taşıyabileceği kadar sorumluluk vermekle olanaklı olmaktadır. Sürekli dıştan denetlemek yerine, çocuğun erken yaşlarda kendi sorumluluklarının farkına vararak kendi kendini kontrol edebilecek şekilde yetiştirilmesi okul öncesi dönemde başlatılmazsa, daha sonra çocuğun özgürlük, sınırlama, hak ve sorumluluk arasındaki ilişkiyi kurabilmesi ve kendi kendini denetleyebilmesi son derece güç olur. Bu nedenle, çocuğu yakından tanıyan, onu anlayan ve ona kendi yeterlilikleri ile sınırlılıklarını tanıma konusunda destek veren yetişkinin tutumu çok önemlidir (Oktay, 2008, s. 75).

Oyun Çocuğun En Önemli Öğrenme Yöntemidir: Okul öncesi dönemdeki çocuğun en önemli etkinliği oyundur (Oktay, 2008: 76). Okul öncesi eğitim kurumlarında birçok etkinlik oyunlaştırılarak, çocuğun sosyal gelişimine büyük oranda destek sunulmaktadır. Çocuğun en önemli ihtiyaçlarından biri olan sosyal yaşantı, oyun sayesinde şekillenmektedir. Çocuk oyun sayesinde gelecekteki rollerine hazırlanıp öğrenmeye başlar, oyun arkadaşlarıyla uyum içinde olur, onları daha iyi tanıma fırsatı bulur ve ilişkileri güçlenir (Poyraz, 2003, s. 40). Hareket gelişimi ile gelişimin diğer yüzleri arasındaki ilişki oldukça karmaşıktır. Özellikle yaşamın ilk yıllarında gelişimin her yönü birbiri ile çok yakından ilgilidir. Çocuk henüz her yönüyle yeterli olmadığı için, çoğunlukla hareket ederek ya da ağlayarak kendisini ifade eder. Hiç kimsenin, başkalarının yaptıklarından deneyim kazanması olanaklı olmadığına göre, yetişkin tarafından çocuğa hareket edebilmesi ve oyun oynayabilmesi için fırsatlar yaratılması, güvenli ve uygun ortamlar oluşturulması önemlidir (Oktay, 2008, s. 68).

Çocuğun Gelişiminde Çevresindeki Çocuk ve Yetişkinlerle Kurduğu İlişkiler Önemlidir: Öğrenme için konuların ilişkilendirilmesi ne kadar önemliyse, çocuğun değer verdiği insanların saygılı ve kendileriyle barışık olmaları da o kadar önemlidir. Çocuğu, içinde bulunduğu sosyal çevresi ile bir bütün olarak görmek gerekir. Pek çok çocuk, çevresinde güvенеbileceği insanlar olduğu zaman daha iyi öğrenmektedir (Oktay, 2008, s. 76).

Kendi Kendini Tanıma, Bağımsızlık ve Öğretmen Desteği: Başlangıçta kendi bedeni ile annesinki arasında belirli bir ayırım yapamayan çocuğun, kendisini annesinden farklı bir birey olarak tanınması, farklı bir birey olduğunu gösteren davranışlar sergilemesi kişilik gelişimi bakımından önemlidir. Çocuğun kendi kendini tanıyabilmesi ve giderek yetiştikten bağımsız, öz güvene sahip bir birey olabilmesi, davranışlarının yetişkinlerce desteklenmesine, kendisine ve çevresine zarar vermeden bağımsız olabilmesine bağlıdır (Oktay, 2008, s.68). İş birliği, ortak bir amaç doğrultusunda diğer bireylerle birlikte çalışmak için güç birliği yapma biçiminde tanımlanmaktadır. Günümüz yaşamı insanların iş birliğine dayalıdır. İnsanlar diğerlerinden bağımsız ve bireysel bir yaşamı neredeyse düşünemeyecek bir düzeyde iş birliği içindedir (Balat ve

Dağal, 2006, s. 14). Toplumsal yaşamda bu denli vazgeçilmez olan iş birliği becerilerine okul öncesi dönemde yer verilmesi gerekmektedir (Yaşar, 2008, s. 172).

Sağlıklı Bireylerin Yetiştirilmesinde Duygu ve Tutumlar Önemlidir: Çocuk okul öncesi dönemde duygularını yıkıcı ve zarar verici bir biçimde değil, olumlu bir biçimde ifade edecek pek çok yolla tanışmalıdır. Çocuk bu konuda yetişkinin anlayış ve rehberliğine gereksinim duyar. Sanat, spor, drama ve çeşitli oyunlar, çocuğun olaylar karşısındaki tutumunu ve duygularını anlatabilmesinin en güzel yolları olarak kullanılabilir. Çocuğun duygularının farkına varması ve onları ifade edebilmesi de önemlidir. Çocuk bunu yaparken aynı zamanda kendi kendisini denetlemeyi de öğrenir (Oktay, 2008, s. 77). Okul öncesi dönemde çocuklar, anadillerinin temel yapısını öğrenerek yetişkinlerinkine benzer cümle yapısını kazanarak duygu ve düşüncelerini iyi bir şekilde ifade edebilmektedirler (Dönmez ve Arı, 1992, s. 151).

Çocuğun Eğitiminde Kalıtım, Çevre ve Bilgi Etkileşim Hâlinindedir: Çocuğun doğuştan getirdiği özellikler, uygun bir ortamda gerekli bilgilerin kazandırılmasıyla geliştirilebilir. Çocuk bu dönemde, gereksinimlerine duyarlı ve tutarlı bir yetişkin davranışı bekler. Yetişkinin çocuğu genel ve bireysel özellikleri ile tanınması, bu özelliklere uygun davranış ve desteğin neler olabileceğini iyi bilmesi çok önemlidir (Oktay, 2008, s. 77). Çocuklara ilköğretim için yapılan gerekli olan temel becerilerin kazandırılması onların ilköğretime adaptasyonunu kolaylaştırılır. Yapılan araştırmalar, ilköğretimin özellikle ilk yıllarındaki yaşantının başarılı ve mutlu ya da tam tersi olmasında okul öncesi dönem yaşantılarının önemli bir role sahip olduğunu göstermektedir (Kılıç, 2008, s. 37). Daha büyük çocukların okulda zorluk yaşayabilmelerinin nedenlerinden biri, okul öncesi dönemde sosyal becerileri geliştirmemiş olmalarıdır. Dinleme, güzel konuşma, çok kültürlü farklılıkların kabulü, özür dileme ve teşekkür etme gibi beceriler okul öncesinde kazandırılabilir.

2.2.2.2. Okul öncesi Öğretmenin Nitelikleri

Toplumun mimarları olarak kabul edilen öğretmenlerin ülkenin ve çağın gereksinimlerine yanıt verecek düzey ve nitelikte yetişmiş olmaları gerekir. Çünkü bir

ülkenin kalkınması ile toplumun refah düzeyi, öğretmenlerin iyi yetiştirilmesine ve görevlerini en iyi biçimde yerine getirebilecek mesleki ve kişisel niteliklere sahip olmasına bağlıdır. Bir başka deyişle, öğretmenlik mesleği toplumların geleceğini belirleyen bir meslektir (Yetim ve Göktaş, 2004, s. 542). Davranış yönetimi, okul öncesi öğrenmenin önemli bir parçasıdır. Okul öncesi dönemde, çocuklar nasıl öğrenileceğini öğrenir. Çocuklar sabrını öğrenir, ellerini nasıl kaldırır ve sırayla alırlar. Çocuklar ayrıca öğretmenin dikkatini nasıl paylaşacaklarını da öğrenirler. Çocuklar ayrıca rutinleri, yol tariflerini takip etmeyi ve beklemeyi öğrenirler. Kalite anaokulu, çocukların keşif, deneme ve sohbet yoluyla cevap bulmasına yardımcı olur. Anaokuluna gitmek de çocukların ebeveynlerinden veya bakıcılarından ayrılmayı öğrenmelerine yardımcı olur.

Öğretmenlerin mesleklerini gereği gibi yerine getirebilmeleri hizmet öncesi ve hizmet içinde yeterli ve nitelikli bir eğitim almalarıyla olanaklıdır. Hizmet öncesinde öğretmen adayları, öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarında, Milli Eğitim Temel Yasası'nın öngördüğü genel kültür, özel alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi derslerini dört yıl boyunca alırlar ve uygulamalı çalışmalara katılırlar. Bu üç kümede toplanan dersler aracılığıyla, öğretmen adaylarına belli nitelikler kazandırılmaya çalışılır (Gürkan, 2007, ss. 44-45). Eğitim sürecinin nitelikli bir şekilde planlanması, çocukların kalıcı ve kolay öğrenmelerine yardımcı olacaktır. Öğretmenin de, program hakkında yeterli bilgiye sahip olması, öğretim yöntem ve ilkelerini bilmesi, çocuklar için uygun öğrenme ortamları oluşturması ve programı nitelikli bir şekilde planlayıp uygulaması bu durumu pekiştirecektir (Dağlıoğlu, 2009, s. 48). Çok Amaçlı Okul öncesi Eğitim Merkezi modeli çocuğun eğitimini etkileyebilecek tüm bireylerin eğitim gereksinimlerini karşılamayı amaçlamaktadır (Gürkan, 2007, s. 31; Oktay, 2007, s. 94). Bu modelle en nitelikli hizmet en az maliyetle karşılanmaya çalışılmaktadır. Yine, bu modelde öğretmenin hizmet içi eğitimi, toplum katılımı ve çocuğun çevreden soyutlanmadan eğitilmesi amaçlanmaktadır. Bu kapsamdaki eğitim, çocuğun psikolojik, zihinsel, sosyal, duygusal merakını destekleyerek onun temel gelişim gereksiniminin karşılanmasını sağlamaktadır (Oktay, 2007, s. 94). Okul öncesinin önemi düşünüldüğünde okul öncesi öğretmenin niteliklerinin ne kadar önemli olduğu anlaşılabilir (Sevinç, 2005, s. 58). Türkiye'de Milli Eğitimi Geliştirme Projesi

çerçevesinde, Yükseköğretim Kurulu'nca öğretmenlerin nitelikleri belirlenmiştir (MEB, 2002). Sözü edilen çalışmaya göre, öğretmen nitelikleri şöyledir (Gürkan, 2007, s.45):

- Alana hakim olmak
- Öğretim sürecini yönetmek
- Öğrenci rehberlik hizmetlerini yerine getirmek
- Uygun kişisel ve mesleki niteliklere sahip olmak

Yukarıda belirtilen niteliklerin yanında etkin öğretmenlerin, bilhassa kendi grubunda bulunan öğrencilerin güvenli bir ortamda eğitim görmelerini sağlaması onların sağlıklı ve dengeli bir kişilik geliştirmesini hedefleyerek sorumluluklarını yerine getirmesi gerekmektedir. Bu açıdan öğrenci ile kurulacak sağlıklı iletişim, grubun gelişim özelliklerini göz önünde bulundurarak etkinlikleri planlamalı okuldaki rehberlik etkinliklerine katılmalı programa uygun hareket etmelidir (Gürkan, 2006, s. 34).

Okul öncesi öğretmeni, çocuğun yaşamında anne ve babasından sonra gelen en önemli kişidir. Çünkü çocuk, öğretmenini her bakımdan kendisine model alır; onun düşüncelerinden, duygusal tepkilerinden, değerlerinden ve alışkanlıklarından etkilenir; bilerek ya da bilmeyerek onun gibi davranır (Gürkan, 2002, s. 1-14). Öğretmenin rol model olması gerekir. Öğretmenin davranışları öğrencinin kişiliğini ve yönelimini etkileyen önemli bir değişkendir (Başar, 2001, s. 68). Bu nedenle, öğretmen, her davranışı ile örnek olmalıdır. Öğretmenin öğrenci ile kuracağı iletişim, ilgi göstermesi sevgiyle yaklaşması sorunları ile ilgilenmesi doğru öğretim yöntemlerini kullanması öğretim süreci yanında öğrencisine model olması yönüyle de önemlidir.

Bir okul öncesi öğretmeninde bulunması gereken nitelikler, bir başka deyişle, bir okul öncesi öğretmenin sergilemesi gereken davranış ve özellikler, bu alanda gerçekleştirilen çeşitli bilimsel araştırmalardan elde edilen veriler ışığında şöyle sıralanabilir (Gürkan, 2008):

Bir okul öncesi öğretmeni;

- Okul öncesi öğretmeni küçük yaş grubu ile ilgilenmektedir. Bu yaş grubu diğer yaş gruplarına kıyasla daha yüksek oranda ilgiye ve sevgiye ihtiyaç duymaktadır. Bu açıdan öğretmen çocukları gerçekten sevmelidir.
- Öğretmenin hem beden ve ruh sağlığı yerinde olmalıdır.
- Yaratıcılık, gerçekçilik, gibi özellikleri taşımaları sağduyu ve duyarlılığa dikkat etmelidir.
- Karakteri sevecen olmalı sağlıklı iletişim kurmalıdır.
- İvedi ve beklenmedik durumlarda coşkuya kapılmadan, soğukkanlılıkla olayların üstesinden gelebilmeli, yürekli ve çaba göstermeyi seven bir kişi olmalıdır.
- Öğrencilerin ön öğrenmelerini, yaşam deneyimlerini ve ilgi alanlarını öğrenme hedefleriyle birleştirir.
- Kılık kıyafeti öğretim etkinliklerine uygun olmalıdır.
- Çocukların ilgili olması için motive edici ve destekleyici olmalıdır.
- Öğrencilerin farklı ihtiyaçlarına cevap vermek için çeşitli öğretim stratejileri ve kaynakları kullanır.
- Problem çözme, eleştirel düşünme ve konuyu anlamlı kılan diğer etkinliklerde öğrencileri meşgul eder
- İşbirlikçi bir öğrenme ortamı kurar.
- Sorumluluklarını yerine getirmelidir.
- Kendisine güvenmeli tutarlı davranışlar sergilemelidir.
- Çocuklarla sağlıklı bir iletişim kurmalı; onların, başka çocuklarla ve yetişkinlerle iş birliğine dayalı ilişkiler kurarak kendi benliklerini kazanmalarını sağlamalıdır.
- Öğrenci öğrenimini destekleyen sınıf prosedürlerini ve rutinlerini planlar ve uygular.
- Öğrenme sağlamak için materyaller, kaynaklar ve teknolojiler kullanır
- Çocukların bulunduğu ortamı tanımalı her çocuğu kendi dinamikleri içinde değerlendirmeli ve yönlendirmelidir.
- Sınıf ortamını öğrencinin serbestçe hareket etmesine fırsat verecek şekilde dizayn etmeli özgürce fikirlerini paylaşacakları bir ortam oluşturmalıdır.
- Tüm öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamak için öğretim planlarını değiştirir

- Öğrencinin ihtiyaçlarını karşılamak için kaynakları kullanır
- Öğrenmeyi değerlendirmek için birden fazla bilgi toplar ve kullanır
- Uyumsuz ya da sorunlu çocuklara anlayışlı davranmalı; olumlu bir yaklaşım izleyerek sorunlarını tanımlamada ve çözümlemede çocuklara ve ailelerine yardımcı olmalı; rehberlik etmelidir.
- Öğrencilerin kendi öğrenmelerini değerlendirmede yardımcı olur
- Çocuklarda suçluluk duyguları ve anlamsız korkular uyandırmaktan ya da bunları pekiştirmekten sakınmalıdır.
- Çocuğa darılıp gücenmemeli; tepkileri şaşkırtıcı olmamalı; öfkesini gizlemeyi bilmeli; yersiz gözdağı ve cezalardan, özellikle dayaktan kaçınmalıdır.
- Çocukların çeşitli oyunlar kurmalarına olanak tanınmalı; onların oynayarak öğrenmelerini sağlamalıdır.
- Bilgi ve beceriyi genişletmek için öğretmenlik uygulamasına yansır.
- Çocukların dinlemesine fırsat vermeli, anlama ve anlatma yeteneklerini geliştirmeye çalışmalıdır.
- Çocukların ş birliğı içinde çalışmalarını teşvik etmelidir.
- Aile katılımına önem vermeli ve onlarla sağlıklı ilişkiler geliştirmelidir. Onlara okul öncesi eğitimin önemini aktarmalıdır. Çocuğun gelişimi ile ilgili değerlendirmelerini paylaşmalıdır
- Akılcı ve bilimsel düşünme yeteneğine sahip olmalıdır.
- Okul içinde düzenlenen faaliyetlere katılmalıdır.
- Öğretmenin mesleğini sevmesi önemlidir. Mesleğin gerektirdiklerinin farkında olmalı ve ona göre hareket etmelidir.
- Diğer öğretmenler ile olumlu ilişkiler sürdürür
- Öğretmen mesleğiyle ilgili gelişim fırsatlarını takip etmeli ve değerlendirmelidir.
- Öğrencilerin çok yönlü yetişmesi için tüm kaynakları değerlendirmelidir.

Okul öncesi öğretmeni, sınıfında karşılıklı sevgi, saygı ve güvene dayalı bir eğitim ortamı yaratmalıdır. Öğretmen, eğitim ortamında çocuğa gücü oranında sorumluluk vererek onun kendi kendine yeten ve kendini anlayabilen bir birey olmasını sağlamalıdır. Ayrıca, öğretmen, çocuklara buyruk verici, sert ve korkutucu olmamalı; sınıfında yumuşak ve güven verici bir atmosfer oluşturmalıdır (Sözer, 2002, s. 119-

132). Öğretmenin, çocukta istenilen davranış değişikliğini gerçekleştirebilmesi için aileyi de eğitim sürecine katması gerekir. Bu durum, çocuğun okulda edindiği davranışları evde de sürdürebilmesi bakımından çok önemlidir (Yaşar, 2008, s. 173).

Çağımız bilgi, iletişim ve teknoloji çağı olarak nitelendirilmektedir, Bu nedenle, kurum ve aile temelli modellerin yanı sıra, kitle iletişim araçlarından yararlanan modellerin varlığı, okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılmasına önemli katkı sağlamaktadır, Kitle iletişim araçlarının kullanımını içeren uzaktan eğitim modelleri, diğer modellerin eksiklik ya da yetersizliklerini giderme olanağı sunmaktadır. Çaltık (2004), araştırmasında 2002 Okul Öncesi Eğitim Programı hakkında öğretmen görüşlerini incelemiştir. Öğretmenlerin programın uygulama aşamasında en çok karşılaştıkları zorluklar sırasıyla; rehberlik çalışmalarının yetersizliği, fiziksel koşulların yetersizliği, çocuk sayısının fazla olması ve araç-gereç yetersizliği olarak ifade edilmiştir. 14. Milli Eğitim Şûrası'nda okul öncesi öğretmeninde bulunması gereken özellikler aşağıdaki şekilde belirtilmiştir:

- Okul öncesi öğretmeni Türk Milli Eğitiminin amaçları, okulun amaçları, toplum ve eğitimini üstlendiği çocukların gereksinimlerini bilmelidir.
- Öğretmen okul öncesi öğretmeni olduğunun bilincindedir.
- Mesleki bilgisi yeterli ve genel kültürü iyidir.
- Öğretmen eğitimini üstlendiği yaş grubuna bağlı olarak çocukların gelişimlerini destekler.
- Çocukların tanınmasına yardımcı olur gerektiğinde yönlendirme çalışmaları yapar.
- Eğitim sürecinde kullanacağı materyalleri geliştirebilir.
- Eğitim sürecinde bireyin özelliklerini göz önünde bulundurur.
- Fen ve güzel sanatlar alanında yeterli bilgi donanımına sahiptir.
- Özel eğitim çocuklarına ihtiyaç duyduğu eğitimsel desteği sağlar ve bu konuda diğer paydaşlarla iş birliği yapar.
- Özel yetenekli çocuklar için destekleyici çalışmalar yapar..
- Okul öncesi çocuklarını çok yönlü olarak gelişmelerine fırsat verecek çalışmalar yapar.

- Ailelerle, öteki okul öncesi öğretmenleriyle, sınıf ve dal öğretmenleriyle iş birliği yapar.
- Ruhsal yönden ve bedeni yönden sağlıklıdır.
- Çocukların örnek olabileceği bir davranış modeli sunar.
- Türkçeyi doğru ve güzel konuşmaya dikkat eder.
- Canlıdır, neşelidir ve enerjiktir.
- Çevreye duyarlılık gösterir.
- Tutumludur, ders etkinliklerinde israfa yer vermez.
- Çocuklarla ilişkin olarak beslenme ve sağlık bilgisi yanında ve ilkyardım bilgilerine de sahiptir.
- Günceli takip eder, öğrenme merakı taşır ve kendini geliştirir.

Altyapının ve mali kaynakların yetersiz olması, yüz yüze eğitim desteği sağlayan ana baba eğitim modellerinin etkili; ancak, maliyetinin yüksek olması ve ulaştığı kitlenin sınırlı olması gibi nedenler, okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılmasında kitle iletişim araçlarının kullanılmasını gerekli kılmaktadır. Özellikle, çok geniş bir kitleye ulaşma olanağı sunması bu seçeneğin önemini artırmaktadır. Kitle iletişim araçları, okul öncesi eğitim konusunda hedef kitleyi bilgilendirmek, hedef kitlenin duyarlılığını sağlayarak farkındalık yaratmak, hedef kitleyi harekete geçirmek ve hedef kitleyi eğitmek gibi etkiler yaratmaktadır (Uluç, 2003, s. 71). Türkiye’de coğrafi güçlükler nedeniyle okul öncesi eğitim olanaklarının ülke geneline yaygınlaştırılması ve yalnızca çocuklara değil, ailelere de eğitim olanaklarının sağlanması bakımından uzaktan eğitim modeli önemli bir seçenek oluşturmaktadır.

Okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması ve çocuklar ile ailelerine ulaşılmasını hedefleyen bu modelde, radyo, televizyon ve basılı gereçlerden yararlanılmaktadır. Bu model kapsamında anne babalar ve çocuklar için çeşitli eğitim programları hazırlanarak uygulamaya konulmuştur (Gürkan, 2007, s. 32). Çocukların kişilik gelişimini, güven duygusu kazanımını, deneyim edinmeyi ve yaşamı boyunca başarılı olma gibi becerileri kazanmasında okul öncesi eğitim programlarının nitelikli olması oldukça önemlidir (MEB, 2006, s. 47).

Kaliteli bir erken çocukluk eğitimi, çocuklara evde öğrenemedikleri bilişsel, davranışsal ve sosyal becerileri sağlar. Öğretmenler, dil becerileri, dinleme anlama, dikkat yönetimi becerileri ve öğrenmeye karşı olumlu bir tutum içinde güçlü bir okul öncesi eğitim geçmişi olan bir çocuğa öğretmeyi daha kolay bulmaktadır. Okul öncesi eğitimin çocuk, aile ve toplum için kısa ve uzun dönemli pek çok yararı söz konusudur. Bu yararların kimileri şöyle sıralanabilir (Gürkan, 2008, s. 12):

- Tüm çocukların yaşamaya ve potansiyellerinin en üst sınırına kadar gelişmeye hakları vardır. Okul öncesi eğitim çocuklara bu hakları kullanma şansı verir.
- Çocuklara yüksek kalitede ve aile dışında bakım sağlar.
- Çocuklara yaşama ve ilköğretime eşit koşullarda başlama olanağı verir.
- Çocukların sonraki eğitim basamaklarında ve yaşamda başarılı olma şanslarını artırır.
- Çocukların çok yönlü gelişmeleri için gerekli zengin uyaranlar sağlar.
- Ailelere çocuk bakımı ve eğitimi konularında destek verir.
- Ailelerin çocuk sahibi olma ve yetiştirme konularında bilinçlenmesini sağlar.
- Okul öncesi eğitim toplumun eğitim ve kültür düzeyinin yükselmesini sağlar.
- İnsanlık çeşitli değerlerini çocuklar yolu ile aktarır ve bu aktarım çocuklukta başlar. Okul öncesi eğitim bu süreçte önemli katkı sağlar.

Okul öncesi dönemde, çocuklar aslında kendileri için bir şeyler yapabileceklerini öğrenirler. Çocuklar ellerini yıkamayı, banyoya gitmeyi ve bir yetişkin olmadan onlar için ayakkabılarını çıkarmayı öğrenecekler. Çocuklar sınıfta iş sahibi olabilir ve sınıfta yardım etmekten gurur duyarlar. Yeni beceriler öğrenmek, güven oluşturmaya yardımcı olur. Senemoğlu (1994), okul öncesi eğitim programı ile çocuğa kazandırılmak istenilen yaşantılar; çocuğun kendi özelliklerini bilmesini, başka çocuklarla iyi ilişkiler kurabilmesini, kültürel değer ve özelliklerini bilip başka kültürleri de tanınmasını, iletişim becerilerinin her çeşidini (dil, müzik, hareket, dans, resim) etkili kullanabilmesini, çocuğun her yönüyle düşünebilmesini ve problemlerini çözebilecek beceriye sahip bireyler yetiştirmek olarak tespit etmiştir.

2.3. Öğretmenlikte Meslek Etiği

Öğretmenler mesleklerini icra ederken öğrencilere yaşam becerileri kazandırıp kazandırmadıklarına, mesleğin gerektirdiği nitelikleri taşıyıp taşımadıklarına ilişkin

değerlendirmelerini yapmaları gerekmektedir. Bu süreç öncesinde öğretmenlerin yetiştirilmesinde ve mesleğe hazırlanmasında verilen eğitimin değerlendirilmesi ve mesleki niteliklerin kazandırılmasına yönelik nelerin yapılması gerektiği belirlenmelidir (Bakioğlu, 2009). Değişen öğretmen rollerinde öğretmenlerin yeni beceriler edinmesi teşvik edilmekte öğretmenlerin lider öğretmen vasıflarını kazanması beklenmektedir. (Şimşek, 2008). Öğretmenlerin mesleğin icrasında etik ilkelere uygun davranması istenmektedir. Okul öncesi öğretmenlerinin etik ilkelere dikkat etmesi ayrı bir öneme sahiptir.

Etik kavram olarak, Yunanca “ethos” kelimesinden türemiş karakter anlamına gelmektedir (Köktaş, 2003, s. 151), meslek etiği ise mesleğin gerektirdiği davranışların sergilenmesidir. Bu süreçte meslek içi uygulamalar, meslek içi rekabet, mesleğin idealleri belirtilir (Çalışkan, 2007, s. 1). Etik, aynı zamanda davranışların seçiminde analizi gerektirir. Etik ilkeler bir yönüyle yol göstericidir (Langlois, 2011). Okul öncesi öğretmenlerinin etik ilkelerle hareket etmesi gerekir. Henüz ilköğretim çağına gelmemiş öğrencileri eğitmekle yükümlü olduğuna göre daha çok, küçük yaşlardaki bu çocuklara, aile bireylerinin ötesinde, iyi bir model olma göreviyle karşı karşıyadır.

Köktaş (2003, ss. 151-168), meslek etiği ve öğretmenlik ilişkilerini irdelerken şu noktalara değinmektedir: Eğitimin temelinde güçlü bir ahlakî değer vardır. Okulların öncelikli amaçlarından biri, öğrencilerin ahlakî gelişimlerini sağlamaktır. Bunu da öğretmenler gerçekleştirecek, önder ve yön belirleyici olacak, her konuda onlara iyi örnek oluşturacaklardır. Bu ahlakî konular öğretmenlik mesleğinin temelidir. Etik kurallar, bireyi korumak ve meslek elemanlarının daha iyi hizmet sunmalarını sağlamak amacıyla oluşturulmuştur. Etik kural ve standartlar insan yapısı gibidir; zaman içinde sürekli gelişir ve değişirler. Öğretmenler, öğrencilerini organize edip yönetirken, programı uygularken ve etkileşimli öğretim yaklaşımlarını kullanırken öğrencilerine yönelik etik yükümlülükleri dikkate almalıdır. Profesyonel öğretmen, cinsiyet, kültür ve sosyo ekonomik farklılıklara karşın bütün öğrencilerinin eğitimsel gereksinimlerini karşılamak durumundadır. O nedenle, öğretmen eğitiminde, öğretmen adaylarının meslek etiği yönünden bir takım değerleri kazanmaları konusunda gerçekleştirilecek çaba ve etkinliklerin önemi yadsınmaz. İyi yetişmiş bir öğretmen adayı, gelecekte,

mesleğini sürdürürken, öğrencilerine “iyi bir model olma” görevini başarıyla yerine getirebilecektir.

2.4. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde öğretmenlerin yeterlikleri ve kendilerinden beklenen davranışlara ilişkin yapılmış bazı araştırma sonuçları verilmiştir.

Öğretmenlerin taşıması gereken özelliklere ilişkin öğrencilerin beklentilerinin neler olduğunu belirlemeye yönelik olarak Çetin (2001), üniversite öğrencilerine “ideal öğretmen” konusunda bir kompozisyon yazmalarını isteyerek onların gözünde ideal öğretmen kavramının ne anlama geldiğini anlamaya çalışmıştır. Araştırma sonucunda öğrenciler ideal öğretmen kavramıyla ilgili olarak öğrencileriyle iyi ilişkiler kuran, alan hakimiyeti iyi, işbirlikçi çalışan, öğrencilerini anlayan anlayışlı, onlara sevgi gösteren, farklı metotlarla eğitim öğretim süreçlerini sürdüren özellikler sayılmıştır.

Öğretmenlerin yeterliklerine ilişkin olarak mesleki ve kişisel niteliklerin ayrı ayrı bulunması gerektiği sonucuna ulaşan Demirel (2003) öğretmenlerin nitelikleriyle ilgili olarak belirlenmesi gereken alanların mesleki nitelikler ve kişisel nitelikler olarak iki alanda tespitler yapıldığını belirtmiştir. Öğretmenlik mesleğinin alana ilişkin yeterliklerinin yanında kişisel becerilere sahip olması da beklenmektedir.

Öğretmenlerin kendilerinin nasıl algıladıklarına yönelik olarak Kahyaoğlu ve Yangın (2007) öğretmenlerin yeterlikleri ile ilgili düşüncelerini incelemiş ve araştırma sonucunda kendilerini oldukça yeterli gördüklerini belirlemiştir. Öğretmenler sınıf yönetimi ve sınıf iklimini oluşturma açısından yeterli olduklarını, sınıfta fiziki ortamın sağlanmasıyla ilgili ve özel eğitim öğrencilerine yapacakları eğitim çalışmalarında daha az yeterli olduklarını düşünmektedirler.

Eğitimsel amaçların yerine getirilmesinde önemli etkisi olan faktörlerden biri fiziki donanımlı sınıflara sahip olmaktır. Bu açıdan Kök vd. (2007), tarafından yapılan bir araştırmada okul öncesi eğitim sınıflarının yeterli olup olmadığını anlamak amacıyla okul öncesi öğretmenlerine anket uygulamıştır. Araştırmanın evrenini Erzurum da

çalışan 80 okul öncesi öğretmeni olarak belirlenmiş ve örneklem seçilmemiştir. Verileri toplamasında araştırmacılar tarafından geliştirilen anket kullanılmıştır. Bu çalışmanın neticesinde öğretmenlerin hemen hemen hepsi okul öncesi eğitim sınıflarının hem fiziksel hem de donanımsal olarak okul öncesi eğitimin ihtiyaç ve gereksinimlerini karşılamadığını belirtmişlerdir. Ayrıca okul içinde ve sınıf içerisinde etkinlik planı yaparken idari sıkıntılarla karşılaşıldığını, eğitim programının içerik açısından yetersiz kaldığını ve üzerinde oynama yapılmasına da karşı ıkıldığını belirtmişlerdir. Yeni plan yapma konusunda öğretmenlerin yetersiz kaldıkları ve bu konuda öğretmenlere yol gösterici birilerinin de olmadığı belirtilmiştir. Öğretmenlerden tamamına yakını (%92,8) sınıf hâkimiyet becerileri konusunda yeterli olmadıklarını, ödül-ceza ve pekiştireç gibi yöntemleri uygulamada sıkıntı yaşadıklarını (%87), sınıf içerisinde öğrencilerin davranışsal problemlerin çözümünde yeterli ve etkili olmadıklarını (%75), zamanı etkin kullanmakta sıkıntı yaşadıklarını (%56) söylemişlerdir. Öğretmenlerin bu konular hakkında bilgilerinin az olduğunu tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin öğretmenlik yeterlikleri açısından kendilerinin nasıl algıladıklarına yönelik olarak Karacaoğlu (2008), öğretmenlerin mesleki bilgiler açısından kendilerini yeterli gördüklerini tespit etmiştir. Mesleki bilgiye ilişkin olarak “Öğrenci Tanıma ve Öğrenci Gelişimini Sağlama”, “Öğretim Sürecini Sürdürme”, “Öğrenme ve Gelişimi İzleme ve Değerlendirme”, “Toplumsal İlişkilere Yönelik Yeterlilikler”, “Program ve İçerik bilgisi” olarak beş alanda yeterlikleri analiz etmiştir. Öğretmenler “Öğrenciye değer vermek”, maddesine yüksek düzeyde katılırken “Gelişimi açısından öğrenciyi tanıma” yeterliklerine düşük düzeyde katılmışlardır. “Okumaya teşvik etmek” açısından yüksek yeterliklerinin olduğunu, “Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma” açısından ise yeterliklerinin sınırlı olduğunu ifade etmişlerdir. “Öğrenci gelişimin izlemek” alanında yüksek yeterlikleri olduğunu, Değerlişik ölçme araçlarını kullanmak alanında ise düşük yeterliklere sahip olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerin veli, öğrenci ile iyi iletişim kurduklarını, fakat çevresi ile ilişkiler alanında düşük düzeyde yeterliklere sahip olduklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca öğretmenler arasında mesleki yeterlilikler alanında alınan hizmet içi eğitim, alınan öğretmenlik formasyonu değerlişkenleri açısından anlamlı bir fark saptanmamıştır. Ancak yapılan çalışmada sınıf öğretmenlerinin, branş

öğretmenlerinin aksine, öğretmenlik mesleğine ilişkin yeterlilik algılarının yüksek olduğu ifade edilmiştir.

Okul öncesi öğretmenlerinin planlama yeterliklerine ilişkin olarak Kandır vd. (2009), araştırmasında okul öncesi öğretmenlerinin eğitim programını planlarken hangi boyutta problem yaşadıklarını ve bu problemlerin diğer etmenlerle ilişkisini ortaya koymayı amaçlamışlardır. Örneklem olarak Afyon ve Ankara illerinde resmi ve özel okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan 154 öğretmen seçilmiştir. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen „genel bilgi formu“ ile „yarı yapılandırılmış anket formu“ kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, öğretmenler en çok yıllık plan yaparken yıl içerisinde amaç kazanım belirlemede ve bunu değerlendirme aşamasında problem yaşadıkları görülmüştür. Günlük planda ise yalnızca değerlendirme boyutunda sorun yaşanmaktadır. Eğitim durumları planlamada ise sırasıyla sınıf mevcudunun fazla olması, materyal-malzeme ayarlama ve hazır hale getirme, eğitim ortamı oluşturulması, fiziksel imkânların azlığı, veli davranışları, etkinlikleri uygularken seçilen yöntemler olarak belirlenmiştir. Ayrıca öğretmenlerin görev yaptığı okul türü ile eğitim durumu planlamalarında karşı karşıya kaldıkları problemlerde anlamlı düzeyde fark bulunmuştur.

Etkinlik temelli öğretim modelinde öğretmenlerin yeterliklerini belirlemek üzere Koç (2015) okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programındaki etkinliklerine yönelik öz-yeterlik inançlarını belirlemeye çalışmıştır. Bu çalışmada, betimsel araştırma türlerinden, genel tarama modeli kullanılmıştır. Van, Muş, Batman ve Mardin illerinde görev yapan ve seçkisiz örneklem yöntemi ile belirlenen 683 okul öncesi öğretmeni araştırmanın örneklemi oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak Koç, Sak ve Kayri (2015) tarafından geliştirilen “Okul Öncesi Eğitim Programındaki Etkinliklere Yönelik Öz-Yeterlik İnanç Ölçeği” ile kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda; okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programındaki etkinliklere ilişkin öz-yeterlik inançlarının -ölçeğin genel toplamında-, öğretmenlerin yaşlarına, mesleki deneyimlerine, çalıştıkları kurumun türüne ve sektörüne göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Ayrıca, çalışmaya

katılan okul öncesi öğretmenlerinin % 59'unun okul öncesi eğitim programındaki etkinliklerden "Alan gezisi"ni hiç uygulamadıkları belirlenmiştir.

Eğitim programının uygulanmasında öğretmenlerin yeterliklerini belirlemeye yönelik olarak Arslan (2017) okul öncesi öğretmenlerinin 2013 okul öncesi eğitim programını uygularken karşılaştıkları sorunların düzeyini ortaya çıkarmayı amaçlanmıştır. Araştırma; tarama modelinde desenlenmiştir. Araştırmanın evrenini, 2015-2016 eğitim öğretim yılında Kahramanmaraş il merkezinde görev yapmakta olan 600 okul öncesi öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise "Basit Seçkisiz Örnekleme" yöntemi ile belirlenen 284 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada okul öncesi öğretmenlerin 2013 okul öncesi eğitim programını uygulamada "hiçbir zaman" düzeyinde sorunla karşılaştıkları anlaşılmıştır. Okul öncesi öğretmenlerin eğitim programını uygularken karşılaştığı sorunlar öğretmenlerin hizmet içi eğitim alma durumu, eğitim durumu ve görev yaptığı okul türü değişkenlerine göre sorunla karşılaşma düzeyinde anlamlı fark varken; cinsiyet, mezun olduğu program ve mesleki kıdem değişkenlerine göre anlamlı fark bulunamamıştır.

Okul öncesi öğretmenlerinin eğitim sürecinde kullandıkları öğretim stratejileri önemli bir unsurdur. Bu bağlamda Ögüt (2018) okul öncesi öğretmenleri örnekleminde bir çalışma yapmış ve onların kullandıkları öğretim stratejileriyle ilgili düşüncelerini araştırmıştır. Öğretmenlerin yaratıcılığa ilişkin problem çözme etkinliklerine önem vermeleri gerektiği, akılda tutmak, hatırlama becerilerine ilişkin daha fazla etkinlik yapmaları gerektiği, okul öncesi kurumlarında teknolojik alt yapısının geliştirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın yöntemine yer verilmiştir.

3.1 Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin görev ve yetkinlikleri hakkında yönetici ve öğretmen görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda araştırmanın genel yapısı nitel araştırma yöntemine göre oluşturulmuştur.

Nitel araştırmalarda sınırlar açık seçik belirlenmemiş araştırma süresinde elde edilen bulgulara göre sınırların değişimi söz konusudur (Kuzu, 2013, s. 34). Nitel araştırmacılar, sadece araştırmaya yön veren inançlar ve teorilere yer veril, tutumlara sebep olan faktörler ve düşüncelere de yer verirler (Cresswell, 2015, s. 14). Nitel araştırmaların planlanmasında yapılacak en önemli işlerden birisi kuramsal çerçevenin oluşturulmasıdır. Araştırmaya ait kuramsal bir çerçeve araştırmacıya problemin boyutlarının tanımlanmasında, bilgi toplama araçlarının boyutlarının belirlenmesinde ve analiz aşamasında kullanılacak temaların belirlenmesinde kolaylık sağlamaktadır. Ancak her araştırma probleminin her zaman kuramsal altyapısı olmayabilir. Böyle bir durumda yani herhangi bir olay ya da olguyu açıklayabilecek bir kuramın olmadığı durumlarda nitel araştırma, esnek ve tümevarımcı bir yaklaşımla elde ettiği verilerinden bir kuram oluşturma çabası içine girebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2005, s. 53). Nitel araştırma desenleri (Batı, 2004; Kuzu, 2013):

1. Fenomenoloji (phenomenology)
2. Etnografi (ethnography)
3. Gömülü teori (grounded theory)
4. Örnek olay (case study)

Araştırma Fenomenoloji (Olgu bilim) deseni ile sürdürülmüştür. Fenomenoloji Bir konuyu aydınlatma, dikkat çekme amaçlı olarak fenomenlerin; olay, durum, deneyim kavramların ele alınmasıdır. Olgu TDK (2005) sözlüğünde bir takım olayların dayandığı neden ya da bu nedenlerin yol açtığı sonuç ile varlığı deneyle kanıtlanmış şey olarak tanımlanmaktadır. Bu çalışmada ele alınan olgu, yönetici ve öğretmenlerin okul öncesi öğretmenlerinin sahip olması gereken yetkinlikler, roller ve sorumluluklar hakkındaki görüşleridir.

3.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çünkü araştırma kaynaklarının sınırlılığı, kullanılan veri toplama ve analiz yöntemleri nedeniyle çok sayıda bireyi araştırma örnekleme dahil etmek güçtür. Bazı durumlarda tek bir birey bile araştırmanın örneklemini oluşturabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2005, s.54). Araştırmanın çalışma grubunu Bahçelievler ilçesinde farklı okul türlerinde çalışan yönetici ve öğretmenlerden araştırmaya gönüllü katılan 20 kişi örnekleme oluşturmuştur.

Tablo 3.1 Katılımcıların Kişisel Özellikleri

No	CİNSİYET	YAŞ	MEDENİ DURUM	ÖĞRENİM DURUMU	KIDEM	GÖREV	BRANŞ
K1	Kadın	20--29	Bekâr	Lisans	0-3	Öğretmen	İngilizce
K2	Erkek	30-39	Bekar	Lisans	8-11	Öğretmen	Türkçe
K3	Kadın	30-39	Evli	Lisans	16 yıl ve üzeri	Öğretmen	Türkçe
K4	Kadın	20-29	Evli	Lisans	4-7	Öğretmen	İngilizce
K5	Kadın	30-39	Evli	Lisans	8-11	Öğretmen	Beden eğitimi
K6	Kadın	30-39	Evli	Yüksek lisans	8-11	Öğretmen	Matematik
K7	Kadın	20-29	Bekar	Ön lisans	0-3	Öğretmen	İngilizce
K8	Kadın	30-39	Evli	Lisans	8-11	Öğretmen	Rehber öğretmen
K9	Kadın	20-29	Bekar	Lisans	4-7	Öğretmen	Matematik
K10	Kadın	20-29	Evli	Lisans	0-3	Öğretmen	Rehber öğretmen
K11	Kadın	30-39	Evli	Yüksek lisans	8-11	Öğretmen	Matematik
K12	Erkek	50 ve üzeri	Evli	Lisans	16 yıl ve üzeri	Müdür	Din kültürü
K13	Erkek	50 ve üzeri	Evli	Ön lisans	16 yıl ve üzeri	Müdür	Sınıf
K14	Erkek	50 yıl ve üzeri	Evli	Yüksek lisans	16 yıl ve üzeri	Müdür yardımcısı	Sınıf öğretmeni
K15	Kadın	30-39	Bekar	Lisans	4-7	Müdür yardımcısı	Okul öncesi
K16	Erkek	40-49	Evli	Yüksek lisans	16 yıl ve üzeri	Müdür yardımcısı	Sınıf öğretmeni
K17	Erkek	50ve üzeri	Evli	Yüksek lisans	16yıl ve üzeri	Müdür yardımcısı	Sınıf öğretmeni
K18	Erkek	50 ve üzeri	Evli	Yüksek lisans	16 yıl ve üzeri	Müdür	Sınıf öğretmeni
K19	Erkek	50 ve üzeri	Evli	Lisans	16 yıl ve üzeri	Müdür yardımcısı	Rehber öğretmen
K20	Erkek	50 ve üzeri	Evli	Yüksek lisans	16 yıl ve üzeri	Müdür Yardımcısı	Türkçe

3.3. Veri Toplama Araçları

Çalışma grubundaki yönetici ve öğretmenlere veri toplamak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme soruları uygulanmıştır. Bu soruları oluştururken problemin niteliği ve problemle ilgili alanyazın önemli rol oynamaktadır. Nitel araştırmalarda araştırma sorusu oluştururken açık uçlu ve kapalı uçlu sorulardan yararlanılmaktadır.

Araştırma sorularının yazımında şunlara dikkat edilebilir (Creswell, 2003):

- Bir ya da iki temel sorunuzu izleyen en fazla 5-7 alt soru olabilir.
- Temel araştırma sorunuzu araştırmanın nitel stratejisiyle ilişkilendirin,
- Araştırmanıza “ne”, “nasıl” gibi sorularla başlayın. Niçin sorusu neden-sonuç ilişkisi içerdiğinden nicel araştırmalar için daha uygundur.
- Tek bir olgu ya da kavram üzerine odaklaşın.
- Dolaylı anlatımlardan kaçının.
- Açık uçlu sorular sormaya özen gösterin.

Bu bağlamda yarı yapılandırılmış sorular okul öncesi öğretmenlerinin görev ve yetkinlikleri hakkında literatür taraması ve tez danışmanın görüşü alınarak belirlenmiştir. Belirlenen sorular alan uzmanları ile yeniden gözden geçirilmiştir. Son olarak görüşme soruları oluşturulmuş. Görüşmeler sırasında sorular derinleştirilmiştir. Uygulama esnasında yapılan görüşmeler yazılı olarak kayda alınmıştır. Yapılan görüşmelerde okul öncesi öğretmenin görevleri sorumlulukları rolleri nelerdir? Sorusu çerçevesinde, yönetici ve öğretmenlerden okul yöneticilerinin beklentilerinin okul öncesi öğretmenden beklentilerinin neler olduğu, velinin beklentilerinin neler olduğu, görevlerinin hassasiyetleri sınırları ve eğitimci ve bakıcı rolüne ilişkin düşünceleri sorulmuştur. Okul öncesi öğretmende bulunması gereken mesleki yetkinlikler nelerdir? Sorusu bağlamında ise okul öncesi öğretmenlerinde bulunması gereken öğretim becerisi, iletişim becerisi, mesleğini sevme, çocukları sevme, işbirliği, kişisel gelişim ve mesleki becerilerin neler olması gerektiğine ilişkin düşünceler alınmıştır. Okul öncesi öğretmenleri ile sınıf yada diğer branş öğretmenleri arasındaki mesleki yeterlilik ve çalışma açısından farklılıklar neler olabilir? Sorusu çerçevesinde okul öncesi öğretmenlerinin daha aktif olduğu durumlar, öğrenci ile daha yakından ilgilenme, veli ile yakın ilişkiler, çalışma saatleri, etkinlik ve materyal hazırlama, ev ziyaretleri ile ilgili düşünceleri alınmıştır. Okul öncesi öğretmeni olmanın kolay veya zor yönleri sizce

nelerdir? Sorusu çerçevesinde okul öncesi alanına ilişkin düşünceler tespit edilmeye çalışılmıştır. Okul öncesi öğretmenleri ile ilgili olarak eleştirel açıdan olumlu olumsuz neler söylersiniz? Önerileriniz nelerdir? Sorusu çerçevesinde katılımcıların önerileri alınmıştır.

Yönetici ve Öğretmenlere Yönelik Görüşme Soruları

1.Okul öncesi öğretmenin görevleri sorumlulukları rolleri nelerdir?

- ✓ Okul yöneticilerinin beklentileri,
- ✓ Velinin beklentileri,
- ✓ Görevin Sınırları,
- ✓ Hassasiyetleri,
- ✓ Eğitimi/Bakıcı rolü

2.Okul öncesi öğretmende bulunması gereken mesleki yetkinlikler nelerdir?

- ✓ Öğretim becerisi,
- ✓ İletişim becerisi,
- ✓ Mesleğini sevmeye,
- ✓ Çocukları sevmeye,
- ✓ İşbirliği,
- ✓ Kişisel Gelişim
- ✓ Mesleki beceriler

3.Okul öncesi öğretmenleri ile sınıf yada diğer branş öğretmenleri arasındaki mesleki yeterlilik ve çalışma açısından farklılıklar neler olabilir?

- ✓ Daha aktif olduğu durumlar
- ✓ Öğrenci ile daha yakından ilgilenme
- ✓ Veli ile yakın ilişkiler
- ✓ Çalışma saatleri
- ✓ Etkinlik ve materyal hazırlama
- ✓ Ev ziyaretleri

4.Okul öncesi öğretmeni olmanın kolay veya zor yönleri sizce nelerdir?

- ✓ Öğretmenlerin şikayetleri
- ✓ Mesleğin güzel yönleri
- ✓ Kolay ve zor diyebileceğimiz noktalar

5.Okul öncesi öğretmenleri ile ilgili olarak eleştirel açıdan olumlu olumsuz neler söylersiniz? Önerileriniz nelerdir?

3.4.Verilerin Toplanması

Nitel araştırma prosedürleri veya metodolojisi tümevarımsal ve gelişen bir nitelikte olup araştırmacının veri toplama ve analiz etme deneyimi ile şekillenir. Nitel araştırmacının takip ettiği mantık; mevcut bir teoride veya bir araştırmacının perspektifine dayanmak şeklinde değil, tamamen tümevarımsal olmalıdır (Cresswell, 2015, s. 14). Bu bağlamda veriler nitel araştırmalarda yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile toplanmıştır. Nitel Veriler dört aşamada analiz edilmiştir: 1. Verilerin kodlanması, 2. Kodlanan verilerin temalarının belirlenmesi, 3. Kodların ve temaların düzenlenmesi, 4. Bulguların tanımlanması ve yorumlanması (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 228). Veriler toplanmadan önce görüşmelerin yasal dayanak çerçevesinde yapılabilmesi için İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğünden resmi izin alınmıştır. Çalışmaya başlarken çalışma alanı ve gerekli kişilerle irtibat kurulması gereklidir. Ayrıca, katılımcılara araştırmannın amacından bahsetmek önemlidir (Cresswell, 2015, s. 57). Bu bağlamda araştırmaya katılacak kişilere konunun amaçları açıklanmıştır. Amaçların açıklanmasından sonra görüşmelere geçilmiştir.

3.5.Verilerin Analizi

Görüşme kayıtlarının analizinde olgu bilim deseni çerçevesinde betimsel analiz ve içerik analizi yapılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesi aşamasında konuların içerik analizi yapılarak temalar oluşturulmuş ve bu temalar betimsel olarak analiz edilmiştir. Görüşme kayıtları öncelikli olarak birkaç kez okunmuştur. Metinlerin ikinci kez okunması sırasında metinlerdeki kodlar çıkarılmıştır, ilişkili olan kodlar tematize edilmiş ve bunlarda araştırmannın amacı doğrultusunda 2 ana temayı oluşturmuştur. Oluşturulan kodlar altında yer alan her metin ayrı ayrı betimsel olarak yorumlanmıştır. Her temadan sonra görüşme sonuçları özetlenerek betimsel olarak tekrar yorumlama yoluna gidilmiştir. Bu şekilde sınırlı da olsa bir genelleme yapmaya çalışılmıştır.

Nitel araştırmada sosyal olayların doğası gereği durağan olmaması, sürekli değişkenlik göstermesi nedeniyle elde edilen bulguların genellenebilmesi güçtür. Ancak sınırlı genellemeler yapmak mümkündür. Sınırlı genelleme yapılırken de sosyal olayların

değişen doğası, araştırmanın çerçevesi ve sınırlılıkları dikkate alınmalıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

3.6.Geçerlik ve Güvenirlilik

Araştırmanın amaca uygun olarak sürdürülmesinde geçerlik ve güvenirlilik kriterlerine dikkat edilmiştir. Öncelikli olarak araştırmanın sorunsalı bağlamında alan yazın taranmıştır. Benzer araştırmalar incelenmiş okul öncesi öğretmenlerinin görev ve sorumluluklarının neler olduğu alan yazından belirlenmiştir. İkinci aşamada görüşme soruları oluşturulmadan önce öğretmenlere (10 Kişi) okul öncesi öğretmenlerinin görev ve sorumluluklarına ilişkin serbest yazı yazmaları ve düşüncelerini belirtmeleri istenmiştir. Sonra metinler incelenerek görüşmenin temelini teşkil eden yarı yapılandırılmış görüşme sorularının taslak hali oluşturulmuştur. Araştırmanın geçerlik ve güvenirliliğini sağlamak için soruların hazırlanmasında alan yazına, danışman önerilerine başvurulmuş örnek görüşme uygulaması yapılmış sorular tekrar gözden geçirilmiş ve sorulara son şekli verilmiştir. Tüm aşamalar ile Araştırmanın geçerliliğini sağlamak için görüşme sorularının ölçmek istenen konuya, amaca uygun olarak hazırlanması sağlanmıştır.

Görüşmelerde katılımcıların kendilerini daha rahat hissetmeleri için görüşmeler sohbet havasında geçmiş ve görüşme süreleri 30 dakikadan daha uzun tutulmuştur. İmkânlar dâhilinde görüşmenin süresi uzatılarak araştırmanın geçerliliği yükseltmek istenmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Yine geçerlilik için görüşmenin amacı görüşmeler öncesinde ayrıntıları ile açıklanmıştır. Katılımcıların soruları cevaplanmış çalışmanın kapsam ve sınırlılıkları belirtilmiştir. Görüşmeler esnasında kimi zaman sonda soruları ile düşüncelere derinlik katılmaya çalışılmıştır. Araştırma nitel desen kurallarına göre planlanmış ve analizler nitel desene uygun olarak yapılmıştır. Oluşturulan ana temalar, alt temalar öncesinde kodlar oluşturulmuş ve bu kodlar temaları şekillendirmiştir. Araştırma sonuçlarının belirlenmesinde görüşme kayıtları bir çok kez incelenmiş ve kayıtlardan ve yazı hale getirilen görüşme formlarından elde edilen bulgulardan sonuçlar çıkarılmıştır. Böylece araştırmanın güvenirliliği sağlanmaya çalışılmıştır. Yine güvenirliliği artırmak için danışman ile kodlar ve temalar yeniden şekillendirilmiş son düzenlemeler yapılarak yorumlara geçilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Okul öncesi alanına ilişkin yönetici ve öğretmenlerle yapılan görüşmeler sonucunda okul öncesi alanına ilişkin düşünceler 2 ana temada toplanmıştır. Bu ana temalar; Okul öncesi Öğretmenin Yetkinlikleri ve Okul öncesi Öğretmenin Sorumlulukları olarak belirlenmiştir.

A.T.1 Okul öncesi Öğretmenin Yetkinlikleri

- Eğitim Öğretimle İlgili Yetkinlikler,
- Mesleğe Yönelik Tutum,
- Kişisel Sosyal Yetkinlikler alt temaları oluşturulmuştur.

A.T.2 Okul öncesi Öğretmenin Sorumlulukları

- Öğretmenlere Yönelik Sorumlulukları
- Velilere Yönelik Sorumlulukları
- Okul Yönetimine İlişkin Sorumluluklar
- Öğrencilere İlişkin Sorumluluklar alt temaları oluşturulmuştur.

Araştırma bulguları 2 ana tema ve 7 alt tema bağlamında Tablo 4.1'de verilmiştir.

Tablo 4.1: Temalar, Alt Temalar ve Kodlar

Ana Tema 1: Okul öncesi Öğretmenin Yetkinlikleri	
Alt Temalar	Kodlar
Eğitim Öğretimle İlgili Yetkinlikler	Oyunla Öğretim Sınıf Yönetim Becerisi El becerisi Planlı öğretimi sürdürebilme Öğrencilerin bireysel farklılıklarını tanıma Öğrencilere rehberlik edebilme Gelişim özelliklerini bilme Materyal geliştirebilme Özel eğitim öğrencileri ile çalışabilme
'Mesleğe Yönelik Tutum'	Mesleğini Sevme Çocukları Sevme Küçük yaşla çalışıyor olmanın bilincinde olma Yüksek veli beklentilerini yönetebilme
Kişisel Sosyal Yetkinlikler	İletişim becerisine sahip olmak Kişisel gelişimine önem vermek Aktif ve enerjik ve duyarlı olmalı Bedensel ve ruhsal yönden sağlıklı olmak Kalabalık sınıflarda sınıf yönetimini sağlamak Farklı sosyo- ekonomik düzeydeki okullarda çalışabilmek Teneffüssüz çalışabilme zorunluluğu
Ana Tema 2: Okul öncesi Öğretmenin Sorumlulukları	
Alt Temalar	Kodlar
Öğretmenlere Yönelik Sorumlulukları	Okul kültürüne uyum sağlama Ortak materyalleri etkin kullanmak Zümre işbirliğine önem verme Öğretmenlerin eleştirel bakışları
Velilere Yönelik Sorumlulukları	Ev ziyaretleri Olumlu olumsuz durumları paylaşmak
Okul Yönetimine İlişkin Sorumluluklar	Verilen görevleri yerine getirmek Mesai saatlerine uymak Problem durumlarında okul yönetimine bildirmek Gereksiz izin almamak Okul içinde belirli gün ve haftalar ile ilgili faaliyet hazırlamak
Öğrencilere İlişkin Sorumluluklar	Sınıfı amaca uygun düzenlemek Çocukların Güvenliğine dikkat etmek Öğrencileri koordine edebilmesi Aile katılımını sağlamak Çocukların gelişimini izlemek Öz bakım becerilerini geliştirmek

4.1. Okul öncesi Öğretmenin Yetkinlikleri

Okul öncesi Öğretmenin Yetkinlikleri ana temasının altında 3 alt tema oluşturulmuştur. Bunlar: Eğitim Öğretimle İlgili Yetkinlikler (9 kod), Mesleğe Yönelik Tutum (4 kod), Kişisel Sosyal Yetkinlikler (7 Kod).

Tablo 4.2: Okul öncesi Öğretmenin Yetkinlikleri ve Alt Temaları

Okul öncesi Öğretmenin Yetkinlikleri	
Alt Temalar	Kodlar
Eğitim Öğretimle İlgili Yetkinlikler	Oyunla Öğretim Sınıf Yönetim Becerisi El becerisi Planlı öğretimi sürdürebilme Öğrencilerin bireysel farklılıklarını tanıma Öğrencilere rehberlik edebilme Gelişim özelliklerini bilme Materyal geliştirebilme Özel eğitim öğrencileri ile çalışabilme
'Mesleğe Yönelik Tutum'	Mesleğini Sevme Çocukları Sevme Küçük yaşla çalışılıyor olmanın bilincinde olma Yüksek veli beklentilerini yönetebilme
Kişisel Sosyal Yetkinlikler	İletişim becerisine sahip olmak Kişisel gelişimine önem vermek Aktif ve enerjik ve duyarlı olmalı Bedensel ve ruhsal yönden sağlıklı olmak Kalabalık sınıflarda sınıf yönetimini sağlamak Farklı sosyo-ekonomik düzeydeki okullarda çalışabilmek Teneffüssüz çalışabilme zorunluluğu

4.1.1. Eğitim Öğretimle İlgili Yetkinlikler

Eğitim öğretimle ilgili yetkinlikler alt teması bağlamında oyunla öğretim, sınıf yönetim becerisi, el becerisi, planlı öğretimi sürdürebilme, öğrencilerin bireysel farklılıklarını tanıma, öğrencilere rehberlik edebilme, gelişim özelliklerini bilme, materyal geliştirebilme, özel eğitim öğrencileri ile çalışabilme kodları oluşturulmuştur.

4.1.1.1. Oyunla Öğretim

Görüşme yapılanlardan birisi öğretmenin mesleki becerileri arasında oyunla öğretimi bilmesi gerektiğini belirtmiştir. Öğretmenin hızlı çözüm üretebilme özelliğine vurgu yapılmıştır. Ayrıca okul öncesi öğretmenlerinin oyun temelli öğretimi uygulaması

gerektiği çocuklarla oyun oynayabilme becerisi, ilgisi ve sevgisi olması gerektiğini belirtilmiştir.

Okul öncesi öğretmenleri mesleğinin gerektirdiği becerileri iyi olmalıdır. Materyal üretebilmeli etkinlikleri öğrencinin ilgisini çekecek şekilde belirlemesi ve aktarması, sürece öğrenciyi dahil etmesi önemlidir. Oyunla öğretime önem vermelidir. Okul öncesi öğretmenin oyun oynama becerisinin olması gerekir. Oyun oynamayı öğretmen sevmelidir (K2).

Okul öncesi öğretim sürecinin eğlenceli olması alanın en güzel özelliklerinden biridir (K5).

Okul öncesi öğretmenliğinin zevkli bir süreç olduğu çocuklarla oyun oynamak öğretmeni mutlu edebilecek bir etkinlik olduğu aktarılmıştır. Okul öncesi öğretmenliğinin sevgi mesleği olduğu ve çocukların en sevimli dönemlerinin olması nedeniyle öğretmene mesleğini icra ederken mutlu olmasını sağlayan unsurlardan olduğu ifade edilmiş oyunla öğretim temelli bir süreç olduğu aktarılmıştır.

Çocukları sevmek ve onlarla zaman geçirmek öğretmeni mutlu etmektedir. Okul öncesi öğretim süreci oyun temellidir (K1).

Öğrencilerin ilk öğretmeni olmak çok önemlidir. Öğrenci kolay kolay bu öğretmeni unutmaz. Onunla oyunda güzel vakit geçirmek sevgiyi artıran bir unsurdur (K18).

Çocukların kötü niyetle olmaması öğretmenini koşulsuz sevmesi öğretmenin ruhsal yönüne de olumlu etkileyen bir durumdur. Onlarla oyun oynayan bir öğretmen mutlu olacaktır (K2).

Çocukların her biri ayrı ayrı güzelliği yansıtmaktadır. Çocuklarla çalışmak son derece keyiflidir. Onlarla oyun oynamak mesleğin güzel taraflarındandır (K4).

Öğretmenin oyun temelli öğretim uygulamasının önemine vurgu yapılmış çocuklarla olan iletişimi güçlendirdiği sevgi oluşturduğu ve iyi vakit geçirmeyi sağladığı öğretimi zevkli hale getirdiği aktarılmıştır.

4.1.1.2.SınıfYönetim Becerisi

Görüşme yapılanlardan birisi sınıf yönetimine ilişkin öğretmenin becerilerini geliştirmesi gerektiğini sınıf içi kurallara öğrencinin uymasını teşvik etmesi gerektiğini belirtmiştir.

Sınıf yönetimine ilişkin öğretmen öğrencilere kurallar koymalı bu kurallara öğrencinin uymasını teşvik etmelidir (K5).

Öğretmenlerin sınıf yönetim becerisine sahip olması gerektiği ve bunu kazanmak için gerektiğinde hizmet içi eğitimlere katılması gerektiği ifade edilmiştir.

Kendini geliştirmek isteyen bir öğretmen ilk etapta sınıf yönetimi dersi alması gerektiğini düşünüyorum Bu başlı başına bir şey sınıfta Yani 20 kişilik bir sınıfta kontrol etmek gerçekten profesyonellik isteyen bir şey Bununla ilgili muhakkak ara bir eğitim gerekli. Öğretmen hangi yaşta olursa olsun sınıf yönetimi eğitimi alması gerekir (K1).

Öğretmenin kendisini geliştirmesinin bir yolunun hem alan hakimiyeti hem de sınıfta öğrenciyi yönetebilme becerisini kazanması gerektiği belirtilmiştir.

Öğretmen öncelikle mesleğine hakim olmalıdır. Öğretmen girdiği derslerde hem derse hem de öğrencilerine hakim olabilmelidir. Hatta öğretmen dersine girdiği öğrencisinden de bir şeyler öğrenebilmelidir. Tecrübe budur zaten yaşananlardan ders almak. (K4).

4.1.1.3. El becerisi

Görüşme yapılanlardan birisi pratik cevap verebilme çözüm odaklı olabilme ve hızlı olabilme özelliklerinin öğretmende bulunması gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca okul öncesi öğretmenin el becerisinin gelişmiş olması gerektiğini belirtmiştir

Öğretmen çabuk olmalı el yetisi gelişkin olmalıdır. Okul öncesinde çalışan öğretmen çocuklarla birlikte bir çok etkinliği yapmaktadır. Bu etkinliklerin önemli bir kısmı el becerisi gerektirmektedir. Öğretmenin el becerisinin olması bu çalışmalarda verimliliği artıracak bir unsurdur (K5).

Farklı ve güncel olan etkinlikler uygulayıp planlamalıdır. Öğretmenlerin etkinlik uygulamaları öğrencilerin ilgisini çekecek tarzda olmalıdır. Bunun içinde farklı etkinlikler bulmalı ve uygulamalıdır (K7).

El becerisi iyi olmalı ki öğrencinin hoşuna gidebilecek faaliyetleri yapabilsin (K18).

4.1.1.4. Planlı Öğretimi Sürdürebilme

Öğretmenin eğitim öğretimde başarısı sağlamanın yollarından birinin planlı öğretimi sürdürme alışkanlığı kazanması olduğu vurgusu yapılmıştır.

Planlı programlı çalışılması okul öncesi öğretmenlerinden beklediğim önemli bir özelliktir. Plan ve programlı olmak tüm öğretmenlerin yeterli alanlarından biridir (K1).

Planlı programlı çalışması okul öncesi öğretmenden beklenen sorumluluklardandır (K8).

Görüşme yapılanlardan birisi müfredatla vurgu yapmış kaliteli bir eğitim için hangi yaş grubuna hangi eğitimlerin verilmesi gerektiğinin müfredatla daha kapsamlı şekilde belirlenmesinin gerektiğini belirtmiş öğretmenin bu müfredatı takip edip daha nitelikli bir eğitim verme sorumluluğunun bulunduğunu aktarmıştır.

Kaliteli verimli güncel eğitim için müfredatın daha kapsamlı olması gerekmektedir. Öğretmenlerden beklentim müfredatı takip etmesidir. Okul öncesi öğretmeni Müfredattaki yenileşmeleri takip etmeli ve bunu planlarına yansıtmalıdır (K3).

Görüşme yapılanlardan birisi derse hazırlıklı gelinmesi gerektiğini belirtmiştir
Derse hazırlıklı gelmesi öğretmenin dersini önemseydiğini göstermektedir (K2).

4.1.1.5. Öğrencilerin Bireysel Farklılıklarını Tanıma

Görüşme yapılanlardan birisi çocukların bireysel özelliklerine göre eğitim verilmesi gerektiğini okul öncesi öğretmenin çocukların bireysel özelliklerine göre öğretim yöntemini uygulaması gerektiği belirtmiştir

Çocukların yaşı ve bireysel özellikleri nasılsa öğretim planı ve yöntemi ona göre belirlenmelidir. Ayrıca her çocuk biriciktir. Onun bu biricikliğine uygun yöntemleri uygulamak gerekir. Sınıfı toplu olarak değil de her öğrenciyi birey olarak değerlendirmek gerekir (K8).

4.1.1.6. Öğrencilere Rehberlik Edebilme

Mesleki gelişimin insan psikolojisi ile ilgili olduğu kişinin öğrenmeye açık olması gerektiği vurgulanmıştır. Öğretmenin kendisini geliştirmesi öğrenciye rehberlik etmesini destekleyecek bir unsur olarak belirtilmiştir.

Kendinizi geliştirdiğinizde öğrendiğinizi hissediyorsunuz. Yani bence mesleki gelişim tamamen öğrenmeye açık olmanız ve sürekli öğrendiğinizi yaşadığınız ve heyecan mutluluk ve bunun ne kadarını belli yaş grubundaki öğrenciye aktarmalıyım (K1).

Yaşam boyu öğrenme zaten öğretmenliğin olmazsa olmazı bence. Gelişim açısından bütçenizde kesinlikle kitaba yer olmalı. Öğrenci gözündeki parlaklığı göreceksiniz ve kendinizi o parlaklığı daha da arttırmak için geliştirmeniz gerektiğine inanacaksınız. Sürekli aynı örnekler sürekli aynı ders metoduyla olmayacağını görmeniz gerekiyor. Öğretmen kendisini geliştirdiğinde öğrenciye rehberlik edebilir (K3).

4.1.1.7. Gelişim Özelliklerini Bilme

Görüşme yapılan okul yöneticileri okul öncesi öğretmenlerinin çalışmalarında planlı olması gerektiğini, belirlediği etkinlikleri öğrencinin yaşına ve gelişimine uygun olacak şekilde düzenlemesi gerektiğini belirtmiş velilerle sağlıklı iletişim kurmalarının önemine vurgu yapılmıştır.

Okul öncesi öğretmeni küçük yaş grupları ile çalıştığından hazırladığı etkinlik planları diğer öğretmenlerden farklı olacaktır. Bu planlar daha esneklerdir. Öğrencinin yaşına ve gelişimine uygun olmalıdır (K1).

Okul öncesi öğretmeni öğrencilerini tanımalı onların gelişim özelliklerini bilmelidir. Okul öncesi küçük yaş grubunu merkeze alır. Bu yaş grubunda öğrencilerin gelişimsel farklılıkları olabilmektedir. Bu konuda veliler ile paylaşımda bulunulmalıdır (K9).

Görüşme yapılan kişiler öğretmenlik mesleğinin profesyonel bir meslek olduğunu ve mesleğin özelliği gereği bir çok alanda yeterliklerinin bulunması gerektiğini ifade etmişlerdir. Çocuk gelişimi özelliklerinin yanında diksiyon ve hitabetlerinin de gelişmiş olması gerektiğini belirtmektedirler.

Öğretmenlik mesleğini profesyonel olabilmesi için birçok alanda iyi olması gerektiğini düşünüyorum ve öğretmenin alan bilgisinin iyi olması gerekiyor. Bir pedagojik formasyonun iyi olması gerekiyor. Yani çocuk eğitimi konusunda iyi olması gerektiğini düşünüyorum. Ben çocukların gelişim özellikleri iyi bilmesi gerekiyor. Sonra diksiyon ve hitabetin çok kuvvetli olması gerekiyor (K1).

4.1.1.8. Materyal Geliştirebilme

Görüşme yapılanlardan birisi uygun yöntem ve tekniklerin seçilmesinin önemine vurgu yapmış öğretmenin bu tekniklere uygun öğretim materyalleri geliştirmesi gerektiği belirtilmiştir.

Uygun yöntem ve teknik seçimi ve buna uygun materyal hazırlaması okul öncesi öğretmenin öğretimsel becerileri arasındadır (K4).

Diğer bir öğretmen mesleki yetkinlikte öğretmenin kendisini değerlendirmesinin önemli olduğunu belirtmiştir. Bu değerlendirmede önemli unsurlardan birinin bildiklerini öğrenciye uygun şekilde aktarmak için materyal hazırlaması gerektiği vurgulamıştır. Alanına yeteri kadar hakim olan bir öğretmenin bunu çok rahat yapabileceği ve bunun mesleki yeterlikler arasında sayılacağı belirtilmiştir.

Yetkin diyebilmemiz için 'Ben kendimi Yetkin nasıl görebilirim? Sorusuna cevap verebilmek gerekir Öğretmen materyal geliştirebiliyor öğrenciye aktarabiliyorsa meslekte bu yönde profesyonelleşmiştir (K6).

Görüşme yapılanlardan birisi etkinliğin üst düzey olması gerektiğini belirtmiştir

Tüm imkanlar dahilinde üst düzeyde eğitim vermek için materyal hazırlaması yönüyle okul öncesi alanı farklıdır (K3).

Tüm etkinliklerimizde somut bir materyal gereksinimi söz konusudur. Öğretmen bu materyalleri becerisi sayesinde bulabilir üretebilir (K4).

4.1.1.9. Özel Eğitim Öğrencileri İle Çalışabilme

Okul öncesi öğretmenleri mesleğe özgü bazı zorluklar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bu zorluklar arasında gelişimsel gerilik yaşayan çocuklarla erken dönemde çalışmak zorunda olmalarını, son dönemde yabancı uyruklu dil bilmeyen öğrenciler ile çalışılıyor olmasını, bakıcı olarak nitelendirilip öğle değerlendirilmesi, sınıftaki öğrencilerin sayılarının fazla olması ve velinin yüksek beklentilerinin bulunması hususları belirtilmiştir.

Küçük çocuklarla çalışılmaktadır. Gelişim gerilikleri sık rastlanabilir durumdur. Dil gelişimi bedensel gelişim bu dönemde yoğun bir gelişme aşamasındadır. Ayrıca çocukların uyum güçlükleri olabilmektedir. Okula adapte olamayan çocuklarla karşılaşılabilir (K11).

Okul öncesinde kaynaştırma öğrencilerinin varlığı diğer öğrencileri çok olumsuz etkilemektedir (K15).

Yabancı çocuklarla iletişim zorluğu çekilmektedir. Bu çocuklar dil bilmemektedirler. Bunlarla iletişim kurmak etkinliklere katmak zor olmaktadır. Ancak öğretmen verimli olmak istiyorsa onlara ulaşacak yöntem ve teknikleri kullanmak durumundadır (K1).

Görüşme yapılanlardan birisi yabancı çocuklarla iletişim zorluğu olduğunu belirtmiştir. Bu öğrencilerin zaman zaman desteğe ihtiyaç duyduğu öğretmenin bu öğrencilerle nasıl bir özel eğitim çalışacağı hususunda yetkin olması beklenmektedir.

4.1.2. Mesleğe Yönelik Tutum

Mesleğe yönelik tutum alt temasında mesleğini sevmek, çocukları sevmek, küçük yaşla çalışılıyor olmanın bilincinde olma, yüksek veli beklentilerini yönetebilme kodları oluşturulmuştur.

4.1.2.1. Mesleğini Sevmek

Okul öncesi öğretmenin önemli yeterliklerinden birinin mesleğini sevmek olduğu vurgulanmıştır. İşleri seyerek yapılmasını gerektiğini belirtmiştir

Okul öncesi öğretmeni mesleğini sevmeli isteyerek bu alanı seçmeli ve zevkle görevini yapmalıdır (K1).

Mesleğini seyerek yapmak öğretmenin en önemli özelliğidir. Aslında her meslekte sevmek başarı açısından önemlidir. Ancak öğretmenlik sadece iş tanımları ile yapılabilecek bir meslek değildir. Öğretmenlik sabır gibi sevgi gibi dürüstlük ve adil olmak gibi bir çok meziyeti istemektedir (K2).

Öğretmenin okuluna seyerek gitmesinin eğitim ve öğretim verimine katkı sağlayacağı belirtilmiştir.

Her gün okula seyerek gelmek öğretmenin verimliliğini etkileyen önemli unsurlardandır. Öğretmen mesleğini severse işini de sevecektir (K17).

İsteyerek mesleği seçme meslekte kalıcılığı etkilediği gibi öğretmenin yeterliklerinden biri olarak da düşünülebilir (K4).

Görüşme yapılanlardan birisi öğretmenlik mesleğinin sadece para için yapılmaması gerektiğini belirtmiştir.

Öğretmen sadece para için işini yapmamalıdır. Duygusal yön ile işini desteklemelidir. Para bir süre sonra motivasyon olmaktan çıkacaktır (K5).

Öğretmenlerin mesleki gelişimini sağlamanın yolu olarak niteliklerini artırması gerektiğine vurgu yapılmış mesleki gelişim için öğretmenlerin mesleklerini sevmesi gerektiği belirtilmiştir.

Mesleki gelişim deyince öğretmenin mesleğini daha iyi yapabilmesi için niteliklerini geliştirmesi olarak algılıyorum. Öğretmenler öncelikle mesleğine aşık olmalıdır ki mesleki gelişimini sağlamak için gayret göstermelidir (K12).

Öğretmenler mesleki gelişim sağlamak için heyecana sahip olmaları gerektiği belirtilmiş. Günümüz bilgi dünyasında mesleki gelişim sağlamanın kolay olduğu, internet siteleri, video konferanslar vb. yollarla mesleki gelişimin kolayca sağlanabileceği açıklanmıştır. Aynı zamanda zümreler arasında bilgi paylaşımının mesleki gelişime katkı sağladığı belirtilmiştir.

Mesleki gelişim kişinin sürekli heyecan duyması bu heyecan doğrultusunda kendini geliştirmesidir. Günümüzde zaten bilgiye ulaşmak çok kolay olduğu için internet aracılığıyla gerekli siteleri takip etmesi yeterlidir. Okuldaki zümreler arası iş birliği de ayrıca çok önemlidir (K3).

Okul öncesi öğretmenin önemli yeterliklerinden birinin mesleğini sevmek olduğu vurgulanmıştır.. Öğretmenin okuluna sevecek gitmesinin eğitim ve öğretim verimine katkı sağlayacağı belirtilmiştir. Görüşme yapılanlardan birisi öğretmenlik mesleğinin

sadece para için yapılmaması gerektiğini belirtmiştir. Öğretmenlerin mesleki gelişimini sağlamanın yolu olarak niteliklerini artırması gerektiğine vurgu yapılmış mesleki gelişim için öğretmenlerin mesleklerini sevmesi gerektiği belirtilmiştir. Öğretmenler mesleki gelişim sağlamak için heyecana sahip olmaları gerektiği belirtilmiştir.

4.1.2.2. Çocukları Sevme

Görüşme yapılanlardan biri çocuklara verilecek en güzel eğitimin sevgi ve ilgiyle olabileceğini belirtmiş çocuğa öğretmenin sevgi ve ilgi göstermesini istemiştir. Bir diğeri de iyimser ve merhametli olunması gerektiğini belirtmiştir.

Çocuklara verilecek en güzel eğitim sevgi ve ilgi göstererek olur. Öğretmen çocuklara sevgi göstermelidir (K13).

İyimser ve merhametli olmasını beklerim. Öğretmenlerin iyimserliği ve merhametli tavırları çocukların psikolojik gelişimleri ve okulu sevmeleri için gereklidir (K15).

Çocuklara karşı ilgili olması onun duygusal gelişimine ve okulu sevmesine katkı sağlayacaktır. Öğretmenlerin ilgisi her yönü ile çocuklarla birlikte olmasını gerektirir (K7).

Öğretmenlerin öğrencileri koşulsuz sevmeleri gerektiği belirtilmiştir. Öğretmenin koşulsuz sevgisinin öğrencide olumlu karşı bulacağı vurgulanmıştır.

Koşulsuz sevgi göstermek öğretmenin önemli yeterliklerinden biridir. Koşulsuz demek karşıya hiçbir şart koşmamak demektir. Öğretmen öğrencilerini şartsız sevmelidir. Öğrenci nasıl olursa oldun ayırım göstermeden sevgisini adilane yansıtmalıdır (K1).

Çocukları severek çalışmasını sürdürmelidir. Çocukları sevmek öğretmenin çalışmasındaki verimliliğini de artıracaktır (K13).

Mesleğini sevmesi çocukları sevmeyi de gerektirir. Öğretmen mesleğini severse mesleğinin ana unsuru çocukları da sever. Bu sevgi onun yorgunluklarını da üzerinden alacak performansını artıracaktır (K4).

4.1.2.3. Küçük Yaşla Çalışıyor Olmanın Bilincinde Olma

Görüşme yapılanlardan birisi çocuklara seviyesine göre eğitim verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Okul öncesi çocuklarının yaş ve gelişim özelliklerine göre etkinliklerin planlanması ve öğretmenin öğretim becerilerine sahip olması gerektiği vurgulanmıştır.

Çocuğun seviyesine inebilmesi gerekir. Öğretmen çocukların yaşına göre konuları seçmelidir. Ders işleniş şekli de onun anlayacağı ve zevk alacağı şekilde olmalıdır (K12).

Her an eğitime ve gelişmeye açık olmalı kendini geliştirerek öğretim becerisini geliştirmelidir (K13).

4.1.2.4. Yüksek Veli Beklentilerini Yönetebilme

Görüşme yapılanlardan birisi velilere karşı öğretmenin belli sınırları koyması gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca ortamın düzenlenmesinde ve sınıftaki öğrenci sayısında sınır olmalıdır.

Velilere karşı belli sınırlar koymalıdır. Öğretmenlik rolü gereği bu sınır gereklidir. Bazen velilerin okul işlerine fazla karıştığı görülür. Öğretmenin tavırları bu açıdan önemlidir. Veliye görev ve sorumluluklarını yükler (K9).

Ortama ilişkin sınırlar koymalıdır. Öğrenci sayısının sınırlı olması da ayrı bir özelliktir. Öğrenci sayısının fazla olması eğitim verimliliğini düşürmektedir (K3).

Velilerle problem yaşanmaması çok önemlidir. Okul öncesi öğretmenleri küçük yaş grupları ile çalıştığından çocukların aileleri ile iletişim kurmalıdır. Çocukların gelişimlerini sık sık onlarla paylaşmalıdır (K2).

Görüşme yapılanların bazıları özellikle veli ile ilişkilerde belli sınırlar olması gerektiğini belirtmişlerdir.

Veli ile ilgili sınırları olmalı kendi kişisel ve duygusal yönünü onlarla paylaşmalıdır. Öğretmenin mahremiyeti olmalıdır. Sınıfında ögle. Veliler bu mahremiyeti delmemelidir (K6).

Velilerle yapılan görüşmelerde görüşme saatlerinin düzenlenmesi koyulabilecek sınırlar arasında sayılabilir. Başlangıçta bu tavır koyulursa bunun devamı gelecektir. Başta kurallar net çizilmelidir (K7).

Teneffüs vaktine ilişkin sınırlar koyulmalıdır. Öğretmenler öğrencileri teslim sürecinde veliler çok esnek davranabilmekte istenilen saatte gelmemektedir (K18).

Okul öncesi öğretmenleri veliler sürekli iletişim kurmak durumundadırlar. Öğrencilerin yaşlarının küçük olması onların gelişimini sürekli olarak takip etmeyi gerektirir. Öz bakım becerilerinden temel yaşam becerilerine kadar öğrencilerin eğitimiyle ilgilenme sorumluluğu öğretmene yüklenmiştir.

4.1.3. Kişisel Sosyal Yetkinlikler

Kişisel sosyal yetkinlikler alt temasında, iletişim becerisine sahip olmak, kişisel gelişimine önem vermek, aktif ve enerjik ve duyarlı olmalı, bedensel ve ruhsal yönden sağlıklı olmak, kalabalık sınıflarda sınıf yönetimini sağlamak, farklı sosyo- ekonomik düzeydeki okullarda çalışabilmek, teneffüssüz çalışabilme zorunluluğu kodları oluşturulmuştur.

4.1.3.1. İletişim Becerisine Sahip Olmak

Görüşme yapılanlardan birisi okul öncesi öğretmenin velilerle ilişkilerini sağlıklı tutması gerektiği ve karşılıklı işbirliğine özen göstermesi gerektiğini belirtilmiştir. Bir olay olduğunda veliye haber vermesi gerektiği, her şeyi zamanında yapmanın önemli olduğu vurgulanmıştır.

Gerekli olan zamanlarda daha fazla hassasiyet gösterilmeli velilerle iletişim kurulmalı olaylar zamanında haber verilmeli çocukların gelişimleri paylaşılmalıdır(K7).

Okul öncesi öğretmenlerinin küçük çocuklarla nasıl iletişim kuracağını bilmesi gerektiği belirtilmiştir. Öğrencilerle iletişim kurmanın önemi vurgulanmıştır. Çocukların anlayacağı tarzda sevgi dilini kullanılması gerektiği vurgulanmıştır.

Çocuklarla ilgilenmesinde öğretmenin iletişim becerileri önemli rol oynar. Öğretmen ne çok katı ne de çok serbest olmalıdır. Öğrenciye sevgi dili ile yaklaşmalı gerektiğinde sınırları vurgulamalıdır (K1).

Görüşme yapılanlardan birisi çocukların duygularının anlaşılmasında empatik becerilerin önemine vurgu yapmıştır. Görüşme yapılanlardan bir diğeri güler yüzlü olunmasını belirtmişlerdir.

Empati kurabilmesi öğretmenin önemli iletişim becerileri arasındadır. Küçük çocuklar çık öfkelenmekte, ağlamakta duygularını göstermektedirler. Öğretmen yüksek empati becerisi ile çocukların duygularını anlayabilir (K2).

Güler yüzlü açıklayıcı olmak okul öncesi öğretmenin iletişim özelliklerinden biri olmalıdır (K3).

Sevimli güler yüzlü olmak çok önemlidir. Küçük çocuklarla iletişim kurmada sempatik davranmak gereklidir (K5).

Çocuk ve veli ile öğretmen sağlıklı iletişim kurmalıdır. Öğretmenin kuracağı sağlıklı iletişim sadece çocukla değil velilerle de olmalıdır (K7).

Öğretmenlere iletişim dersi verilmesi gerektiği mesleğin gereği iletişim becerisinin yoğun kullanılan mesleklerden biri olduğu ifade edilmiştir.

Ne kadar Bilgin değil ne kadar aktara bildiğin önemli aktarma becerisi asıl sınıf yönetiminde kaynaklanıyor. Bir öğretmenin iletişim dersi alması gerektiğini düşünüyorum. Çok öğretmen gördüm iletişim problemi yüzünden öğrenci ile veli problem yaşayan ve sınıf hakimiyeti sağlanamadığı için sağlıklı ders işlenemeyen ve güvenlik zaafiyeti yaşanan (K1).

4.1.3.2. Kişisel Gelişimine Önem Vermek

Öğretmenin kendisini geliştirmesi için planlama yapması gerektiği bundan sonra uygulama ve değerlendirme yaparak kendisini mesleki açıdan geliştirebileceği vurgusu yapılmıştır. Öğretmenin gelişimini sağlamanın yolları arasında tecrübeleri, bilgi birikimi, kendini geliştirmesi için okuması uygulaması ve farklı yöntem ve tekniklere açık olması olarak ifade edilmiştir.

Öğretmenlerin her sene öğrencilerin ilgi alanlarıyla ilgili tecrübe ettikleri şeyleri bir sonraki sene uygulaması gerekiyor. Bunun içinde öğretmenin yeterli bilgi birikimine sahip olması gerekmektedir. Öğretmenlerin tecrübelerini gerekli bilgi birikimlerini çeşitli araçlardan sağlayarak öğrencilerin dikkatini çekecek şekilde sunması gerekmektedir (K7).

Mesleki gelişimin kişisel çaba ile gerçekleşebileceği bunun için öğretmenin kendisini geliştirmesi için çaba göstermesi gerektiği okulları istenilen standarda ancak öğretmenin gayretleri ile geliştirilebileceği açıklanmıştır.

Bu tamamen öğretmenin kişisel çabasıyla olur. çünkü Türkiye de okul ortamları eğitim öğretim için yeterli fiziki ortama sahip olduğu söylenemez. O açıdan bu fiziki donanımı olabilen koşulları uygulamak isteyen tüm öğretmenler kendi konuları dâhilinde yapacakları düzenlemeler ile uygulayabileceğini düşünüyorum (K20).

Öğretmenin kendi mesleğinde günün değişen şartlarına göre tüm yeniliklere adapte olacak şekilde kendini geliştirmesi. Olumlu yönde ilerlemesi gerekmektedir (K5).

Mesleki gelişim sağlamanın diğer bir yöntemin günceli takip etmek gerektiği dünyadaki ve Türkiye'deki gelişmeleri takip etmenin mesleki gelişim sağlamanın yöntemlerinden biri olduğu aşağıda vurgulanmıştır.

Mesleki gelişim deyince öğretmenin kendi alanıyla, kendi branşıyla ilgili güncel konular olabildiğince takip edip, o alanlarda kendini sürekli güncellemesidir. Teknoloji tasarım öğretmeni; teknolojik anlamda inovasyon anlamında neler yapılıyor, dünyada neler yapılıyor, kendi mesleğiyle ilgili farklı ülkelerden ne tür çalışmalar var? O mesleğin, o branşın farklı ülkelerdeki yansıması, çalışmaları nasıl ilerliyor? Bunları takip edebilmesi lazım. Bunu da ne kadar takip edebilirse o kadar iyi olur, o kadar güncel kalır (K9).

Öğretmenlik ömür boyu öğrenciliktir. Öğrenmenin de bir sınırı yoktur. Sürekli kendimizi geliştirmemiz lazım ki hem değişen dünyaya ayak uyduralım hem de öğrencilerimize faydalı olalım. İlk göreve başladığım öğrencilerle şimdiki öğrencileri düşüncesi bile çok farklı buna yetişmemiz lazım (K19).

Diğer bir öğretmen mesleki gelişimin gerekli olduğunu bunun güncel konulara yer vererek çocukların ilgisini çekmesine katkıda bulunacağı mesleki gelişim özelliklerinden birinin de davranışsal gelişim sağlamak olduğunu vurgulamıştır. Öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği yeterliklerin geliştirmenin mesleki gelişimi sağlayacağı belirtilmiştir.

Öğretmenin kendisini geliştirmesi mesleki özellikler yanında aynı zamanda davranış olarak da geliştirmesi gerektiğini düşünüyorum. Der sırasında çocukların ilgisini çekerek anlatmalı, gündemi takip etmeli, çünkü çocuklar hayattan örnekler olduğunda konuyu daha çok anlarlar. Öğretmen kendini hem mesleki anlamda hem de genel kültür anlamında geliştirmelidir (K13).

Öğretmenlik mesleğinde gelişim deyince normal kişisel gelişim anlıyorum. Yani hem öğretmenlik mesleği ile alakalı öğrencileri tanıma, öğrencilere bilgileri daha güzel öğretebilme, onlarla daha iyi iletişim kurabilme, onların sorunlarını tanımak. Diğeri de mesleki olarak branşımda bilgi ve beceri olarak kendimi geliştirme anlıyorum (K15).

Öğretmenlerin mesleki eğitimlere katılması gerektiği, alanı ile ilgili düzenlenen sempozyum konferans ve benzeri kültürel çalışmalarını takip etmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Birçok eğitime katılabilir alan bilgisi olarak katılabilir. Eğitim sorunları ile ilgili konferansları katılabilir daha sonra ne yapabilir sempozyumlar olabilir. Yayınları takip edebilir. Bu tarz şeyleri katılabilir ama çok var yayın var bu konuda aynı sınıf yönetimi eğitim bilimleri konusunda birçok iyi yayın var. Üniversite okuduğumuz birçok kitap var Bunları da okuyabilir takip edebilir. Bunlar da etkili olur kesinlikle (K1).

Öğretmenlerin lisansüstü eğitime katılmaları gerektiği ifade edilmiştir. Yüksek lisans eğitiminin öğretmenlerin hem mesleki hem de kişisel gelişimlerine katkı sağlayabileceği belirtilmiştir.

Yüksek lisans yapması etkili olabilir. Bundan eğitim alanında yüksek lisans yapabilir kendi branşında yüksek lisans yapabilir yüksek lisans ufku açacak farklı bir noktaya getirir öğretmeni. Kitap yazan, yazar olan öğretmenlerimiz var. Hani bunların da tabii tecrübeleri şeyleri zaman zaman onları da konferanslarını dinliyoruz. Daha farklı oluyor. Kendi hayat hikâyesini deneyimlerin anlatan öğretmenlerimiz oluyor. Yayınları farklı edebi yönde Yayınları yapanlar oluyor. Faydalı olduğunu öğretmeni geliştirdiği düşünüyorum (K1).

Günümüz bilgi dünyasında mesleki gelişim sağlamanın kolay olduğu, internet siteleri, video konferanslar vb. yollarla mesleki gelişimin kolayca sağlanabileceği açıklanmıştır. Aynı zamanda zümreler arasında bilgi paylaşımının mesleki gelişime katkı sağladığı belirtilmiştir. Mesleki gelişimin kişisel çaba ile gerçekleşebileceği bunun için öğretmenin kendisini geliştirmesi için çaba göstermesi gerektiği okulları istenilen standarda ancak öğretmenin gayretleri ile geliştirilebileceği açıklanmıştır. Mesleki ve kişisel gelişim için sürekli öğrenmeye isteği taşımak araştırmacı olmak ilave neler yapılabileceğini düşünmek sonuçlara varmak gibi özelliklerin bulunması gerektiği belirtilmiştir.

4.1.3.3. Aktif Enerjik ve Duyarlı Olmalı

Görüşme yapılanlardan birisi öğretmeninin performansın yüksek olması gerektiğine vurgu yapmış, okul öncesi öğretmenliğinin sürekli aktifliği gerektiğini belirtmiştir.

Okul öncesi öğretmeninden üst düzey performans bekliyorum. Branşı gereği sürekli aktif olmak zorundadırlar. Bu onların performansının artmasını gerektirir (K4).

Görüşme yapılanlardan birisi öğretmenin atılgan olması gerektiğini belirtmiştir. Öğretmenin kişisel özelliklerinden biri olarak atılganlık sayılmıştır. Görüşme yapılanlardan bir diğeri seminerlere istekli katılmalarının önemine vurgu yapmıştır.

Okul öncesi öğretmenleri atılgan değildir. Öğretmen pasif davranmaz. Öğrencisine bu yönüyle örnek olmalıdır (K2).

Mesleği ile ilgili tüm seminerlere istekli katılmalıdır. Sistem içinde kendisini geliştirecek birçok fırsatlar vardır. Öğretmene düşen bunları takip edip katılmasıdır (K3).

Mesleki yeterlik sahibi olmanın iyi eğitim almaktan geçtiği mesleki eğitimin lisede temel eğitimle başladığı belirtilmiş. Mesleki yeterlik için öğretmenin kendi alanında iyi bir eğitimsel temele sahip olması gerektiği belirtilmiştir.

Diğer alan öğretmenlerinden farklı olarak okul öncesi öğretmeni kendisini lisede gördüğü eğitimle bu branşa hazırlanmalıdır. Küçük yaş grupları ile uğraşmak farklı beceriler gerektirir. Bu da bu alana erken dönemden itibaren hazır olmayı gerektirir (K5).

Pratik olmalı, hızlı çözüm üretme özellikleri öğretmende bulunmalıdır. Öğretmen gün boyu bir çok sorunla karşılaşabilmektedir. Öğrenciler arası anlaşmazlıklar oyuna katılmayan bir öğrenciyi oyuna dâhil etmek gibi sorunları pratik bir şekilde çözmelidir (K8).

Fiziksel aktivite açısından öğretmenin daha fazla hareket etmesi onu yormaktadır (K2).

Görüşme yapılanlardan birisi etkinliklerde öğretmenlerin aktifliği ile farklılaştığını belirtmiştir.

Etkinlik uygularken daha aktif olması yönüyle farklılaşmaktadır. Öğretmen kendisini sürekli yenilemeli ve değerlendirmelerde bulunmalıdır (K7).

Çocuk gelişimini bilmenin yanında diksiyon ve hitabetlerinin de gelişmiş olması gerektiğini belirtmektedirler. Mesleki yeterlik için öğretmenin kendi alanında iyi bir eğitimsel temele sahip olması gerektiği belirtilmiştir. Mesleki yetkinlikte öğretmenin kendisini değerlendirmesinin önemli olduğunu belirtmiştir.

4.1.3.4. Bedensel ve Ruhsal Yönden Sağlıklı Olmak

Öğretmen okuyarak hazırlanarak maddi manevi her anlam kendini hazırlayıp okula gelmesi gerektiği, çok iyi dinlenmesi, iyi uyuması, iyi beslenmesi gibi fiziki ihtiyaçlarını karşılaması gerektirdiği, iyi araştırmış, çağın gereklerine uygun şekilde donanmış bir şekilde derse girmesinin verimliliğini artıracığı belirtilmiştir.

Öğretmen okuyarak hazırlanarak maddi manevi her anlamda söylüyorum, hazırlıklı gelerek çok iyi dinlenmiş, iyi uyumuş, iyi beslenmiş, iyi araştırmış, çağın gereklerine uygun şekilde donanmış bir şekilde derse girdiğinde günü kaçırmadan anı yakaladığında profesyonelliği yakalayacağımı düşünüyorum (K10).

Öğretmenin önemli yeterliklerinden birinin bedensel ve ruhsal yönden sağlıklı olmak olduğu öğretmenin yüksek motivasyona sahip olması onun veriminde gerekli olduğu vurgulanmıştır.

Öncelikli olarak öğretmenin sağlıklı olması önemlidir. Motivasyonunu kaybetmemesi gerekir. Motivasyonunu kaybetmediği anda mesleğinin bilincinde farkındalığında oluşunu koruduğu müddetçe her türdeki araştırma geliştirmeye açık halde olacaktır. Her türlü bilgi, belge onun için veri olacaktır K(10).

Özellikle öğretmenin sınıfta öğrencilerle olan ilişkisinde öğretmenin kendi ailevi dünyasını ya da dışarıdaki bütün duygularını bir tarafa bırakması okulunda tam bir sağlık halini yansıtması önemlidir (K15).

4.1.3.5. Kalabalık Sınıflarda Sınıf Yönetimini Sağlamak

Görüşme yapılanlardan birisi sınıf ortamının ve öğrenci sayısının belli bir sayıyı aşmaması gerektiğini belirtmiştir. Öğrenci sayısının çok olması özel ilgi gösterilmesi gereken anasınıflarındaki eğitim öğretimin niteliğini ve öğrenci güvenliğini aksatacak bir durum olarak düşünülmüştür.

Öğrenci sayısının fazlalığı eğitim ortamının fiziksel imkânları zorlamanın yanında öğrenci güvenliğini de olumsuz etkileyebilecek bir unsurdur (K18).

Sınıf mevcudu çalışma süresi öğretmeni çok yormaktadır. Ayrıca bu bir güvenlik zafiyeti oluşturabilmektedir (K3).

Görüşme yapılanlardan birisi sınıfta öğrencilerin fazla olduğunu bunun öğretmeni çok yordüğünü belirtmiştir.

4.1.3.6. Farklı Sosyo Ekonomik Düzeydeki Okullarda Çalışabilmek

Görüşme yapılanlardan birisi anaokulunun ilkokulla birleştirilmemesi gerektiğini belirtmiştir. Bağımsız anaokulların yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Ancak okulların farklı imkânlara sahip olsa da öğretmen bu imkânı en verimli şekilde kullanması gerektiği vurgulanmıştır.

Fiziksel şartlar düzenlenmelidir. Birçok okul ve sınıfın şartları istenilen düzeyde değildir. Ancak öğretmen okulun mevcut imkânını en verimli şekilde kullanabilir (K19).

İlköğretimden bağımsız olmalıdır. Bağımsız anaokulları yaygınlaştırılmalıdır. Okulların daha iyi bir imkâna kavuşması için bu gereklidir (K13).

Anaokulları zorunlu olmalıdır. Okul öncesi eğitim çok önemlidir. Bunun yaygınlaşması için yasal tedbirler alınmalı ve zorunlu hale getirilmelidir. Farklı ekonomik koşullara sahip veliler çocuklarını okula göndermesi için teşvik edilmelidir (K19).

4.1.3.7. Tenefüsüz Çalışabilme Zorunluluğu

Görüşme yapılanlardan birisi aralıksız iş temposu olduğunu belirtmiştir. Bir diğeri fiziksel aktivite açısından öğretmenin daha fazla yorulduğunu belirtmiştir.

Aralıksız çalışma yoğun iş temposu okul öncesi öğretmenlerinin başlıca sorunudur. Teneffüs uygulaması yoktur. Bu da öğretmenin çok fazla yorulmasına yol açmaktadır (K11).

Okul öncesi öğretmenlik mesleğinin diğer alanlardan farklı olarak ders saati dışında da çalışmayı gerektirdiği belirtilmiştir. Öğrenci ile ders saatleri dışında da konuşmak ilgilenmek gerektiğine vurgu yapılmıştır.

Okul öncesi öğretmenlik mesleğinde profesyonellik anlamında keskin çizgiler olduğuna inanmıyorum. Bu alan dışından herhangi bir meslekte mesai saatleri dışından çalışmak zorunda değilsinizdir ancak okul öncesi farklıdır. Teneffüs uygulaması yoktur. Yemekler beraber yenmektedir. Bir öğrenci öğretmeniyle okul içinde sürekli beraberdir (K9).

Görüşme yapılanlardan birisi çalışmanın yarım gün olması gerektiğini belirtmiştir. Görüşme yapılanlardan birisi teneffüsün olmamasının zor ve yıpratıcı olduğunu belirtmiştir. Görüşme yapılanlardan birisi çalışma saatlerin yarım günden fazla olması gerektiğini belirtmiştir.

Teneffüs yok ders saati daha uzun bazen gün boyu çalışılmak zorunda olunması yönüyle farklılıklar söz konusudur (K2).

Yaş grubuna göre fazla öğrenci olması problemlere yol açabilmektedir (K3).

Teneffüs olmaması çalışma saatlerinin sürekliliği öğretmeni yoran bir durumdur (K4).

Okul öncesi öğretmenin mola vermesi söz konusu değildir. Sürekli çalışmak zorundadır. Öğrenciyi teslim edene kadar. Öğrenciyi teslim ettikten sonra da yarınki kullanacağı materyalleri hazırlamak için çalışmaya devam eder (K19).

Görüşme yapılanlardan birisi teneffüsün olmadığını ve bununda öğretmeni yordüğünü belirtmiştir.

Bu ana temadan sonuç olarak görüşme yapılan okul yöneticileri ve öğretmenler okul öncesi öğretmenlerinin çalışmalarında planlı olması gerektiği, etkinlikleri öğrencinin yaşına ve gelişimine uygun olacak şekilde düzenlemesi gerektiğini belirtmiş velilerle sağlıklı iletişim kurmalarının önemine vurgu yapılmıştır. Görüşme yapılanlardan birisi öğretmenin mesleki becerileri arasında oyunla öğretimi bilmesi gerektiği, müfredata vurgu yapılmış kaliteli bir eğitim için hangi yaş grubuna hangi eğitimlerin verilmesi gerektiğinin müfredatla daha kapsamlı şekilde belirlenmesinin gerektiğini aktarılmıştır. Öğretmenlerin müfredatı takip edip daha nitelikli bir eğitim verme sorumluluğunun bulunduğunu, öğretmen performansının artması gerektiği belirtmiş güvenliğin önemine vurgu yapılmıştır. Ders planlarının hazırlanması etkinliklerin çocukların yaş ve gelişimlerine uygun olarak düzenlenmesi, okula erken gelerek öğrencilerle ilgilenmesi, velilerle sağlıklı iletişim kurup öğrenci gelişimlerini paylaşması gerektiğini belirtmişlerdir. Çocuklarla birlikte oyun oynaması onları sevmesi ve kendini sevdirmesi gerektiğini ifade edilmiştir. Öğretmenin kendisini geliştirmesi için planlama yapması gerektiği bundan sonra uygulama ve değerlendirme yaparak kendisini mesleki açıdan geliştirebileceği vurgusu yapılmıştır. Öğretmenin gelişimini sağlamasının yolları arasında tecrübeleri, bilgi birikimi, kendini geliştirmesi için okuması ve farklı yöntem ve tekniklere açık olması olarak ifade edilmiştir. Sınıf yönetimine ilişkin öğretmenin becerilerini geliştirmesi gerektiğini sınıf içi kurallara öğrencinin uymasını teşvik etmesi gerektiğini belirtmiştir. Özellikle veli ile ilişkilerde belli sınırlar olması gerektiğini aktarılmıştır. Öğretmenlerin sınıf yönetim becerisine sahip olması gerektiği, okuyarak hazırlanarak maddi manevi her anlamda kendini hazırlayıp okula gelmesi gerektiği, çok iyi dinlenmesi, iyi uyuması, iyi beslenmesi gibi fiziki ihtiyaçlarını karşılaması gerektirdiği, çağın gereklerine uygun şekilde donanmış bir şekilde derse girmesinin verimliliğini artıracığı belirtilmiştir.

4.2. Okul öncesi Öğretmenin Sorumlulukları

Okul öncesi öğretmenlerinin görevleri yönetmeliklerle belirlenmiş olsa da görevin özelliği gereği yönetmeliklerde belirtilmeyen öğrencileri ile ilgili birçok sorumluluğu üstlenmektedirler. Birlikte çalışılan okul yöneticisi ve öğretmenlerin beklentileri

farklılaşabilmektedir. Okul öncesi Öğretmenin Sorumlulukları ana teması bağlamında 4 alt tema oluşturulmuştur.

Tablo 4.3: Okul öncesi Öğretmenin Sorumlulukları ve Alt Temaları

Ana Tema 2: Okul öncesi Öğretmenin Sorumlulukları	
Alt Temalar	Kodlar
Öğretmenlere Yönelik Sorumlulukları	Okul kültürüne uyum sağlama Ortak materyalleri etkin kullanmak Zümre işbirliğine önem verme Öğretmenlerin eleştirel bakışları
Velilere Yönelik Sorumlulukları	Ev ziyaretleri Olumlu olumsuz durumları paylaşmak
Okul Yönetimine İlişkin Sorumluluklar	Verilen görevleri yerine getirmek Mesai saatlerine uymak Problem durumlarında okul yönetimine bildirmek Gereksiz izin almamak Okul içinde belirli gün ve haftalar ile ilgili faaliyet hazırlamak
Öğrencilere İlişkin Sorumluluklar	Sınıfı amaca uygun düzenlemek Çocukların Güvenliğine dikkat etmek Öğrencileri koordine edebilmesi Aile katılımını sağlamak Çocukların gelişimini izlemek Öz bakım becerilerini geliştirmek

4.2.1. Öğretmenlere Yönelik Sorumlulukları

Öğretmenlere yönelik sorumlulukları bağlamında, okul kültürüne uyum sağlama, ortak materyalleri etkin kullanmak, zümre işbirliğine önem verme, öğretmenlerin eleştirel bakışları şeklinde 4 kod oluşturulmuştur. Bu kapsamda okul yöneticileri okul öncesi öğretmenlerine ilişkin beklentilerini aşağıdaki şekilde ifade etmişlerdir.

4.2.1.1. Okul Kültürüne Uyum Sağlama

Çalışılan okulların farklı kültürel yapısının olduğu bu kültüre okul yönetiminin, bulunduğu çevrenin, çalışan öğretmenlerin ve velilerin etkilerinin bulunduğu öğretmenin mevcut bu kültürü iyi okuması ve uyum sağlaması gerektiği belirtilmiştir.

Öğretmenin veli ile olan ilişkilerinde okulun genel eğitim politikasını ve kültürünü dikkate alması önemlidir (K10).

Her okulun bir kültürü vardır. Öğretmen bu kültürden etkilenir ve etki eder. Okulun amaçlarına ulaşması için öğretmenin okul kültürüne uyum sağlaması önemlidir. Öğretmen okul kültürüne uyum sağladığında çevreyi kabullenecek davranışlarını ve beklentilerini bu çevrenin özelliklerine göre oluşturacaktır (K13).

4.2.1.2. Ortak Materyalleri Etkin Kullanmak

Öğretmenlerin okulda ortak kullanılan materyalleri etkin kullanması beklendiği bunların belli bir düzen içinde kullanılması ve yararlanması gerektiği belirtilmiştir.

Okulda ortak kullanılan eğitim araçları ve ders materyalleri bulunmaktadır. Öğretmenlerin bunları etkin ve verimli kullanması gereklidir. Bazı öğretmenler bu materyalleri kullanmazken bazılarının ise bu materyalleri aktif kullanıyor (K3).

Ortak ders araçlarının okul öncesi öğretmenin dikkatli ve verimli kullanması gerekir (K5).

Görüşme yapılanlardan birisi etkinliğe önceden hazırlanılması gerektiğini materyallerin kullanımında okulda belirlenen plana uyması gerektiği belirtilmiştir

Ders öncesi etkinlikleri öğretmenlerin hazırlaması gerekmektedir. Öğretmen erken hazırlığını yaparsa daha verimli bir eğitim ortamı oluşacaktır. Ortak materyaller için plana uymak gereklidir (K5).

4.2.1.3. Zümre İşbirliğine Önem Verme

Görüşme yapılanlardan biri öğretmenin özelliklerinden biri olarak saydığı işbirliği yapabilme becerisinin tüm branşlar için gerekli olduğunu ancak okul öncesi öğretmenin işbirliğinin daha önemli olduğunu belirtmiştir

Öğretmenin temel özelliklerinden biri ekip çalışması yapabilmesidir. Tüm branşlar için bu geçerlidir. Öğretmen hem öğrenci grupları ile hem ekip arkadaşlarıyla hem de ailelerle işbirliği içinde çalışmalıdır. Okul öncesi öğretmenin işbirliği yapması daha önemlidir (K6).

Mesleki gelişimin basamaklarından birinin işbirliği olduğu öğretmenin branşıyla ilişkili olarak gelişimleri takip etmesi gerektiği belirtilmiştir.

Kendi alanıyla ilgili bütün yayınları takip etmelidir. Mesleğiyle ilgili bütün toplantılara elimden geldiği kadar katılmalı (K14).

Öğretmenlerin mesleğini geliştirmesi için meslektaş dayanışmasından yararlanması gerektiği, zümre öğretmenler kurulu önemsemesi gerektiği, okul yönetimleriyle iyi iletişim kurması gerektiği ve bölgesinde bulunan okul ve kurumlarla iletişimini sıkı tutması ve etkinliklere katılması gerektirdiği belirtilmiştir.

Bir kere zümre işini çok iyi yapması gerekiyor. Ona inanıyorum. Kendi gelişimini tamamlaması gerekir. Okul idaresiyle çok iyi iletişim kurması gerekir. Bu iş için eğitim alması gerekir. Yine ilçe bazında eğitim bölgelerinde yakın çevredeki okullarla işbirliğini iyi takip etmesi gerekiyor (K20).

İş birliğinin çok önemli olduğu, okula yeni atanan bir öğretmene ona danışman gibi bir öğretmen görevlendirilmesi gerektiği, bu sayede tecrübeli öğretmen ile yeni atanmış öğretmen arasında olumlu bir yönde iletişim olabileceği, tecrübeli olan öğretmen deneyimlerini daha rahat tecrübesiz öğretmene aktarma fırsatı bulabileceği belirtilmiştir.

İş birliğinin çok önemli olduğunu düşünüyorum. Bir öğretmen okula yeni atandığında ona danışman gibi bir öğretmen görevlendirilebilir. Bu sayede tecrübeli öğretmen ile yeni atanmış öğretmen arasında olumlu bir yönde iletişim olabilir. Tecrübeli olan öğretmen deneyimlerini daha rahat tecrübesiz öğretmene aktarma fırsatı bulabilir (K18).

Öğretmenlerin mesleki dayanışma ve iletişimle birbirlerinden çok şey öğrenebilecekleri vurgusu yapılmış okulda kurulacak sağlıklı iletişimin kişisel ve mesleki gelişimi sağlayıcı bir araç olduğu belirtilmiştir. Görüşme yapılanlardan biri öğretmenin özelliklerinden biri olarak saydığı işbirliği yapabilme becerisinin tüm branşlar için gerekli olduğunu belirtmiştir. Mesleki gelişimin basamaklarından birinin işbirliği olduğu öğretmenin branşıyla ilişkili olarak gelişimleri takip etmesi gerektiği belirtilmiştir. Öğretmenlerin mesleğini geliştirmesi için meslektaş dayanışmasından yararlanması gerektiği, zümre öğretmenler kurulu önemsemesi gerektiği, okul yönetimleriyle iyi iletişim kurması gerektiği ve bölgesinde bulunan okul ve kurumlarla iletişimini sıkı tutması ve etkinliklere katılması gerektirdiği belirtilmiştir. İş birliğinin çok önemli olduğu, okula yeni atanan bir öğretmene ona danışman gibi bir öğretmen görevlendirilmesi gerektiği, bu sayede tecrübeli öğretmen ile yeni atanmış öğretmen arasında olumlu bir yönde iletişim olabileceği, tecrübeli olan öğretmen deneyimlerini daha rahat tecrübesiz öğretmene aktarma fırsatı bulabileceği belirtilmiştir.

4.2.1.4. Öğretmenlerin Eleştirel Bakışları

Görüşme yapılanlardan birisi evrensel eğitim ve öğretim ilkelerine uygun bir şekilde eğitim verilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Evrensel eğitim ilkelerine uygun eğitim ve öğretim verebilecek yeterlikte olmalıdır. Öğretmen günceli takip etmenin yanında evrensel değerler başta olmak üzere çağdaş norm ve ilkeleri de bilmeli ve aktarmalıdır (K5).

Görüşme yapılanlardan bir diğeri öğretmenlerin bakıcı olarak görülmesinin doğru olmadığını fakat sanki çocuk bakıcısıymış gibi değerlendirildiğini belirtmiştir.

Bakıcı olarak görülmesi \ dersine müdahale edilmesi mesleğin zorlukları arasındadır. Özellikle okul öncesi alanı öğretmenini sanki bir çocuk bakıcısıymış gibi değerlendirilebilmektedir (K2).

Görüşme yapılan kişiler okul öncesi öğretmenlerinin çocuk bakıcısı olarak görüldüğünü ifade etmişlerdir. Bakıcı izleniminin kaldırılmasını istediklerini belirtmiştir.

Diğer insanlar tarafından çocuk bakıcısı olarak görülmekte olumsuz bir eleştiri (K1).

Daha fazla saygı bekliyoruz bakıcı izleniminin tamamen yok olmasını istiyoruz (K7).

Benim için olumlu bir eleştiri ise bir çocuğun hayatın da ki ilk öğretmen olmak ve onu yetiştirmek (K16).

Fazla ilgi ve alaka beklentisi vardır. Öğretmenin her çocuğa ayrı ayrı özen göstermesi istenmektedir (K5).

Görüşme yapılanlardan bazıları bu alana yeterince değer verilmediğini öğretmene yeterli saygı gösterilmediğini ifade etmiştir.

Okul öncesi öğretmenleri okullarda ikinci sınıf olarak değerlendirilmektedir (K19).

Dışardan bu alan çok ilgi görse de yeterince saygı duyulduğunu düşünmüyorum (K18).

Okul öncesi öğretmenlerinin bazılarının mesleğini sevmedikleri görüşme yapılan kişilerce ifade edilmiştir. Bir diğeri öğretmenin siyasi düşüncelerini derse aktarmamasını ifade etmiştir.

Bazı okul öncesi öğretmenler mesleğini sevmeden yaptıkları için çocuklarla iletişimleri kötü oluyor (K1).

Diğer bir sorunda öğretmenlerin siyasi düşüncelerini okul öncesindeki küçük çocuklara aktarmaya çalışması bir problem olarak ortaya çıkmaktadır (K14).

Görüşme yapılanlardan birisi en çok tercih edilen mesleğin okul öncesi öğretmenlik olduğunu belirtmiştir. Kolay iş bulunabilmesi ve ödemelerin iyi olması bunda teşvik edici bir unsur olarak sayılmıştır.

En çok tercih edilen meslek olması söz konusudur. Devlet memurları sınavında daha düşük puanla atanabilmesi ve ödemelerin iyi olması bu alana yönelmeyi teşvik etmektedir (K15).

4.2.2. Velilere Yönelik Sorumlulukları

Velilere yönelik sorumlulukları alt teması bağlamında, ev ziyaretleri, olumlu olumsuz durumları paylaşmak şeklinde 2 kod oluşturulmuştur.

4.2.2.1. Ev ziyaretleri

Okul yönetimlerinin öğretmenlere maddi manevi her türlü desteği sağlayabileceği, uygun çalışma ortamı yaratabileceği ve daha iyi fırsatlar sunabileceği belirtilmiştir.

Öğretmenlere gerekli olan desteği vermeli. Öğretmenlere gerekli olan zamanı yaratmalı. Gerekliğinde izin vermeli. Benim çalışmış olduğum okul bize her türlü desteği sağladı. Diğer okullarında bu desteği vermesi gerektiğini düşünüyorum.(K2).

Görüşme yapılan öğretmenler ev ziyaretlerinin artması gerektiğini, sosyal durumunu gözlemlemesi gerektiği, belirtmiştir Görüşme yapılanlardan birisi aileyi yakından tanımması gerektiğini belirtmiştir.

Aileyi daha yakından tanıma gereği vardır. Bu sebeple öğretmen veli ziyaretleri yapılmalıdır (K4).

Çocuğun sosyal ortamı gözlemlene bilmesi (K6).

Veli ziyaretleri yapma gibi sorumlulukları vardır. Bu yönüyle diğer branş öğretmenlerin farklılaşmaktadır (K3).

4.2.2.2. Olumlu Olumsuz Durumları Paylaşmak

Okul öncesi öğretmenleri veliler sürekli iletişim kurmak durumundadırlar. Öğrencilerin yaşlarının küçük olması onların gelişimini sürekli olarak takip etmeyi gerektirir. Öz

bakım becerilerinden temel yaşam becerilerine kadar öğrencilerin eğitimiyle ilgilenme sorumluluğu öğretmene yüklenmiştir. Bu kapsamda öğretmenlerin çocuklar ile ilgilenmesini belediklerini öğrenciler arasında ayırım yapmamasını ve adil davranmasını istemişlerdir.

Öğretmenimin çocuğumla ilgilenilmesini istiyorum. Diyen birçok veliye rastlanmaktadır. Öğretmenin ilgisini zaman zaman yetersiz bulmaktadırlar (K11).

Adaletli olmasını istiyorum. Okul öncesi öğretmenleri çocuklar arasında ayırım yapmamalıdır. Örneğin sınıfta resim çekildiğinde veya sıra olduğunda her çocuğa aynı özeni göstermelidir (K12).

Çocuğun her türlü ihtiyacıyla ilgilenilmesi gerekmektedir. Küçük çocuk oldukları için temel ihtiyaçlarını karşılayamamaktadırlar. Bazen lavabo ihtiyacını bazen su, bazen beslenme ihtiyacını karşılayamazlar Öğretmen her ihtiyaca cevap vermelidir (K8).

Yakından ilgilenilmesi gerekir. Çocukların duygularının farkında olmalıdır. Çocukların bir kısmı gerçekten çok duygusaldır. Öğretmen bu duyguların farkında olmalıdır (K10).

Görüşme yapılanlardan birisi okul öncesi öğretmenin velilerle ilişkilerini sağlıklı tutması gerektiği ve karşılıklı işbirliğine özen göstermesi gerektiğini belirtmiştir. Bir olay olduğunda veliye haber vermesi gerektiği, her şeyi zamanında yapmanın önemli olduğu vurgulanmıştır.

Gerekli olan zamanlarda daha fazla hassasiyet gösterilmeli velilerle iletişim kurulmalı olaylar zamanında haber verilmeli çocukların gelişimleri paylaşılmalıdır (K7).

Okul öncesi öğretmenlerinin öğrenciler arasında adaleti gözetmesi herkese aynı özene göstererek adil davranması gerektiği belirtilmiştir.

Eşit davranmak belki her öğretmende bulunması gereken özelliştir. Okul öncesinde adalet notlarla ilişkili değildir. Öğrencilere eşit sevgi ve özen göstermektir (K15).

Okul öncesi öğretmenlerinin öğrenciler arasında adaleti gözetmesi herkese aynı özene göstererek adil davranması gerektiği belirtilmiştir. Görüşme yapılanlardan birisi okul öncesi öğretmenin velilerle ilişkilerini sağlıklı tutması gerektiği ve karşılıklı işbirliğine özen göstermesi gerektiğini belirtmiştir.

4.2.3. Okul Yönetimine İlişkin Sorumluluklar

Okul yönetimine ilişkin sorumlulukları alt temasında verilen görevleri yerine getirmek, mesai saatlerine uymak, problem durumlarında okul yönetimine bildirmek, gereksiz izin almamak, okul içinde belirli gün ve haftalar ile ilgili faaliyet hazırlamak şeklinde 5 kod oluşturulmuştur.

4.2.3.1. Verilen Görevleri Yerine Getirmek

Öğretmenlik mesleğinin profesyonelliği gereği öğretmenin kendisini sürekli geliştirmesi gerektirdiği tecrübe ile de mesleki yeterliğin arttığı vurgulanmıştır. Okul yönetiminin zaman zaman işleri paylaştığı ve okul öncesi öğretmenin kendi sorumluluklarını yerine getirmesi gerektiği belirtilmiştir.

Bence profesyonellik kişinin kendini sürekli geliştirmeye ve değişmeye açık tutmasıdır. Öğretmenler öncelikle kendi gelişimlerin sürekli olarak gerçekleştirmelidir. Daha sonra çalıştıkları kuruma göre çalışmalar düzenlemelidir. Ek olarak profesyonelliğin tecrübe ile ilişki olduğunu düşünüyorum. Mesleğe ilk başladığım zamanlarla bugünleri karşılaştırdığım da, arada geçen zamanların mesleğimi nasıl geliştirdiğini görebiliyorum. Zaman zaman okul yönetimi işleri öğretmenler arasında paylaşılır. Öğretmen bu sorumluluğu yerine getirmelidir (K19).

Profesyonelliğin çok geniş bir kavram olduğunu düşünüyorum. Özellikle öğretmenlerin her alanda profesyonel olması gerektiğini düşünüyorum.

Öğretmenler değişen ve gelişen dünyaya adapte olması gerekiyor. Öğretmenin görevlerindeki hassasiyeti mesleğe verdiği önemle ilişkilidir. Öğretmenin kendisine verilen görevleri yapması beklenir (K20).

4.2.3.2. Mesai Saatlerine Uymak

Okul öncesi öğretmenin işleri zamanında yapması çok önemli olduğu derse zamanında girmesi gerektiği zamanında derse girmenin okul öncesi öğrencisinin güvenliği açısından önemli olduğu belirtilmiştir.

Derse zamanında girmek öğrencileri gözetmek öğretmenlerin temel özelliklerindedir. Okul öncesi öğretmenleri zamana dikkat etmek durumundadır. Zamanında derse giren öğretmen öğrencileri koruyup gözetebilir (K6).

Okul öncesi öğretmenin derse zamanında gelmesi gerekmektedir. Öğrencilerin ailelerinin birçoğu çalıştığından işe gitmeden önce çocuklarını okula erkenden bırakmaktadırlar. Öğretmenin erkenden okulda bulunması gerekmektedir. Okul öncesi öğretmeni diğer öğretmenlere göre daha erken okula gelmek durumundadır. Öğrenci güvenliği için bu zorunluluktur (K7).

Okul yöneticileri okul öncesi öğretmenin birçok sorumluluğu bulunduğunu belirtmiştir. Ders planlarının hazırlanması etkinliklerin çocukların yaş ve gelişimlerine uygun olarak düzenlenmesi, okula erken gelerek öğrencilerle ilgilenmesi, velilerle sağlıklı iletişim kurup öğrenci gelişimlerini paylaşması gerektiğini belirtmişlerdir. Bir diğer okul yöneticisi ise derslerde aktif olması çocuklarla birlikte oyun oynaması onları sevmesi ve kendini sevdirmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Derse zamanında giren bir okul öncesi öğretmeni derslerde aktif olması beklenir. Çocuklarla yakından ilgilenmelidir. Çocukları sevmelidir ve kendisini sevdirmelidir (K10).

4.2.3.3. Problem Durumlarında Okul Yönetimine Bildirmek

Görüşme yapılan kişiler öğretmenlerin sorumluluklarının fazla olduğunu yaşanabilecek olumsuz durumları okul yönetimi ile paylaşması gerektiği belirtilmiştir.

Sorumluluğunun daha fazla olması söz konusudur. Küçük çocuklar daha fazla sorumluluk demektir. Okul öncesi öğretmenliği diğer branşlardan sorumlulukların fazlalığı ile ayrılmaktadır. Yaşanan problemleri durumları okul yönetimi ile paylaşmalıdır (K12).

Çok fazla sorumluluk olması öğretmeni zorlayan bir durumdur. Küçük çocukların güvenliği başı başına bir sorundur. Veliye teslim edene kadar çocuğun tüm gözetimi öğretmene aittir (K4).

Görüşme yapılanlardan birisi okul öncesi öğretmenin okul yönetimi ile ilişkilerini sağlıklı tutması gerektiği ve karşılıklı işbirliğine özen göstermesi gerektiğini belirtmiştir.

Gerekli olan zamanlarda daha fazla hassasiyet gösterilmeli olaylar zamanında okul yönetimine haber verilmelidir (K7).

4.2.3.4. Gereksiz İzin Almamak

Görüşme yapılan öğretmenlerden biri öğretmenin düzenli olarak görevine gelmesi gerektiği okul öncesi öğretmenin gereksiz izin alması eğitim öğretimin verimliliği için gerekli olduğu belirtilmiştir.

Bazı öğretmenler sık sık rapor alabilmektedir. Öğretmenin rapor alması eğitim öğretimin devam edemeyeceği anlamına gelmektedir. Bu açıdan öğretmenin okula devamı çok önemlidir (K14).

4.2.3.5. Okul İçinde Belirli Gün ve Haftalar İle İlgili Faaliyet Hazırlamak

Öğretmenin önemli yeterliklerinden birinin motivasyona sahip olmak olduğu belirtilmiş motivasyonun öğretmenin kişisel gelişiminde ve veriminde gerekli olduğu

vurgulanmıştır. Okullarda işlenen belirli gün ve haftalara ilişkin faaliyetler gönüllülükle yapılması gereken faaliyetler olduğu öğretmenin bu faaliyetlere ilişkin motivasyonlarının bulunması gerektiği ifade edilmiştir.

Öğretmenlerin belirli gün ve haftaları ve ilgili faaliyetleri yerine getirmesi için istekli olması beklenir. Öncelikli olarak benim en büyük düşüncem motivasyonunu kaybetmemesi. Motivasyonunu kaybetmediği anda mesleğinin bilincinde farkındalığında oluşunu koruduğu müddetçe her türdeki araştırma geliştirmeye açık halde olacaktır. Her türlü bilgi, belge onun için veri olacaktır. Öğretmen bu faaliyetleri istekli yaparsa faaliyetler amacına ulaşabilir (K10).

4.2.4. Öğrencilere İlişkin Sorumluluklar

Öğrencilere ilişkin sorumluluklar alt teması bağlamında sınıfı amaca uygun düzenlemek, çocukların güvenliğine dikkat etmek, öğrencileri koordine edebilmesi, aile katılımını sağlamak, çocukların gelişimini izlemek, özbakım becerilerini geliştirmek şeklinde 6 kod oluşturulmuştur.

4.2.4.1. Sınıfı Amaca Uygun Düzenlemek

Öğretmenin önemli unsurlardan birinin bildiklerini öğrenciye uygun şekilde aktarmak olduğunu vurgulamıştır.

Şu da olabilir; bazı toplantılara gidiyorsunuz. Bir sınava gittiğinizde bile başka bir okulun öğretmeni denk geliyor. Onunla sohbet ederken bile. Bu bile kendini geliştirebilir. Sınava gidiyorsunuz. İllaki vakit oluyor. Sohbet ediyorsunuz. Farklı bir branş olsa dahi o okulundan bir şeyler anlatıyor. Okulda, sınıfta uyguladıkları değişik bir uygulama bile sizde bir ışık yandırabiliyor. O bile katkı sağlayabiliyor (K15).

Görüşme yapılanlardan birisi etkinliklerin özenle hazırlanmadığı ve çeşitliliğinin sınırlı olduğunu ifade etmişlerdir.

Etkinliklerde çeşitliliği sağlayamıyorlar. Hâlbuki çok farklı etkinlik yapılabilir. Sadece kalemle yapılan etkinlikler bir süre sonra sadece tekrardan ibaret oluyor. Öğrencinin okuldan sıkılmasını ayol açıyor (K11).

Görüşme yapılanlardan kişiler öğretmenin yeni öğretim tarzlarını öğrenmesi gerektiğini belirtmiştir. Öğretim faaliyetlerinde farklı öğretim yöntem ve tekniklerin kullanılması gerektiği vurgulanmıştır. Görüşme yapılanlardan birisi her açıdan kendisini geliştirmesi gerektiğini belirtmiştir. Bir diğeri yeniliğe açık olması gerektiğini belirtmiştir. Öğretmenin kendini geliştirmek için kurslara katılması gerektiği belirtilmiştir.

Öğretmen güncel öğretim yöntem ve teknikleri takip etmeli kendi kişisel gelişimini gerçekleştirerek eğitim faaliyetlerini bu özelliklerini yansıtmalıdır (K4).

Her yönde kendini geliştirmelidir. Öğretmen çok yönlü olmak zorundadır. Sadece alanında uzman değil öğretmenlikle ilgili bilmesi gereken çok alanda kendisini geliştirmesi beklenir (K5).

Kendini geliştirmeli ve yeniliğe açık olmalıdır. Öğretmenin kendisini geliştirmesi yeniliği takip etmesi ile yakından ilgilidir (K7).

Kendini geliştirmesi için geliştirme kurslarına katılmalıdır. Okul öncesi öğretmenleri bir çok farklı etkinlikler yapmaktadırlar. Sanat faaliyetlerine ilişkim öğretmen kendini geliştirirse öğrencisinin ilgisini daha çok çekebilir. Öğrencilerin farklı yönlerden gelişmesini ağılayabilir (K8).

Okul öncesi öğretmenlerinin küçük çocuklarla nasıl iletişim kuracağını bilmesi gerektiği belirtilmiştir. Sınıfı amaca uygun düzenlemesi gerektiği aktarılmıştır. Görüşmeler sonucunda çocuklara seviyesine göre eğitim verilmesi gerektiği belirtmiştir. Okul öncesi çocuklarının yaş ve gelişim özelliklerine göre etkinliklerin planlanması ve öğretmenin öğretim becerilerine sahip olması gerektiği vurgulanmıştır. Görüşme yapılanlardan birisi uygun yöntem ve tekniklerin seçilmesinin önemine vurgu yapmış öğretmenin bu tekniklere uygun öğretim materyalleri geliştirmesi gerektiği belirtilmiştir. Evrensel eğitim ve öğretim ilkelerine uygun bir şekilde eğitim verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Çocukların bireysel özelliklerine göre eğitim verilmesi gerektiğini okul öncesi öğretmenin çocukların bireysel özelliklerine göre öğretim yöntemini uygulaması gerektiği belirtmiştir.

4.2.4.2. Çocukların Güvenliğine Dikkat Etmek

Okul öncesi öğretmeninin en önemli sorumluluğunun çocukların güvenliklerine dikkat etmesi gerektiği belirtilmiştir. Öğrencilerin bu dönemde çok hareketli olduğu ve sık sık kaza yaptıkları ifade edilmiştir.

Güvenlik sağlanması gerekmektedir. Okul öncesi çocukları genelde dikkatsiz olurlar. Sık sık düşmekte, kaza yapmaktadır. Bu sebeple öğretmen güvenliğe dikkat etmelidir (K5).

Görüşme yapılanlardan birisi güvenliğin sağlanması gerektiğini belirtmiştir. Okul öncesi öğretmenlerinin çalıştıkları gruba özgü olan hassasiyetlerinin bulunduğu dış risklere karşı korunması gerektiği, kazalara karşı korunması gerektiği hususları belirtilmiş okul öncesi öğretmenlerinin bu konuda çok ciddi sorumluluklar taşıdığı belirtilmiştir.

Güvenlik zafiyeti yaşanmaması için okul öncesi öğretmenleri çok dikkatli olmalıdırlar. Küçük çocuklar çok dikkatsiz olabilmektedir. Birbirleriyle çarpışabilmekte, lavabolarda tehlike yaşayabilmekte, okul giriş çıkışlarında güvenlik riski ile karşılaşabilmektedir (K3).

Güvenlik sıkıntısı okullarda yaşanmasa da bu bir risk unsurudur. Okul öncesine özgü kaza risklerinin göze alınması gerekmektedir. Gerçi ne kadar dikkat edilirse edilsin kazalar muhakkak olacaktır. Amaç oluşacak kazaları en aza indirmektir (K14).

Görüşme yapılanlardan birisi okulun güvenli olması gerektiğini belirtmiş güvenliğin sağlanmasında öğretmenin bakıcılık rolüne vurgu yapmıştır.

Güvenli olmalıdır. Bazı öğrenciler çok hareketlidirler. Bunların başına bir şey gelmemesi veya birilerine zarar vermemesi için onları gözetmeli destek olmalıdır (K8).

Görüşme sonucunda güvenliğin korunması vurgusu yapılmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin çalıştıkları gruba özgü olan hassasiyetlerinin bulunduğu dış risklere

karşı korunması gerektiği, kazalara karşı korunması gerektiği hususları belirtilmiş okul öncesi öğretmenlerinin bu konuda çok ciddi sorumluluklar taşıdığı belirtilmiştir.

4.2.4.3. Öğrencileri Koordine Edebilmesi

Bir diğer kişi okul öncesi eğitimin önemine vurgu yapmış öğretmenin çocuklara iyi eğitim vermesini istemiştir. Öğretmenlerin öğrencilerin koordinasyonu sağlamasının önemli olduğu aktarılmıştır.

Çocuklarının iyi bir eğitim alması çok önemlidir. Küçük yaşlarda verilen eğitim çocukların hızlı öğrenmesini teşvik edecek gelişimlerine katkı sağlayacaktır. Öğretmenin öğrenci koordinasyonunu sağlaması çok önemlidir (K4).

Mesleki özellikler arasında öğretmenin öğrenciye sürekli olarak yararlı dokunuşlar yapması gerektiği ve bunun içinde öğretmenin kendisini yenilemeye çalışması gerektirdiği belirtilmiştir.

Öğrencinin üzerinde farklı dokunuşlar, hayatına daha çok dokunabileyim. Bunları yaparsa çocuk daha iyi gelişir gibi öğretmen bu konuda kendini geliştirmelidir. Öğrenciyi nasıl motive edeceği etkinliklere katacağı ve nasıl koordine edeceği becerisine sahip olmalıdır (K10).

4.2.4.4. Aile Katılımını Sağlamak

Okul öncesi öğretmenlerin velilerle işbirliği içinde olması gerektiği belirtilmiştir. Öğretmenin sorumluluklarından birinin işbirliği olarak tanımlanmıştır. Okul öncesi öğretmenlerin velilerle işbirliği içinde olması gerektiği belirtilmiştir. Öğretmenin yeterli alanlarından biri işbirliği olarak tanımlanmıştır.

Velilerle işbirliği içerisinde olması okul öncesi öğretmenin sorumluluğudur. Küçük yaş gruplarının gelişimini takip etmenin yollarından biri veli ile işbirliği içinde çalışmalarını sürdürmelidir (K1).

Velilerle ve okul yönetimi ile öğretmen işbirliği içinde çalışmalarını sürdürmelidir. Derslere aile katılımını sağlamak bu işbirliğini sağlayacak önemli unsurlardan biri olarak düşünülebilir (K3).

Okul, aile işbirliği içinde çalışmalıdır. Çocuğun gelişimi açısından işbirliği gerekmektedir (K4).

Aileyle iletişimin daha fazla olması gerekiyor (K8).

Görüşme yapılanlardan birisi çocukların sorumluluğunu üstlenme sıkıntıları olduğunu ve aileyle iletişimin fazla olması gerektiğini belirtmiştir.

Çocuklarının gün boyu yaptığı katıldığı etkinlikleri anlatma (K1).

Seviyeli samimi ilişkiler kurulmalıdır (K13).

Pozitif ilişki okul öncesi öğretmenin işini kolaylaştıracak önemli unsurlardandır (K4).

4.2.4.5. Çocukların Gelişimini İzlemek

Görüşme yapılanlardan birisi çocukların bakımına özen gösterilmesi gerektiğini yardıma ihtiyaç duyduğunda yardım edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu özellikleri ile okul öncesi öğretmenin bakım ve gözetim sorumluluğuna vurgu yapılmıştır.

Çocukların sınıf içerisinde her türlü davranışlarından ve bakımlarından sorumludurlar. Terlediklerinde elbiselerini değiştirmek gibi ekstra görevleri vardır (K4).

Hem anne hem öğretmen olma özelliği öğretmenler arasında sadece okul öncesi öğretmeninde vardır. Anne gibi sevecen ve sıcak olmalı öğrencisini bakım ve gözetimini sürdürmelidir (K5).

Görüşme yapılanlardan birisi çocuğa iyi eğitim verilmesi gerektiğini belirtmiş ve bu yönüyle okul öncesi öğretmenin sorumluluklarında eğitimci rolüne vurgu yapılmıştır.

Çocuğu iyi eğitmek öğretmenin rolleri arasındadır. 0-6 yaş erken çocukluk eğitiminin önemi düşünüldüğünde okul öncesi öğretmenin öncelikli rolü eğitimciliktir (K7).

4.2.4.6. Özbakım Becerilerini Geliştirmek

Görüşme yapılanlardan birisi çocuğa hem anne hem de baba olunmasını belirtmiştir. Öğretmene anne rolü yüklenmiştir. Görüşme yapılanlardan bir diğeri öğretmenin çocuğun özbakım ve temel ihtiyaçlarına destek olma sorumluluğuna vurgu yapmış öğretmenden bu role ilişkin beklentilerini söylemişlerdir.

Gerekli durumlarda öz bakıma destek olabilir. Çünkü küçük çocuklar zaman zaman wc de sıkıntılar yaşamaktadırlar. Yemek yerken zorluk çekmektedirler. Öğretmenin rolleri arasında bakımına yardımcı olması temel ihtiyaçlarını karşılamakta çocuklara destek olmalıdır (K16).

Gerekli durumlarda öz bakıma destek olabilir. Öğrenci lavabodan çıkıyor ellerini yıkamıyor. Öğretmen bunu takip etmelidir. Ayrıca terlediği zaman kıyafet değişikliği ihtiyaçları da var çocukların (K10).

Görüşme yapılanlardan bazıları öğrenciyle yakın ilgi gösterilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Bazen birebir öğrenci ile ilgilenilmektedir (K1).

Küçük çocuklar ilgiye muhtaçtır (K4).

Görüşme yapılanlardan birisi anne çocuk ilişkisine benzer bir bağın öğretmenle çocuklar arasında kurulduğunu belirtmiştir.

Anne çocuk gibi bir bağ kurulması bu branşa özgüdür (K6).

Görüşmeler sonucunda çocukların bakımına özen gösterilmesi gerektiğini yardıma ihtiyaç duyduğunda yardım edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu özellikleri ile okul öncesi öğretmenin bakım ve gözetim sorumluluğuna vurgu yapılmıştır. Çocuğa hem anne hem de baba olunmasını belirtmiştir. Öğretmene anne rolü yüklenmiştir. Görüşme yapılanlardan bir diğeri öğretmenin çocuğun özbakım ve temel ihtiyaçlarına destek olma sorumluluğuna vurgu yapmış öğretmenden bu role ilişkin beklentilerini söylemişlerdir. Çocuğa iyi eğitim verilmesi gerektiğini belirtmiş ve bu yönüyle okul öncesi öğretmenin sorumluluklarında eğitimci rolüne vurgu yapılmıştır. Okulun güvenli olması gerektiğini belirtmiş güvenliğin sağlanmasında öğretmenin bakıcılık rolüne vurgu yapmıştır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

Okul öncesi alanına ilişkin yönetici ve öğretmenlerle yapılan görüşmeler sonucunda okul öncesi alanına ilişkin düşünceler 2 ana tema da toplanmıştır. Bu ana temalar; Okul öncesi Öğretmenin Yetkinlikleri ve Okul öncesi Öğretmenin Sorumlulukları olarak belirlenmiştir.

A.T.1 Okul öncesi Öğretmenin Yetkinlikleri

- Eğitim Öğretimle İlgili Yetkinlikler,
- Mesleğe Yönelik Tutum,
- Kişisel Sosyal Yetkinlikler alt temaları oluşturulmuştur.

A.T.2 Okul öncesi Öğretmenin Sorumlulukları

- Öğretmenlere Yönelik Sorumlulukları
- Velilere Yönelik Sorumlulukları
- Okul Yönetimine İlişkin Sorumluluklar
- Öğrencilere İlişkin Sorumluluklar alt temaları oluşturulmuştur.

Okul öncesi Öğretmenin Yetkinliklerine İlişkin Sonuçlar

Araştırma sonucunda okul öncesi öğretmenliği alanının önemli görüldüğü ve öğretilerde farklı özelliklerin bulunması ve alana ilişkin öğretmenin eğitimci rolünün öne çıkarılması gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Öğretmenin yetkinlikleri ile ilgili oyunla öğretim, sınıf yönetim becerisi, el becerisi, planlı öğretimi sürdürebilme, öğrencilerin bireysel farklılıklarını tanıma, öğrencilere rehberlik edebilme, gelişim özelliklerini bilme, materyal geliştirebilme, özel eğitim öğrencileri ile çalışabilme, mesleğini sevme, çocukları sevme küçük yaşla çalışılıyor olmanın bilincinde olma

yüksek veli beklentilerini yönetebilme, İletişim becerisine sahip olmak, Kişisel gelişimine önem vermek, aktif ve enerjik ve duyarlı olmalı, bedensel ve ruhsal yönden sağlıklı olmak kalabalık sınıflarda sınıf yönetimini sağlamak, farklı sosyo- ekonomik düzeydeki okullarda çalışabilmek, teneffüssüz çalışabilme zorunluluğun bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Görüşme yapılan okul yöneticileri ve öğretmenler okul öncesi öğretmenlerinin çalışmalarında planlı olması gerektiği, öğrencinin yaşına ve gelişimine uygun olacak şekilde sınıfı ve etkinlikleri düzenlemesi gerektiği ve velilerle sağlıklı iletişim kurmalarının önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ders planlarının hazırlanması etkinliklerin çocukların yaş ve gelişimlerine uygun olarak düzenlenmesi, okula erken gelerek öğrencilerle ilgilenmesi, velilere öğrenci gelişimlerini paylaşması gerektiğini belirtmişlerdir. Çocuklarla birlikte oyun oynaması onları sevmesi ve kendini sevdirmesi gerektiğini ifade edilmiştir. Araştırma sonucunda okul öncesi öğretmenin sorumlulukları arasında plan hazırlamak öğrencilere bu plan doğrultusunda etkinlikler düzenlemek olduğu ifade edilmiştir. Yaşar (2008, s. 193), öğretmen, birçok özelliklerinin yanında öğretimin planlayıcısı, öğrenme ortamının hazırlayıcısı, aktif öğrenmeyi gerçekleştirme rolünü üstlenen, eğitim-öğretim sürecini izleyen ve değerlendirme rolünü üstlenen kişidir. Sözer (2008, s. 104) öğretmenler öğrencilerle daha sık iletişim içinde olduklarından onların gereksinim ve sorunlarını en iyi bilen kişilerdir. O nedenle, öğretmenlerin, öğrencilerini karşılıklı saygı ve güven esasına dayalı bir ilişki çerçevesinde dinlemek ve yönlendirmek; bazı özel yeteneklerinin ortaya çıkması için onlara yardımcı olmak; her konuda olumlu tutum geliştirmelerine yardım etmek; sağlıklı insan ilişkileri kurmalarına katkıda bulunmak; aileyi ve çevreyi bu ve benzeri konularda hazırlamak gibi görevleri vardır.

Görüşmelerde öğretmenin mesleki becerileri arasında oyunla öğretim becerisine atıf yapılmış, müfredatla vurgu yapılmış kaliteli bir eğitim için hangi yaş grubuna hangi eğitimlerin verilmesi gerektiğinin müfredatla daha kapsamlı şekilde belirlenmesinin gerektiğini aktarılmıştır. Bu bağlamda öğretmen performansının artması gerektiği ve müfredatı zenginleştirici materyal geliştirmeleri gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulguya benzer şekilde Kök vd. (2007), tarafından yapılan bir araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin okul içinde ve sınıf içerisinde etkinlik planı yaparken idari sıkıntılarla

karşılaştığı, eğitim programının içerik açısından yetersiz kaldığı ve üzerinde oynama yapılmasına da karşı çıktığı belirtilmiştir. Yeni plan yapma konusunda öğretmenlerin yetersiz kaldıkları ve bu konuda öğretmenlere yol gösterici birilerinin de olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çocukların kişilik gelişimini, güven duygusu kazanımını, deneyim edinmeyi ve yaşamı boyunca başarılı olma gibi becerileri kazanmasında okul öncesi eğitim programlarının nitelikli olması oldukça önemlidir (MEB, 2006, s. 47).

Sürekli öğrenen, sürekli araştıran, sorgulayan, düşünen, inisiyatif alan, yaratıcı düşünebilen, problemlere farklı çözümler üretebilen öğretmenlere ihtiyaç duyulduğu belirtilmiştir (Jackson, 2013, s. 5).

Öğretmenler öğrencilerin gelişimini destekleyen eğitim etkinliklerine yer vererek onların fiziki, zihni, sosyal ve duygusal yönden gelişmesine yönelik öğrenme olanakları sağlarlar (Özdemir ve Özcan, 2011, s. 150). Kahyaoğlu ve Yangın (2007) öğretmenlerin yeterlikleri ile ilgili düşüncelerini incelemiş ve araştırma sonucunda kendilerini oldukça yeterli gördüklerini belirlemiştir. Öğretmenler sınıf yönetimi ve sınıf iklimini oluşturma açısından yeterli olduklarını, sınıfta fiziki ortamın sağlanmasıyla ilgili ve özel eğitim öğrencilerine yapacakları eğitim çalışmalarında daha az yeterli olduklarını düşünmektedirler. Karacaoğlu (2008), öğretmenlerin mesleki bilgiler açısından kendilerini yeterli gördüklerini tespit etmiştir. Mesleki bilgiye ilişkin olarak “Öğrenci Tanıma ve Öğrenci Gelişimini Sağlama”, “Öğretim Sürecini Sürdürme”, “Öğrenme ve Gelişimi İzleme ve Değerlendirme”, “Toplumsal İlişkilere Yönelik Yeterlilikler”, “Program ve İçerik bilgisi” olarak beş alanda yeterlikleri analiz etmiştir. Öğretmenler “Öğrenciye değer vermek”, maddesine yüksek düzeyde katılırken “Gelişimi açısından öğrenciyi tanıma” yeterliklerine düşük düzeyde katılmışlardır. Kandır vd. (2009), araştırmasında okul öncesi öğretmenlerinin eğitim programını planlarken hangi boyutta problem yaşadıklarını ve bu problemlerin diğer etmenlerle ilişkisini ortaya koymayı amaçlamışlardır. Araştırma sonucunda, öğretmenler en çok yıllık plan yaparken yıl içerisinde amaç kazanım belirlemede ve bunu değerlendirme aşamasında problem yaşadıkları görülmüştür. Günlük planda ise yalnızca değerlendirme boyutunda sorun yaşanmaktadır. Eğitim durumları planlamada ise sırasıyla sınıf mevcudunun fazla olması, materyal-malzeme ayarlama ve hazır hale getirme, eğitim ortamı oluşturulması,

fiziksel imkânların azlığı, veli davranışları, etkinlikleri uygularken seçilen yöntemler olarak belirlenmiştir.

Eğitim kurumlarının ve eğitim çalışanlarının eğitimsel amaçları gerçekleştirmek için daha etkin olmaları ve yeterliliklerinin yüksek olması, eğitim verimini artıracak faktörlerden biridir (Bakioğlu, 2016, s. 18). Öğretmenler öğrencilerle daha sık iletişim içinde olduklarından onların gereksinim ve sorunlarını daha iyi bilir (Sözer, 2008, s. 104). Öğretmen mesleki nitelikleri ile eğitim süreçlerini başarıyla sürdürdüğü gibi, kişisel nitelikleri ile çocukların kişilik gelişimi üzerinde etkili olur. Öğrencilerin okula ve öğrenmeye ilişkin tutumları üzerinde de öğretmenin yaklaşımları etkili olmaktadır (Yaşar, 2008, s. 193). Öğretmenin kendisini geliştirmesi için planlama yapması gerektiği bundan sonra uygulama ve değerlendirme yaparak kendisini mesleki açıdan geliştirebileceği vurgusu yapılmıştır. Öğretmenin gelişimini sağlamasının yolları arasında tecrübeleri, bilgi birikimi, kendini geliştirmesi için okuması ve farklı yöntem ve tekniklere açık olması olarak ifade edilmiştir. Sınıf yönetimine ilişkin öğretmenin becerilerini geliştirmesi gerektiğini sınıf içi kurallara öğrencinin uymasını teşvik etmesi gerektiğini belirtmiştir.

Öğretmenlerin sınıf yönetim becerisine sahip olması gerektiği, okuyarak hazırlanarak maddi manevi her anlamda kendini hazırlayıp okula gelmesi gerektiği, çok iyi dinlenmesi, iyi uyumasının ve ders hazırlıklarının verimliliği artıracığı sonucuna ulaşılmıştır. Görüşmelerde uygun yöntem ve tekniklerin seçilmesinin önemine vurgu yapılmış öğretmenin bu tekniklere uygun öğretim materyalleri geliştirmesi gerektiği ve çocuklarla yakından ilgilenmesi gerektiği belirtilmiştir. Evrensel eğitim ve öğretim ilkelerine uygun bir şekilde eğitim verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Oktay (2008, s. 72) çocuğa onun bireysel farklılıklarını göz önünde bulunduran bir rehberlik hizmeti de verilmelidir. Ögüt (2018) okul öncesi öğretmenleri örnekleminde bir çalışma yapmış ve onların kullandıkları öğretim stratejileriyle ilgili düşüncelerini araştırmıştır. Öğretmenlerin yaratıcılığa ilişkin problem çözme etkinliklerine önem vermeleri gerektiği, akılda tutmak, hatırlama becerilerine ilişkin daha fazla etkinlik yapmaları gerektiği, okul öncesi kurumlarında teknolojik alt yapısının geliştirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenin önemli bir yeterlik alanı iletişim becerisine sahip olmasıdır. Öğretmen meslektaşlarıyla, öğrenci ve velileriyle sosyal etkileşiminde iletişim becerilerini kullanır (Özdemir ve Özcan, 2011, s. 150). Öğretmen bu özellikleriyle öğrencilerine rol model olur (MEB, 2017). Etkileşim içinde bulunduğunuz insanların doğruluğundan emin olmanızdır. İlişkilere destek sağlayan bir unsurdur. Başarılı olarak nitelendirilebilecek ilişkilerde güven unsurunun çok etkili olması gerekmektedir. Bir ilişkiyi başarılı kılmanın pek çok yolu vardır ancak ilişkiyi ayakta tutabilmenin olmazsa olmazı güvendir (Türkmen, 2011, s. 30).

Öğretmenin sınıfında bulunan teknolojik araçları kullanabilme becerisine sahip olması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulguya benzer şekilde Sözer (1996, s. 113) çağın getirdiği tüm teknolojik olanaklar, eğitim çabalarına, ancak, öğretmenin canlı kişiliği ile umulan katkıyı sağlayacağı ve yararlı olacağını, öğretmenin kişiliği, nitelikleri, meslekî yeterliği ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumu büyük önem taşıdığını belirtmektedir.

Çocuk gelişimini bilmenin yanında diksiyon ve hitabetlerinin de gelişmiş olmasına vurgu yapılmıştır. Mesleki yeterlik için öğretmenin kendi alanında iyi bir eğitimsel temele sahip olması gerektiği belirtilmiştir. Mesleki yetkinlikte öğretmenin kendisini değerlendirmesinin önemli olduğunu belirtmiştir. Bu değerlendirmede önemli unsurlardan birinin bildiklerini öğrenciye uygun şekilde aktarmak olduğunu vurgulamıştır. Öğretmenlerin mesleki dayanışma ve iletişimle birbirlerinden çok şey öğrenebilecekleri vurgusu yapılmış okulda kurulacak sağlıklı iletişimin kişisel ve mesleki gelişimi sağlayıcı bir araç olduğu belirtilmiştir. Demirel (2003) öğretmenlerin nitelikleriyle ilgili olarak belirlenmesi gereken alanların mesleki nitelikler ve kişisel nitelikler olarak iki alanda tespitler yapıldığını belirtmiştir. Öğretmenlik mesleğinin alana ilişkin yeterliklerinin yanında kişisel becerilere sahip olması da beklenmektedir.

Okul öncesi Öğretmeninin Sorumluluklarına İlişkin Sonuçlar

Öğretmenin diğer öğretmenlere, okul yönetimine veliye ve öğrenciye ilişkin sorumlulukları olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenler arası işbirliğini, okul

yönetiminin iş paylaşımına dikkat edilmesi, öğrencilerle iletişim kurmanın önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Görev ve sorumlulukları ile ilgili olarak okul kültürüne uyum sağlama, ortak materyalleri etkin kullanmak, zümre işbirliğine önem verme, öğretmenlerin eleştirel bakışları, ev ziyaretleri, olumlu olumsuz durumları paylaşmak, verilen görevleri yerine getirmek, mesai saatlerine uymak, problem durumlarında okul yönetimine bildirmek, gereksiz izin almamak, okul içinde belirli gün ve haftalar ile ilgili faaliyet hazırlamak, sınıfı amaca uygun düzenlemek, çocukların güvenliğine dikkat etmek, öğrencileri koordine edebilmesi, aile katılımını sağlamak, çocukların gelişimini izlemek, öz bakım becerilerini geliştirmek sorumluluğunun bulunduğu belirlenmiştir.

Okul öncesi eğitimde görevli bir öğretmen, bilgi ve becerileri öğrencilerine kazandıracak becerilere sahip olmalıdır. Çünkü öğrenci ile sürekli olarak etkileşim içinde bulunacak olan öğretmen, öğrencide işlenen konunun (dersin), okulun ve Milli Eğitimin amaçları yönünde davranış değiştirmekle sorumludur (Sözer, 2008, s.106). Çocukların anlayacağı tarzda sevgi dilini kullanılması gerektiği çocukların duygularının anlaşılmasında empatik becerilerin önemi belirtilmiştir. Öğretmenin güler yüzlü olması gerektiği, gerektiğinde öğretmenlere iletişim becerisi dersi verilmesi gerektiği mesleğin gereği iletişim becerisinin yoğun kullanılan mesleklerden biri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenin, çocukta istenilen davranış değişikliğini gerçekleştirebilmesi için aileyi de eğitim sürecine katması gerekir. Bu durum, çocuğun okulda edindiği davranışları evde de sürdürebilmesi bakımından çok önemlidir (Yaşar, 2008, s. 173). Öğretmenin, çocukta istenilen davranış değişikliğini gerçekleştirebilmesi için aileyi de eğitim sürecine katması gerekir. Bu durum, çocuğun okulda edindiği davranışları evde de sürdürebilmesi bakımından çok önemlidir (Yaşar, 2008, s. 173).Okul öncesi öğretmenlerinin veli ile sağlıklı ilişkiler kurması gerektiği öğrenci gelişimini düzenli olarak paylaşması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin niteliklerini artırmak için mesleki yaşamlarında eğitim ve gelişme fırsatlarını kullanmaları beklenir. Bu süreçte öğretmenin teknolojik gelişimin hızına ayak uydurması, güncel öğretme etkinlikleri ve yöntemlerini kullanması gerekir (Bakioğlu, 2009). Senemoğlu (1994), okul öncesi eğitim programı ile çocuğa

kazandırılmak istenilen yaşantılar; çocuğun kendi özelliklerini bilmesini, başka çocuklarla iyi ilişkiler kurabilmesini, kültürel değer ve özelliklerini bilip başka kültürleri de tanmasını, iletişim becerilerinin her çeşidini (dil, müzik, hareket, dans, resim) etkili kullanabilmesini, çocuğun her yönüyle düşünebilmesini ve problemlerini çözebilecek beceriye sahip bireyler yetiştirmek olarak tespit etmiştir. Çaltık (2004), araştırmasında 2002 Okul Öncesi Eğitim Programı hakkında öğretmen görüşlerini incelemiştir. Öğretmenlerin programın uygulama aşamasında en çok karşılaştıkları zorluklar sırasıyla; rehberlik çalışmalarının yetersizliği, fiziksel koşulların yetersizliği, çocuk sayısının fazla olması ve araç-gereç yetersizliği olarak ifade edilmiştir

Araştırma sonucunda öğretmenin sınıf ortamının düzenlenmesi sorumluluğu bulunduğu, sınıftaki öğrencileri ile bire bir ilgilenmesi gerektiği bunu sağlamak için sınıftaki öğrenci sayısında belli sınırların koyulması gerektiği, öğrenci sayısının çok olmasının özel ilgi göstermeyi engelleyebildiği ve eğitim öğretimin niteliğini ve öğrenci güvenliğini aksatacak bir durum olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulguya benzer şekilde öğretmen öğrenme ortamlarını öğrencinin aktif katılımını destekleyecek şekilde düzenlemesi gerektiği (Özdemir ve Özcan, 2011, s. 150) öğrenme ortamının sağlıklı ve güvenli olmasına, dersin kazanımlarına ilişkin öğretim materyallerinin uygunluğuna dikkat etmesi gerektiği (MEB, 2017), öğrenme ortamlarında çocuğun merak duygusunu destekleyecek düzenlemeler yapması gerektiği aktarılmıştır (Soydan, 2013, s. 270-271). Diğer bir çalışmada Kök vd. (2007), tarafından yapılan bir araştırmada öğretmenlerin hemen hemen hepsi okul öncesi eğitim sınıflarının hem fiziksel hem de donanımsal olarak okul öncesi eğitimin ihtiyaç ve gereksinimlerini karşılamadığını belirtmişlerdir.

Araştırma sonucunda öğretmenlerin diğer öğretmenlerle işbirliği yapması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. İş birliği, ortak bir amaç doğrultusunda diğer bireylerle birlikte çalışmak için güç birliği yapma biçiminde tanımlanmaktadır. Günümüzde iş yaşamı insanların iş birliğine dayalıdır. İnsanlar diğerlerinden bağımsız ve bireysel bir yaşamı neredeyse düşünemeyecek bir düzeyde iş birliği içindedir (Balat ve Dağal, 2006, s. 14). Okul öncesi öğretmenlerin velilerle işbirliği içinde olması gerektiği belirtilmiştir. Öğretmenin yeterlik alanlarından biri işbirliği olarak tanımlanmıştır. Görüşme yapılanlardan biri öğretmenin özelliklerinden biri olarak saydığı işbirliği yapabilme becerisinin tüm branşlar için gerekli olduğunu belirtmiştir. Mesleki gelişimin

basamaklarından birinin işbirliği olduğu öğretmenın branşıyla ilişkili olarak gelişimleri takip etmesi gerektiği belirtilmiştir.

5.2. Öneriler

Okul öncesi öğretmenlerinin görev ve sorumluluklarının ve algılarının belirlenmesine yönelik yapılan görüşmeler sonucunda aşağıdaki çalışmalar önerilebilir.

1.Araştırma sonucunda okul öncesi alan öğretmenliğinin diğer alanlardan farklı bir çok yanı olduğu görevin hassasiyeti gereği öğretmenin farklı sorumlulukları bulunduğu tespit edilmiştir. Bu sorumlulukların neler olduğu gerek zümre toplantılarında paylaşılabilir. Öğretmenlerin veli toplantılarında bunlarla ilgili velilerle paylaşımında bulunabilir.

2.Okul öncesi eğitimde görevli bir öğretmen, bilgi ve becerileri öğrencilerine kazandıracak mesleki becerilere sahip olması beklenmekte, öğretmenler mesleki anlamda genel kültür, alan bilgisi ve genel yetenek bilgisi olmak üzere üç ana alanda yeterli bilgi ve becerilere sahip olması, çalıştıkları grubun özelliği gereği, sabırlı olmalı, gelişim psikolojisiyle ilgili olmalı ve bu alandaki bilgisi yeterli olmalı, çocukları sevmeli onlarla birlikte olmaktan mutluluk duymalı, çocukların duygusal yönlerini anlayabilmeli sınıf hakimiyet becerisi iyi olmalıdır. Bu kapsamda kişisel gelişim seminer ve kurslarına katılması önerilebilir.

3.Okul öncesi öğretmenlerinin öğrencilerin bireysel özelliklerine gözeterek öğretim yöntem ve tekniklerini belirlemesi, ders içeriğine uygun materyaller geliştirmesi önerilebilir.

4.Branş gereği el becerilerinin geliştirmesinin önemli olduğu düşüncesiyle bu alanlarda kendisini geliştirmek için kurslara gitmesi önerilebilir. Bu yönüyle mesleğini sevdiğini ve gönüllüğünü yansıtmış olacaktır.

5.Çocukların benlik gelişimlerini destekleyici davranması kendilerini ifade etmesini desteklemesi, öğrencilerin bağımsız hareket etmesine olanak tanınması ve öz denetim

becerilerini geliştirmesi beklenmektedir. Çocukların gelişim özelliklerine yönelik kurs ve seminerlere katılabilir.

6. Türkçeyi doğru ve güzel kullanmalıdır. İfade dili güçlü olmalı çocukların anlayabileceği şekilde konuşmalıdır. Bu bağlamda okul öncesi öğretmeni diksiyon ve hitabet kurslarına gidebilir.

7.Öğretme ortamını uygun şekilde dizayn etmelidir. Bu özelliklerini gelişmesi için tecrübeli öğretmenlerle görüşmesi meslektaş dayanışmasının yapılması önemli görülmektedir. Yaptığı çalışmalarını okul gruplarında paylaşımında bulunmalıdır.

8.Araştırma sonucunda okul öncesi öğretmenlerine yönelik bakıcı algısının bulunduğu eğitimcilik özelliğinin ikinci planda algılandığı görüşme sonuçlarında tespit edilmiştir. Öğretmenlerin bu algısı onlara verilen değer algısına etki edebilmekte öğretmenin kendisini değersiz hissetmesine yol açmaktadır. Okul yöneticileri başta olmak üzere diğer öğretmenlerin okul öncesi öğretmenlerinin eğitimci özelliklerini öne çıkartacak uygulama ve değerlendirilmelerde bulunması önerilebilir. Bunun için sınıf içi yapılan faaliyetler daha güzel sergilenmeli bu sergilere veliler davet edilmelidir.

KAYNAKÇA

- AÇEV. (2003). *Erken Çocukluk Eğitimi Politikaları: Yaygınlaşma, Yönetişim ve Yapılar Toplantısı Raporu*. İstanbul: AÇEV Yayınları.
- AÇEV. (2007). *Ekonomik ve Toplumsal Kalkınma İçin Erken Çocukluk Eğitimi: Önemi, Yararları ve Yaygınlaştırma Önerileri*. 10.10.2018 tarihinde www.acev.org adresinden alınmıştır.
- AÇEV. (2007a). *Anne Çocuk Eğitim Programı (AÇEP)*. 10.10.2018 tarihinde www.acev.org adresinden alınmıştır.
- AÇEV. (2007b). *Anne Destek Programı (ADP)*. 10.10.2018 tarihinde www.acev.org adresinden alınmıştır.
- AÇEV. (2007c). *Okul öncesi Veli Çocuk Eğitim Programı (OVÇEP)*. 10.10.2018 tarihinde www.acev.org adresinden alınmıştır.
- AÇEV. (2007d). *Baba Destek Programı (BADEP)*. 10.10.2018 tarihinde www.acev.org adresinden alınmıştır.
- Aral, N. ve Baran, G. (2001). *Çocuk Gelişimi-2*. İstanbul: YA-PA Yayınları.
- Aral, N., Kandır, A ve Can Yaşar, M. (2002). *Okul öncesi eğitim ve okul öncesi eğitim programı (36-72 aylık çocuklar için)*. İstanbul: YaPa Yayıncılık.
- Arı, R., Deniz, M., Erişen, Y., Çeliköz, N. (2006). *Çocukların okula hazırlanması (Anne-Çocuk Eğitimi) Temel Araştırması*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Projeler Koordinasyon Merkezi Başkanlığı
- Arslan, Z. (2017) *Okul Öncesi Öğretmenlerinin 2013 Okul Öncesi Eğitim Programını Uygulamada Karşılaştıkları Sorunların İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
- Bakioğlu, A. (2016). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

- Bakioğlu, A. (2009). *Çağdaş sınıf yönetimi*. Ankara: Nobel yayıncılık.
- Balat, G. U ve Bilgin H. (2010). *Okul Öncesi Eğitimde Sınıf Yönetimi*. Ankara: Eğitim Kitap.
- Balat, G. U. ve Dağal, A. B. (2006). *Okul öncesi Değerler Eğitim Etkinlikleri*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavior change. *Psychological Review*, 84, 191-215.
- Başar, H. (2001). *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Batı, H. (2004). Nitel Araştırma Yöntemleri, Ders notları sunusu.
- Ceyhan, E. (2011). *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim-1*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Creswell , J. W. (2012). *Educational research : planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research*. Boston.
- Creswell, J. W. (2015) *Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Siyasal Yayın Dağıtım
- Çakır, T., (1999). "Cumhuriyetin 75.Yılında Türk Milli Eğitiminde İlköğretim", *Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Çaltık, İ., (2004). *Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Anaokulu ve Anasınıflarında Görev Yapan Öğretmenlerin Uygulanan Okul Öncesi Eğitim Programına ve Programın Kullanımına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çalışkan, E. (2007). *Öğretmenlik Etiği*. 24.10.2018 tarihinde http://egitim.inonu.edu.tr/Engin_ogr_etik.htm adresinden alınmıştır.
- Çelik, V. (2003). *Eğitimsel liderlik*. Ankara: Pegam A Yayıncılık.

- Çetin, Ş. (2001). İdeal Öğretmen Üzerine Bir Araştırma. *Millî Eğitim Dergisi*. 149 65-78.
- Dağlıoğlu, E. (2009). *Okul Öncesi Öğretmenlerin Özellikleri ve Okul Öncesi Eğitime Öğretmen Yetiştirme*. (Ed.) G. Haktanır. Okul Öncesi Eğitime Giriş (3. Basım), Ankara: Anı Yayıncılık.
- Dağlıoğlu, E. H. ve Çakır, F. (2007). Erken Çocukluk Döneminde Düşünme Becerilerinden Planlama ve Derin Düşünmenin Geliştirilmesi, *Eğitim ve Bilim* 32 (144)
- Deakin Crick, R. (2008). Pedagogy for citizenship. In F. Oser & W. Veugelers (Eds.), *Getting involved: Global citizenship development and sources of moral values* (31-55). Rotterdam: Sense Publishers.
- Demirel, Ö. (1999). *Planlamadan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı*. Ankara: Pegem A.
- Demirel, Ö. (2003). *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme Öğretme Sanatı*. (7. Basım). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Dinçsoy, Ö. (1995). *2000'e Beş Kala Türk Eğitim Sistemi "Genel Bir Bakış"*. Ankara: Türk Demokrasi Vakfı Yayınları.
- Dirik, M. Z. (2014). *Eğitim Programları ve Öğretim-Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Dönmez, N. B. ve Arı, M. (1992). 12-30 Aylık Türk Çocuklarında Dilin Kazanılması. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 115-161.
- Erdoğan, İ. (2015). *Eğitim Bilimleri ve Milli Eğitime Dair*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Feiman-Nemser, S. (2001). Teacher Learning. How do Teachers learn to teach? In Cochran-Smith, M, Feiman-Nemser, S., McIntyre, D. (Eds.): *Handbook of research on Teacher Education. Enduring Questions in Changing Contexts*. New York/Abingdon: Routledge/ Taylor & Francis.

- Garbarino, J. and Stott, F. M. (1992) *What Children Can Tell us: Eliciting, Interpreting, and Evaluating Critical Information From Children*. San Francisco : Jossey Bass.
- Güler, D. S. (2004). *Okul öncesi eğitim programının uygulanmasında kurum yöneticilerinin yönetsel ve liderlik sorumluluk alma ilişkin değerlendirmeleri. OMEP 2003 Dünya Konsey Toplantısı ve Konferansı Bildiri Kitabı -3- (s. 124-134)*. İstanbul: Ya-pa Yayınları.
- Gültekin, M., T. (2008). Okul öncesi Eğitimi Geliştirme Model ve Yaklaşımlar. *Okul öncesi Eğitime Giriş*, (ed.Yaşar, Ş.) Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1841 , ss.173-192
- Gürkan, T. (2008) “*Erken Çocukluk Dönemi ve Okul öncesi Eğitim*” *Okul öncesi Eğitime Giriş*, (ed.Yaşar, Ş.) Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1841 ss.1-19
- Gürkan, T. (2007). *Okul öncesi Eğitim Öğretmenlerinin Eğitimi*. Türk Eğitim Tarihi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.
- Gürkan, T. (2006). *Öğretmenin Nitelikleri ve Görevleri. Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. (Editör: E. Sözer). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.
- Gürkan, T. (2002). “*Okul öncesi Eğitimin Tanımı, Kapsamı ve Önemi.*” *Okul öncesi Eğitimin ilke ve Yöntemleri*. (Ed. Ş Yaşar). 2. Baskı. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, ss.1-10.
- Güneysu, S. (2005). *Erken Çocukluk Eğitimi Hizmetlerinde Kalite. Okul öncesi Eğitimde Kalite: Üniversitelerin Rolü*. AÇEV Toplantı Raporu.
- Güven, G. (2006). *Kütahya'daki okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan oyun ve spor programlarının incelenip değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kütahya.
- Haktanır, G., (2014). *Okul Öncesi Eğitime Giriş* 6.Baskı, Anı Yayıncılık, Ankara, 344s.

- İnanlı, R. (2003). *Erken Çocukluk Eğitimi Politikaları: Yaygınlaşma, Yönetim ve Yapılar Toplantısı Raporu*, 5-6 Aralık, Ankara.
- Kahyaoğlu, M. ve Yangın, S. (2007). İlköğretim Öğretmen Adaylarının Mesleki Öz-Yeterliklerine İlişkin Görüşleri. *Kastamonu Üniversitesi, Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 73-84.
- Kandır, A., Özbey, S., Ünal, G., (2009). A Study On The Difficulties Faced By Preschool Teachers In The Planning And Implementation. *The Journal of International Social Research*, 2(6), ss.373-387
- Karacaoğlu, Ö. C. (2008). *Avrupa Birliği Uyum Sürecinde Öğretmen Yeterlilikleri*. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Kılıç, Z. (2008). *İlköğretim Birinci Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Okul Öncesi Eğitim Alan Ve Almayan Öğrencilerin Gelişim Becerilerinin Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Koç, F. (2015) *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul Öncesi Eğitim Programındaki Etkinliklere Yönelik Öz-Yeterlik İnançlarının İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı
- Kök, M., Küçüköğlü, A., Tuğluk, M.N., Koçyigit, S. (2007), Okul Öncesi Eğitiminin Sorunlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri (Erzurum İli Örneği). *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi* 16, ss.160-171
- Köktaş, Ş. K. (2003). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Adana: Nobel Kitabevi.
- Kuzu, A. (2013). Araştırmanın planlaması, *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (ed.Kurt, A. A.) Eskişehir: Anadolu Üniversitesi no:2750
- Langlois, L. (2011). *The Anatomy of Ethical Leadership*, Edminton: AU Press.

- Lawrence, D. (2010). Associations with teacher education, experience and program characteristics programming. Unpublished doctoral's thesis. Walden University, United States
- MEB, (2017). *Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü*. Ankara: Millî Eğitim Basımevi.
- MEB, (2006). *36-72 Aylık Çocuklar İçin Okul Öncesi Eğitim Programı*, İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- MEB, (2008). *Öğretmen yeterlikleri: Öğretmenlik mesleği genel ve özel alan yeterlikleri*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- MEB. (1993). *Okul öncesi Eğitimi Komisyon Raporu: Ondördüncü Millî Eğitim Şûrası 27-29 Eylül 1993*. Ankara: MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Şûra Genel Sekreterliği.
- MEB. (1996). *Okul öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği*. İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.
- MEB. (2002). *Öğretmen Yeterlikleri. Millî Eğitim Basımevi. Ayrıca: Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü'nün 05.07.2004 yayım tarihli <http://oyegm.meb.gov.tr>*
- Odabaşı, H. F. & Kabakçı I. (2007, Mayıs). Öğretmenlerin mesleki gelişimlerinde bilgi ve iletişim teknolojileri. Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Sempozyumu, Bakü, Azerbaycan.
- Okçabol, R. (2000). Eğitim Fakültelerinin derdi belli YÖK'ün derdi ne? Ankara: Eğitim Sen Yayınları.
- Oktay, A. (2003). *Türkiye'de Kurum Merkezli Erken Çocukluk Eğitimi. Erken Çocukluk Eğitimi Politikaları Yaygınlaşma, Yönetişim ve Yapılar Toplantısı Raporu*. İstanbul: AÇEV Yayınları. ss. 25-47.

- Okday, A. (2005). *Okul öncesi Eğitimin Önemi ve Yaygınlaştırılması. Okul öncesi Eğitimde Güncel Konular*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Okday, A. (2007). *Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Okday, A. (2008) “Okul öncesi Dönem Çocuğunun Gereksinimleri ve Okul öncesi Eğitimin Temel İlkeleri” *Okul öncesi Eğitime Giriş*, (Ed.Yaşar, Ş.) Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1841 , ss.65-81
- Oğuzkan, Ş. ve Oral, G. (2001). *Kız sanat okulları için okul öncesi eğitimi*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Öğüt, Z. Ş. (2018). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kullandıkları Öğretim Stratejileri*, Yüksek Lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim dalı.
- Özdemir, S. ve Özcan, M. (2011). “*Bilgi toplumunda eğitim ve öğretmenlik mesleği*” *Eğitim sosyolojisi* (Ed. Boyacı, A.) Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2257 Açık öğretim Fakültesi Yayını No: 1254.
- Öztürk, Ü., (2009). *Performans yönetimi*. İstanbul: Alfa Basım Yayım.
- Poyraz, H. ve Dere, H. (2001). *Okul öncesi Eğitimin İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Poyraz, H. (2003). *Okul Öncesi Dönemde Oyun ve Oyuncak*. Ankara, Anı Yayıncılık.
- Seferoğlu, S. S. (2001). Sınıf Öğretmenlerinin Kendi Mesleki Gelişimleriyle ilgili Görüşleri, Beklentileri ve Önerileri. *Milli Eğitim Dergisi*. 149, ss. 12-18.
- Seferoğlu, S. S. (2004). Öğretmen yeterlikleri ve mesleki gelişim. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 58, 40-45.
- Senemoğlu, N. (1994). Okul öncesi Eğitim Programı Hangi Yeterlikleri Kazandırmalıdır? *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 10, ss. 21-30.

- Senemoğlu, N. (1997). *Gelişim, öğrenme ve öğretim (Kuramdan Uygulamaya)*. Ankara: Ertem Matbaacılık.
- Sevinç, M. (2005). *Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar 1 (1. Basım)*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Soydan, S. (2013). “Çocuklarda Merak Duygusunu Uyandırmada Montessori Öğretmenlerinin Kullandıkları Stratejiler”. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (25): 269-290.
- Sönmez, V. (2015). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sözer, E. (1996). *Eğitim Fakültesi Öğrencileri ile Öğretmenlik Sertifikası Programı Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları*. Bursa: Uludağ Üniversitesi 3. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi: 5-7 Eylül 1996. Program ve Bildiri Özetleri. s. 113.
- Sözer, E. (2002). *Okul öncesi Eğitime Öğretmen Yetiştirme. Okul öncesi Eğitimin İlke ve Yöntemleri*. (Ed. fi. Yaşar). 2. baskı. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi Yayını, ss.119-132.
- Sözer, E. (2008) “Okul öncesi Öğretmeninin Görevi, Nitelikleri ve Okul öncesi Eğitime Öğretmen Yetiştirme” *Okul öncesi Eğitime Giriş*, (ed.Yaşar, Ş.) Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1841.
- Sünbül, A. M. (2001). *Bir Meslek Olarak Öğretmenlik. Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. (Editör: Ö. Demirel ve Z. Kaya). Ankara: PEGEM A yayıncılık.
- Şimşek, Y. (2008). “Sınıf ve grup lideri olarak öğretmen” *sınıf yönetimi* (Ed: Ağaoğlu, E.) Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Şişman, M. (2000). *Öğretmenliğe giriş*. (2. Basım) Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Tan Ş. ve Erdoğan A. (2004). *Öğretimi Planlama ve Değerlendirme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Türk Dil Kurumu, (2005). *Türkçe Sözlük*, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları.

- TED (2009). *Öğretmen yeterlikleri özet raporu Türk eğitim derneği* Ankara: Adım Okan Matbaacılık
- TEDPR (2005). *Temel Eğitime Destek Programı Öğretmenlik Mesleği Genel Alan Çalışması Pilot Uygulama Ulusal Raporu*, Ankara: MEB
- Turhan, E. (2011). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi* (Ed. Bayrak, C). Anadolu Üniversitesi.
- Türkmen, Ş. (2011). *Okullarda Yönetim Etkinlikleri*, Ankara: Asil Yayın.
- Türkoğlu, A. (1991). Öğretmen yetiştirmede amaçlar. Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 1(5), 105-111. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK) (1998). Eğitim fakülteleri öğretmen yetiştirme programlarının yeniden düzenlenmesi. Ankara: YÖK Başkanlığı.
- TTKB (Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı), (2006). <http://ttkb.meb.gov.tr/> (05.04.2017). Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı-TTKB, 2006
- Uluç, F. Ö. (2003). *Kitle İletişim Araçlarıyla Eğitim. Erken Çocukluk Eğitimi Politikaları: Yaygınlaşma, Yönetişim ve Yapılar Toplantısı Raporu*. İstanbul: AÇEV Yayınları, ss. 71-74.
- Ural, O. ve Ramazan, M. O. (2007). *Türkiye’de okul öncesi eğitimin dünü ve bugünü*. (Edt: S. Özdemir, H. Bacanlı, M. Sözer). Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimi ve İlköğretim Sistemi Temel Sorunlar ve Çözüm Önerileri. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayıncılık.
- Yaşar, Ş. (2008a). *Eğitim Bilimine Giriş* (ed. Gültekin, M.) Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1825 Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 948
- Yaşar, Ş. (2008b). *“Okul öncesinde Çocuklara Vatandaşlık Bilinci Kazandırma” Okul öncesinde Demokrasi Eğitimi Ve Çocuk Hakları* (ed. Deveci, E.) Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1825 ss.161-178.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, N., (2003).” Türkiye’de okul Öncesi Eğitimi”, *Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimi, Erken çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar*, (Ed.: M.Sevinç,) Morpa Yayınları, İstanbul, ss.12-17.

Zembat, R. (2007). Okul öncesi eğitimde nitelik. (Ed.) A. Oktay, Ö. P. Unutkan, *Okul Öncesi Eğitimde Güncel Konular*, s.25-42. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Ekler

Ek.1 Yönetici ve Öğretmenlere Yönelik Kişisel Bilgi Formu

I. Demografik Özelliklere İlişkin Sorular

1. Cinsiyetiniz

Kadın Erkek

2. Yaşınız

20–29 30–39 40–49 50 ve üzeri

3. Medeni Durumunuz

Bekâr Evli

4. Öğrenim Durumunuz

Önlisans Lisans Yüksek Lisans Doktora

5. Meslekteki Kıdem Yılıınız

0-3 yıl 4-7 yıl 8-11 yıl 12-15 yıl 16 yıl ve üzeri

6. Görev

Müdür Müdür Yardımcısı Öğretmen

3. Branş

Okul Öncesi Sınıf Öğretmeni ( ).....

Ek.2 Yönetici ve Öğretmenlere Yönelik Görüşme Soruları

1.Okul öncesi öğretmenin görevleri sorumlulukları rolleri nelerdir?

- ✓ Okul yöneticilerinin beklentileri,
- ✓ Velinin beklentileri,
- ✓ Görevin Sınırları,
- ✓ Hassasiyetleri,
- ✓ Eğitimci/Bakıcı rolü

2.Okul öncesi öğretmende bulunması gereken mesleki yetkinlikler nelerdir?

- ✓ Öğretim becerisi,
- ✓ İletişim becerisi,
- ✓ Mesleğini sevme,
- ✓ Çocukları sevme,
- ✓ İşbirliği,
- ✓ Kişisel Gelişim
- ✓ Mesleki beceriler

3.Okul öncesi öğretmenleri ile sınıf yada diğer branş öğretmenleri arasındaki mesleki yeterlilik ve çalışma açısından farklılıklar neler olabilir?

- ✓ Daha aktif olduğu durumlar
- ✓ Öğrenci ile daha yakından ilgilenme
- ✓ Veli ile yakın ilişkiler
- ✓ Çalışma saatleri
- ✓ Etkinlik ve materyal hazırlama
- ✓ Ev ziyaretleri

4.Okul öncesi öğretmeni olmanın kolay veya zor yönleri sizce nelerdir?

- ✓ Öğretmenlerin şikayetleri
- ✓ Mesleğin güzel yönleri
- ✓ Kolay ve zor diyebileceğimiz noktalar

5.Okul öncesi öğretmenleri ile ilgili olarak eleştirel açıdan olumlu olumsuz neler söylersiniz? Önerileriniz nelerdir?

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı:Daniye DANIŞMAN

Doğum Yeri Tarihi: Bolu/Göynük 01.12.1987

İletişim : 0538 869 2202 [/daniyecelik@hotmail.com](mailto:daniyecelik@hotmail.com)

Eğitim Durumu (Kurum ve Yıl)

Lise : Zübeyde Hanım Kız Meslek Lisesi 2004

Lisans : Andolu Üniv.Okul Öncesi Öğretmenliği(Aöf) 2010

Yüksek Lisans : İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi ve Marmara Üniversitesi Ortak Programı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı Eğitim Yönetim ve Denetimi Bölümü, 2019

Çalıştığı Kurum/Kurumlar ve Yıl :

Referans Özel Eğitim Kurumları 2007-2010

İlk Atak Özel Eğitim Kurumu 2010

Karakaya ilkokulu Siirt 2011-2014

Atatürk Ortaokulu Sultanbeyli 2014-2017

Hürriyet ilkokulu Bahçelievler 2017.....